

Torsdagen den 22 januari

Kl. 12.00–19.31

§ 1 Aktuell debatt om det säkerhetspolitiska läget i närområdet

*Aktuell debatt om
det säkerhetspolitiska
läget i närområdet*

Anf. 1 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! En orolig omvärld med upptrappade konflikter och ökade geopolitiska risker ställer krav på svensk utrikes- och säkerhetspolitik. För ett år sedan hade få kunnat förutspå det läge vi har i dag. Omvärlden har snabbt förändrats, och vi har nu ett akut och osäkert läge på många håll. Samtidigt ser vi en ökad militär aktivitet i Östersjön. Och det har konstaterats att det har bedrivits främmande undervattensverksamhet i vår svenska skärgård. Det är mot bakgrund av detta som Moderaterna i höstas begärde denna debatt. Dramatiken i omvärlden har inte minskat sedan vi begärde debatten.

Jag har tre frågor till utrikesministern.

Med tanke på det förändrade omvärldsläget är min första fråga: Hur ser regeringen på det säkerhetspolitiska läget, och vad innebär det för Sverige?

Min andra fråga gäller säkerhetspolitiken, kopplad till regeringsförklaringen. Där sa statsministern i höstas att alliansfriheten alltjämt tjänar vårt land väl. Alltsedan 2002, under Göran Perssons tid, har det hetat att den militära alliansfriheten *har* tjänat oss väl. Och sedan 2009 har i stället säkerhetspolitiken vilat på konstaterandet att Sverige bygger säkerhet tillsammans med andra. Tydligast uttrycks detta i solidaritetsförklaringen. Men nu har den rödgröna regeringen valt att backa bandet. Förvirringen är stor kring hur den nya formuleringen ska tolkas. Vad menar egentligen regeringen med förändringen i regeringsförklaringen?

Alliansregeringen beslutade om en översyn av Sveriges internationella försvarspolitiska samarbeten. Den rapporten presenterades i höstas, och en rekommendation var att det borde göras en prövning av vad ett Natomedlemskap skulle innebära för svensk del. Men statsministern säger tvärt nej. Jag undrar vad som är fel eller farligt med mer kunskap. Min tredje fråga blir: Varför vägrar den rödgröna regeringen att genomföra en sådan studie?

Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Ärade ledamöter! Jag är glad över att vi ska ha en säkerhetspolitisk debatt. Låt den bli en debatt om det som är nära, som Rysslands folkrättsbrott! Låt det bli startskottet för en bredare debatt om

det som kan kännas avlägset men som berör oss alla! Klimatförändringar, ojämlikhet, pandemier och cyberfrågor handlar också om säkerhet. Låt vår debatt inkludera den terrorism som dödar hänsynslöst såväl i Paris som i Nigeria och på Utøya! Låt det bli en bred debatt om moderna hot mot vår säkerhet som inte bara kan lösas militärt och som inte bara handlar om Nato! Men låt oss också diskutera Nato och hur vi genom samarbete skapar säkerhet i vårt närområde! Jag börjar med just detta.

Det var speciellt att stå på Majdan, där modern historia har skrivits i blod. Resan till Ukraina var en av de första jag gjorde som utrikesminister, i syfte att markera kontinuitet från svensk sida. Nu måste vi hjälpa Ukraina att lyckas med att självt få välja väg in i framtiden och med reformarbetet. Men rysk militär personal och materiel är alltjämt på plats på ukrainskt territorium, både på Krim och i östra Ukraina. Och tyvärr har vi den här veckan sett hur striderna har blossat upp igen. Konsekvenserna är nya dödsoffer så sent som i dag. 13 civila har rapporterats döda. Det är ytterligare förstörelse och en än mer grym humanitär situation mitt i vintern.

Rysslands aggression mot sina grannar, provokativa militära beteende runt Östersjön och demokratiska tillbakagång är djupt oroande. Det är bland annat mot den bakgrunden som vi har fått en förnyad debatt om Nato.

Jag har noterat argumenten för ett svenskt medlemskap. De förs inte sällan fram av samma personer som bär ett ansvar för att Sverige både har avskaffat värnplikten och har rustat ned försvaret i en så hög grad att det faktiskt var en försvarsminister från Moderaterna som avgick på grund av det. Och under åtta år tillsattes ingen Natoutredning.

Jag lyssnar, men jag har inte hört några argument som sammantaget övertygar mig om att vi ska överge den militära alliansfriheten. Regeringen har i varje läge att avgöra vad som är bäst för landet. Vi svajar inte i vår bedömning. Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. I regeringsförklaringen sa statsministern att den militära alliansfriheten alltjämt tjänar vårt land väl. Har man sagt det i tolv år börjar man väl tycka att det är presens. Är det inte så?

Sverige ska inte förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett EU-land eller ett nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Vårt land ska både kunna ge och kunna ta emot stöd, såväl civilt som militärt.

I den säkerhetspolitiska debatten sägs ibland att ensam inte är stark och att ensam bara är ensam. Jag håller med. Låt mig därför berätta om Sveriges samarbeten.

För det första är europeisk enighet av central betydelse. När EU:s utrikesministrar möttes i måndags var vi överens om att vi ska fortsätta med den samlade politik vi hittills har fört med stöd till Ukraina och med en kraftfull respons på den ryska aggressionen, inklusive sanktioner. Vi konstaterade också att det dessutom måste finnas ett långsiktigt perspektiv i vår relation med Ryssland, inte minst med det ryska folket. Detta är rätt politik gentemot Ukraina och Ryssland. Det är en nödvändig politik för ett bredare europeiskt säkerhetstänkande. Det är också en politik som bidrar till framtida trygghet i vårt närområde.

För det andra måste vi förstärka Sveriges försvarsförmåga. Riksdagen har nu på förslag från regeringen i höständeringsbudgeten för 2014 beslutat

om en ökning av försvarsanslaget som möjliggör övningsverksamhet, som höjer förbandens förmåga i närtid. Det här är början på en diskussion om hur vi ska samarbeta för att förstärka vår försvarsförmåga. Det kommer fler förslag, inte minst inriktningspropositionen.

För det tredje har samarbetet inom ramen för det informella nordiska utrikespolitiska samarbetet, som kallas N5, och det nordisk-baltiska samarbetet, NB8, stor betydelse. Sverige är under 2015 ordförande i det nordiska försvarssamarbete som kallas Nordefco. Där kommer vi att verka för ett fördjupat samarbete med de baltiska länderna. Vi vill ha konkreta förslag och resultat i vårt säkerhets- och försvarssamarbete med Finland. Och inom kort kommer den svenska och finska försvarsmakten med ett antal förslag om hur det samarbetet kan fördjupas.

För det fjärde har Sverige sedan 1994 utvecklat ett mycket bra samarbete med Nato. Försvarsberedningen har bara för ett halvår sedan nått en bred överenskommelse om att vår relation till Nato ska handla om att utveckla detta partnerskap. Och helt nyligen hölls första mötet inom det samarbete som kallas EOP, Enhanced Opportunities Programme. Det har vi precis inlett.

För det femte värnar vi principerna i OSSE, Europarådet och FN, där vi konsekvent försvarar grundläggande principer.

Regeringens bedömning är att vår nuvarande säkerhetspolitiska linje och de samarbeten som jag beskrev är vad som bäst tjänar Sveriges intressen. En utredning om ett svenskt Natomedlemskap skapar onödigt osäkerhet och polarisering i ett osäkert läge. Vi ska fortsätta att föra en öppen och bred demokratiskt och folkligt förankrad debatt och diskussion om säkerhetspolitiken.

(Applåder)

Anf. 3 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! År 2015 blir ett år av säkerhetspolitiska vägval. Ett nytt försvarspolitiskt inriktningsbeslut ska fattas. Även under stabila förhållanden är det en komplicerad process. I år är utmaningarna större än vanligt. Utvecklingen i vår omvärld kräver vår fulla uppmärksamhet.

När Ukraina valde att bejaka EU:s demokratiska modell och ett djupgående handelsavtal med EU framför Vladimir Putins auktoritära och korrupta system svarade Ryssland med att annektera Krim och starta och understödja ett separatistuppror. Den ryske presidenten visade att han inte respekterar den europeiska ordning som gällt sedan andra världskriget.

Höstens ubåtsjakt visar att spänningarna ökar både i och runt Östersjön. Riktat vi blicken bortom vårt eget närområde har vi det långvariga kriget i Syrien och Isis härjningar i Mellanöstern. Rebellgrupper är på frammarsch i Mali, och i Kamerun och Nigeria har Boko Haram mördat och kidnappat tusentals människor. De brutala terroristattacker i Paris för två veckor sedan utgjorde en fruktansvärd påminnelse om det hot som terrorismen utgör.

Utrikesministern svarade i sitt anförande på hur allvarligt man ser på dessa händelser, och jag tror att vi i stort delar beskrivningen av vad som har hänt och händer. Men vad det innebär för Sverige fick jag inte direkt några svar på.

En orolig omvärld med upptrappade konflikter och ökade geopolitiska risker ställer som sagt krav på svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Vi har

ett ansvar att bidra till internationell fred och säkerhet. Vi har valt att Sverige tillsammans med andra ska bygga vår säkerhet, tillsammans med andra länder och organisationer. Vi ska samarbeta. De hot vi står inför kräver gemensamma lösningar och mer samarbete.

Riksdagens beslut 2009 om solidaritetsförklaringen är ett uttryck för detta. Men vår solidaritetsförklaring ställer också nya och högre krav på att Sverige med trovärdighet ska kunna ge och ta emot stöd, också militärt sådant.

Det vi nu ser omkring oss är att en ny normalbild har etablerats, där risken för incidenter med militära inslag och risken för militära konflikter i vårt närområde har ökat. Därför är det viktigt att Sveriges försvarsförmåga stärks. Alliansen har därför i sin budget presenterat ökade satsningar på försvaret, och vi är med i samtalen om hur inriktningspropositionen ska utformas.

Det räcker dock inte att bara stärka vår militära förmåga. Vi behöver också utveckla och fördjupa våra samarbeten. Det behöver vi göra brett, men det behöver vi också göra i sådant som handlar om den hårda säkerheten.

Alliansregeringen beslutade om en översyn av hur Sveriges internationella försvarspolitiska samarbeten ser ut. Det gjordes hösten 2013. Ambassadören Tomas Bertelman fick uppdraget, och vi fick en presentation av rapporten i höstas med bland annat slutsatsen att det bör göras en saklig och intressebaserad prövning av vad ett Natomedlemskap skulle innebära för svensk del.

Ett första steg skulle kunna vara att göra en samlad prövning av vad ett medlemskap skulle innebära. Utifrån ett sådant arbete kan sedan den politiska diskussionen fördjupas, därför att vi behöver ha en diskussion också om denna fråga. Moderaterna vill att en sådan studie över de konkreta förutsättningarna för ett svenskt Natomedlemskap genomförs.

Vi har en lång tradition av att söka samförstånd över partigränserna i frågor som rör vår säkerhetspolitik. Det är en bra tradition, och därför är det mycket tråkigt att konstatera att Socialdemokraterna och utrikesministern återigen i dag säger tvärt nej till en sådan utredning.

Man kan spekulera i skälen, för jag har inte hört några bra argument. Är man rädd för vad en sådan utredning skulle ge upphov till för diskussion inom det egna partiet eller mellan regeringspartierna, eller mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet eftersom det finns en hel del oenighet i synen på vilka samarbeten Sverige ska ha?

Utrikesministern sa också att en sådan här utredning skulle kunna sprida oro. För mig är det svårt att förstå. Om vi i Sverige kommer fram till att vi behöver ytterligare fördjupat studera en fråga, ska vi då skyggt lyssna till vad Kreml eller någon annan tycker om hur Sverige ser på sina internationella säkerhetspolitiska samarbeten?

Nej. Det kan inte vara farligt eller fel att få mer kunskap, och det är det en studie skulle leda till.

Nato är en central organisation för Europas säkerhet och har förändrats i takt med de säkerhetspolitiska utmaningarna i omvärlden. Alliansregeringen tog, med stöd från Socialdemokraterna, viktiga steg för att ytterligare utveckla och fördjupa våra samarbeten med Nato, där Sverige nu bidrar till Natos snabbinsatsstyrka NRF i reservstyrkeregistret. Vi har också skrivit på ett samförståndsavtal om värdlandsstöd, och vi är

nu en partner med en särskild ställning som ger oss möjlighet att ha fördjupad diskussion med Nato om säkerhetspolitik och om planering av övningar och insatser.

Utrikesministern talar om alliansfriheten som ett slags värdeladdad överideologi, och jag är inte nöjd med förklaringen till varför förändringen i regeringsförklaringen krävdes. Vi behöver bygga säkerhet tillsammans med andra. Vi ska inte gå tillbaka till en svunnen neutralitetstid.
(Applåder)

Anf. 4 Andre vice talman BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Det säkerhetspolitiska läget för Sverige som den här debatten handlar om är högst allvarligt. Jag kan inleda med att säga ett endaste ord: Ryssland.

Enligt överbefälhavare Sverker Göranson har en omfattande rysk militär aktivitet i närområdet kommit att bli den nya normalbilden för Sveriges säkerhetspolitiska omvärld på senare år. Det bör poängteras att denna aktivitet inte enbart är riktad mot oss utan pågår överallt kring Rysslands gränser.

Det ryska kriget mot Georgien som inträffade under hösten 2008 kan man säga var en tydlig varningsklocka för denna tilltagande aktivitet. Även om Georgienkriget naturligtvis är en snårskog av juridiska förvecklingar och politiska beskyllningar från olika håll, tror jag att de flesta håller med om vad kriget hade för bakgrund: Rysslands granne Georgien var i stånd att närma sig västvärlden mot Rysslands vilja. Efter självständigheten 1991, efter Sovjetunionens kollaps, ingick Georgien partnerskapsavtal med EU, blev medlem i Europarådet och WTO, slöt avtal om ett militärt samarbete med USA och ansökte om fullt medlemskap i Nato.

Samtidigt uppgav man att man ville lämna OSS, säkerhetssamarbetet för forna Sovjetstater. Detta tyckte naturligtvis inte Ryssland om utan svarade genom att utnyttja rysklojala separatister som ursäkt för direkt krigföring mot grannlandet, vilket mynnade ut i att landområdena Sydossetien och Abchazien bröt sig ut och utropade sig självständiga från Georgien.

Under våren 2014 uppstod en skrämmande likartad situation i Ukraina i vårt östra närområde. Efter den omfattande folkliga proteströrelsen i Kiev mot den sittande presidenten Janukovyjtj och för ett ukrainskt närmande till EU, i strid med Rysslands vilja, mer eller mindre återupprepades det som skedde under Georgienkriget.

Det första Ryssland gjorde var att utnyttja rysklojala separatister och specialförband för att bryta ut och annektera Krimhalvön. Därefter hjälpte man de övriga rysklojala östra delarna, med säten i Luhansk och Donetsk, att utropa sig självständiga från Ukraina och initiera det inbördeskrig som fortfarande pågår. Exempelvis placerade man ett stort antal ryska trupper vid den ukrainska gränsen, och man har understött rebellerna med stridande manskap, vapen och materiel samt reguljära stridande förband.

Sammanfattningsvis kan man säga att Ryssland på senare år uppvisat skrämmande exempel på att landet inte drar sig för att använda sina militära styrkor för att lägga sig i andra länders nationella självbestämmande och egna politiska vägval. Inte ens om det leder till krig.

Man vill helt enkelt visa världen att gör man inte som Ryssland vill, då ska det kosta åtskilligt. Allt från förlorade landområden till spillda människoliv.

Fru talman! Det andra ordet jag vill lyfta fram är existensförsvar. Samtidigt som Ryssland gett tydliga signaler om ökad, aggressiv aktivitet i närområdet, samtidigt som den svenska försvarsmakten går ut med att vårt territorium kränks av såväl ryskt militärflyg som av främmande ubåtar har Sverige, fru talman, monterat ned sitt försvar till oigenkännlighet. Det är nu ett försvar som mest duger till att bedriva insatser mot gerillarörelser i utvecklingsländer som Afghanistan eller Mali men inte till att försvara Sverige och garantera vår existens som fri nation.

Ett mått på hur försvaret monterats ned är anslagen till Försvarsmaktens andel av bnp. Under stora delar av kalla kriget och ända in på mitten av 90-talet rörde sig anslagen i storleksordningen 2 ½ till 3 procent. Sedan dess har anslagen minskat drastiskt under såväl röda som borgerliga regeringar. Ja, anslagen till Försvarsmakten har mer än halverats, till omkring 1,2 procent av bnp de senaste åren.

Sedan har vi det fullständigt oseriösa Miljöpartiet, som så sent som för några år sedan hade inskrivit i sina politiska dokument att man ville se ett icke-våldsförsvar i Sverige.

Fru talman! Det här duger inte. Sverige måste ha ett försvar värt namnet, ett försvar som kan stå upp mot kränkningar och ett försvar som kan garantera vår säkerhet när ingen annan gör det.

Det är med stolthet jag säger att Sverigedemokraterna är det enda parti i riksdagen som i dag är berett att investera i ett sådant försvar. Vi har i varje budget vi lagt fram sedan vi kom in i riksdagen tillskjutit mer pengar till Försvarsmakten än något annat parti. I vår senaste skuggbudget tillskjuter vi 24 miljarder mer till försvaret än regeringen under budgetperioden, och vi ger försvaret hela 10 miljarder mer per år från och med 2018. Vi har råd med detta eftersom Sverigedemokraterna är det enda parti som är villigt att dra ned på den extremt kostsamma asyl- och anhöriginvandringen till Sverige. Med de ökade anslagen tänker vi återupprätta Försvarsmaktens förmåga till den grad att vi kan känna oss trygga igen.

Vi vill också att riksdagen bemyndigar regeringen att utnyttja en kredit på högst 50 miljarder kronor i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra extraordinära förhållanden föreligger.

Vi vill utveckla ett nordiskt försvarssamarbete med våra grannländer. Tanken är att eftersom vi har gemensamma intressen i närområdet kan vi också öka vår gemensamma förmåga avsevärt om vi utvecklar vårt samarbete. Detta kan ske utan att för den delen förbinda oss till kostsamma och utsiktslösa insatser i fjärran länder, som ett Natomedlemskap skulle tvingas oss till.

Ett viktigt steg för att ytterligare fördjupa och formalisera delar av det nordiska samarbetet är en försvarsallians med Finland, en försvarsallians med tydliga defensiva intentioner som bidrar till avspänning i stället för upptrappning. En sådan försvarsallians minskar risken för en aggression mot våra två länder och kommer att stärka våra länders försvarsförmåga avsevärt.

Vi vill dessutom införskaffa 100 nya stridsflygplan av typen Gripen E/F samt bibehålla de befintliga av typen C/D, för att ge Sverige ett heltäckande militärt skydd som ger Sverige kraft att bita ifrån.

Sist men inte minst vill vi bereda Försvarsmakten det manskap som krävs samtidigt som vi naturligtvis vill behålla redan anställda soldater. Vi tänker därför successivt återaktivera den svenska allmänna värnplikten igen.

(Applåder)

Anf. 5 JAKOP DALUNDE (MP):

Fru talman! Utgångspunkten för Miljöpartiets säkerhetspolitik är att skapa en fredligare och säkrare värld för alla, att värna människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet och vår förmåga att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter, dels här i Sverige, dels utifrån vår bästa förmåga i övriga delar av världen.

Det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde har onekligen försämrats, och det är gott att frågan diskuteras i kammaren. Den senaste tidens incidenter i och ovan Östersjön är mycket bekymmersamma, och Rysslands folkrättsvidriga agerande i Ukraina bör bemötas med vårt skarpa markerande. Det har vi gjort, och det ska vi fortsätta att göra. Men det är inte det enda vi ska göra.

Fru talman! Det finns goda skäl att se över vår incidentberedskap och vår försvarsförmåga, vilket regeringen nu gör, inte minst när det gäller personalförsörjningen, underhåll, standardmateriel och övningsverksamheten. Vår nationella suveränitet och territoriella integritet ska värnas.

Men vi ska samtidigt minnas att trots den senaste tidens utveckling gör få seriösa debattörer bedömningen att det direkta militära hotet mot just Sverige har ökat. Det som Miljöpartiet är oroligt för är en incident som orsakar en bredare konflikt i vårt närområde. Det är detta vi bör stärka vår beredskap för och inrikta våra insatser på att förebygga och motverka.

Sett utifrån detta perspektiv är det viktigt att vi agerar på ett sätt som bidrar till avspänning och stabilitet. Vi ska inte bidra till upptrappning, som ökar risken för konflikt eller incidenter. Därför bör den förstärkning av försvaret som regeringen nu arbetar med också kompletteras med insatser för medling, diplomati och konfliktförebyggande åtgärder.

Fru talman! Om vi lyfter blicken något och zoomar ut från Sverige och det omedelbara läget blir det uppenbart att ur ett globalt perspektiv är kriget överfinansierat och freden underfinansierad. Det finns stora behov av att satsa mer på stöd till demokratigrupper i exempelvis Ryssland och bygga fler broar när det gäller utbyten för studenter och civilsamhälle. Vi ska vara tydliga med att vi är redo att vara en konstruktiv och medlande part om man vill välja en annan – fredlig – väg ut ur detta låsta läge. Det ska vara en väg som bygger på just fred, handel, demokrati och ömsesidig respekt.

Vi gröna har lyft upp idén om ett europeiskt fredsinstitut som ska arbeta målmedvetet, strukturerat och långsiktigt med dessa frågor. Det kan te sig naivt i detta läge, men vi måste ständigt arbeta för att vägen till fred alltid ska vara öppen. Det finns stora risker med att ensidigt fokusera på direkta militära hot som det enda problemet och militära instrument som

den enda lösningen. Vår utgångspunkt är att det är utrikespolitiken som är den främsta försvarslinjen.

Fru talman! Det finns även behov av att se över Sveriges säkerhetspolitiska samarbeten, men vi föredrar att samverka genom FN, EU samt de nordiska och baltiska länderna, inte minst Finland. Ja, vi ska samverka med Nato som en partner, men vi säger tydligt nej till ett medlemskap i Nato. Det vore att bidra till upptrappning av säkerhetsläget. Ett medlemskap i Nato skulle också undergräva Sveriges möjligheter att vara just en oberoende och konstruktiv medlande part.

Fru talman! I totalförsvaret av Sverige är det också viktigt att vi breddar hotbilden. Vi måste kunna hantera en mångfald av hot, till exempel pandemier, miljöförstöring, direkta konsekvenser av den globala uppvärmningen, tekniska katastrofer, till exempel härdsmältor och cyberattacker.

Vi gröna lyfter ofta fram den typen av breddad hotbild, inte minst miljö- och klimatfrågor, och vi har ofta mött frågande blickar. Men detta har nu förändrats. Senast i går lyfte Barack Obama i sitt State of the Union-tal fram Pentagons rapporter om hur säkerhet och klimat faktiskt hänger ihop. Man menar att klimatförändringarna i framtiden bedöms vara en av de viktigaste faktorerna när det gäller flyktingströmmar, konflikter och krig om land och resurser. Det kan få dominoeffekter som kan få långsiktiga konsekvenser för säkerhetspolitiken, dels i andra delar av världen, dels i vårt närområde, inte minst i Arktis.

Extremväder uppstår allt oftare, och naturkatastrofer blir allt vanligare – också i vår del av världen. Vi minns alla skogsbranden i Sala där olika delar av totalförsvaret spelade en mycket viktig roll.

Vi vill att Sverige ska agera i solidaritet med världens utsatta och krigsdrabbade människor. Vi arbetar på ett konfliktförebyggande sätt, och vi fokuserar på icke-militära medel för att skapa fred samt sprida demokrati och mänskliga rättigheter. Så bidrar vi till att skapa en fredligare och säkrare värld.

(Applåder)

Anf. 6 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! För 25 år sedan upplevde vi den europeiska våren, hur Berlinmuren föll, hur nya länder såg dagens ljus, hur öst och väst förenades. Hoppet grodde om en ny verklighet på vår kontinent.

Vi byggde ett nytt Europa, trodde vi, där ensam inte är stark, där vi tillsammans med andra bygger en bättre värld, inkluderande naturligtvis en värld i säkerhet. Vi bygger säkerhet här hemma, och vi har gjort det i vårt närområde geografiskt och politiskt genom EU, och vi gör det och har gjort det långt borta.

Den internationella rätten är för oss en självklar grund för arbetet med att bygga säkerhet. Vi har därför en utgångspunkt i FN och FN-stadgan. Vi har en utgångspunkt också i våra europeiska samarbeten, som vi byggt på andra världskrigets erfarenhet. Det må vara Europarådet, OSSE eller de gemensamma säkerhetsarrangemang som följt i Helsingforsöverenskommelsens spår.

I dag är vi medlemmar i Europeiska unionen. Det är en politisk allians, en allians där solidaritetsklausulen innebär att det inte bara är Finlands sak som är vår utan också Baltikums, Polens och de andra medlemsländernas.

Vi bygger samarbete tillsammans med andra i Norden, men vi bygger också samarbete tillsammans med Nato, där den transatlantiska länken är vital för vår säkerhetsmodell.

Våra europeiska säkerhetsöverenskommelser har verkligen baserats på att försöka bygga tillit och förtroende genom öppenhet och transparens i de olika avtal vi kommit överens om. Vi vet att tydlighet är avgörande för att bygga säkerhet – tydlighet inte bara här hemma utan också i betraktarens öga.

Vi ser det när vi ser på Ryssland och den osäkerhet som sprids genom det nya agerande som Ryssland visat. De har de facto brutit upp från de överenskommelser som de iklätt sig genom egna beslut. Det må vara Helsingforsöverenskommelsen, mänskliga rättigheter, OSSE, rätten för varje stat att ha sina territoriella gränser skyddade, att inte använda maktmedel av olika slag, att få välja sin egen väg handelspolitiskt och militärt eller olika unioner. Vi har sett att man bryter mot detta, och vi har hört att man söker en mycket smalare säkerhetspolitisk doktrin.

Här har vi en utmaning. Vi behöver uppgradera vår säkerhetspolitiska analys och vår säkerhetspolitiska diskussion, utifrån den verklighet som vi nu ser och inte utifrån den verklighet som gällde både före vårt europeiska medlemskap och under den europeiska vårens mest blommande period.

För oss är det viktigt att säkerhetspolitiken utformas i breda överenskommelser, för det är så vi visar tydlighet gentemot omvärlden. Det är den svenska traditionen. Vi har sett det genom samtal, breda samtal politiskt. Vi har sett det genom Försvarsberedningen och Försvarsberedningens ställningstagande, som har varit grund för säkerhetspolitiska ställningstaganden och deklARATIONER.

Därför kom Bertelmans utredning. Bertelmans utredning var en följd av Försvarsberedningen, som i bred enighet önskade en översyn av våra militära samarbeten. Det verkställdes då av den förra regeringen.

När minoritetsregeringen i höstas från denna talarstol klargjorde någonting som man själv enats om men som inte varit föremål för bredare samtal innebar det ett ställningstagande som öppnade en konfliktörr i stället för att öppna för en diskussion och en dialog om våra säkerhetspolitiska ställningstaganden.

Vi tyckte från vår sida att det var en beklagansvärd handling att regeringen valde att bryta det mönster vi haft och att själv deklarerar hur man ville förhålla sig.

Efter den deklARATIONEN fick vi Bertelmans utredning, som tydligt visar att det finns säkerhetspolitiska luckor. För oss är det viktigt att de säkerhetspolitiska luckorna fylls i.

Vi har sagt att vi är beredda att göra en utredning av för- och nackdelar med Natomedlemskap. Vi har inte hört regeringen kritisera Finland för att de har gjort det, inte en gång utan flera gånger. Det har inte inneburit att Finlands säkerhet har försvårats eller att vår säkerhetssituation har förvärrats.

För vår del anser vi att kunskap aldrig är fel, och det är viktigt för ett säkerhetspolitiskt ställningstagande.

(Applåder)

Anf. 7 HANS LINDE (V):

Fru talman! Under det senaste året har det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde dramatiskt förändrats och försämrats. Vi ser igen ökade motsättningar, militär upprustning och ökad konfrontation på vår egen kontinent. Det är inte längre svårt att se konturerna av en ny järnridå som sänker sig över Europa.

Vi ser hur respekten för folkrätten undergrävs i Europa genom Rysslands agerande. Rysslands annektering av Krim och agerande i östra Ukraina strider tydligt mot folkrätten. För detta finns det inga ursäkter eller förmildrande omständigheter.

Folkrätten utgör ett fundament för Sveriges säkerhet. Börjar folkrätten urholkas försvåras våra möjligheter att värna Sveriges territorium och vår egen säkerhet. Sverige måste därför vara en konsekvent försvarare av folkrätten – oavsett var folkrätten kränks, oavsett vem som kränker den eller oavsett med vilka motiv den kränks. Och folkrättsbrott måste få konsekvenser. Det gäller också i dag.

Under det gångna året har vi sett allvarliga kränkningar av Sveriges territorium, inte minst genom ubåtskränkningarna i Stockholms skärgård i höstas. Vänsterpartiet ser mycket allvarligt på detta. Vi hoppas att det kan klarläggas vilket land som står bakom dessa kränkningar och att konsekvenserna blir mycket tydliga mot de ansvariga.

Vänsterpartiet vill att Sverige ska vara militärt alliansfritt, men ska alliansfriheten vara trovärdig måste vi kunna upprätthålla kontrollen över vårt eget territorium. Därför har vårt parti omprövat vår försvarspolitik. Fortsatta nedskärningar i förbandsverksamheten i Sverige kommer att undergräva alliansfrihetens trovärdighet och göra det så mycket svårare att förhindra ett svenskt Natomedlemskap.

Fru talman! Ryssland är i dag ett säkerhetspolitiskt hot, först och främst mot alla i Ryssland som motsätter sig styret i Kreml eller som inte passar in i det samhälle som Putin vill bygga upp. För ryska hbtq-aktivister, urfolksföreträdare, miljögrupper och vänsteraktiva är i dag den egna regimen ett dagligt säkerhetshot. Vi ser också hur Rysslands imperialistiska politik mot sina grannländer utgör ett direkt hot mot befolkningen i flera länder – Ukraina, Georgien, Moldavien och flera av länderna i Centralasien.

Men vi måste också vara ärliga och säga att det i dag är svårt att se att Ryssland skulle utgöra ett direkt militärt hot mot Sverige. Det innebär inte, fru talman, att det saknas säkerhetspolitiska hot mot vårt land, för säkerhet kan hotas av andra än ubåtar och ryska ledare. Därför tycker jag att det är viktigt att vi har modet att bredda perspektiven i denna debatt.

Under 2013 och 2014 gjordes 137 anmälningar om antisemitiska brott bara i Malmö. Under förra året attackerades i genomsnitt en svensk moské varje månad. Var tredje ung transperson i Sverige har någon gång inte vågat gå ut från sitt hem på grund av hoten. 46 sexualbrott mot kvinnor anmäls varje dag i vårt land.

Detta hot och detta hat slår mot småbarnsmamman som bär slöja i Tomelilla, mot Håkan och Roy i Kinna och mot rabbinen i Malmö. Men hotet och hatet slår också mot det svenska samhället i dess helhet.

Vi vet inte i dag vem som kastade in rökbomben mot RFSU:s aborträttsfestival i december. Vi vet inte vem som gjorde sig skyldig till

mordbranden i moskén i Eskilstuna. Men vi kan nog vara ganska säkra på att det inte var ryska spetsnaztrupper.

Hatets krafter kan se olika ut. De kan legitimera sin kamp på olika sätt, och de kan kalla sig olika saker, men de förenas i sin vilja att genom hot och våld tysta, marginalisera och till och med utrota delar av vårt samhälle. Därför är hatet mot hbtq-personer, romer, kvinnor och andra delar av vårt svenska samhälle ett grundläggande säkerhetspolitiskt hot mot Sverige.

Fru talman! Vill vi på allvar diskutera det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde – som ju är rubriken för den här debatten – kan vi inte blunda för klimatförändringarna, det enskilt största säkerhetspolitiska hotet mot vårt land. I somras kunde vi se hur Västmanland härjades av den värsta skogsbranden i vårt land i modern tid. I Halland drabbades Getinge av kraftiga översvämningar, som bland annat slog ut dricksvattnet. Vi är ett land som är beroende av våra skogar och vår åkermark, av våra hav och vårt dricksvatten. Vi behöver därför en försvarsmakt som kan värna Sveriges territorium mot ubåtskränkningar men som också har förmågan att möta ett alltmer extremt väder.

Fru talman! Jag har lyssnat på debatten. Jag beklagar att de borgerliga i en tid av så många säkerhetspolitiska hot, som vi ser tydligt i vårt närområde men också här i Sverige, helt verkar ha snöat in på frågan om en utredning av Natomedlemskap. En säkerhetspolitisk debatt i Sverige 2015 måste handla om mer än bara ubåtar och Natoutredningar. Vi måste kunna ha en bredare och modernare syn på säkerhetspolitik än så.

Jag frågar mig, och det är även en direkt fråga till de borgerliga företrädarna här: På vilket av alla de säkerhetspolitiska hot vi i dag ser i vårt närområde och i vårt svenska samhälle är en utredning om Natomedlemskap lösningen och svaret?

(Applåder)

Anf. 8 ALLAN WIDMAN (FP):

Fru talman! Det är sannerligen ett mycket allvarligt säkerhetspolitiskt läge som nu omger Sverige och norra Europa. Ryssland har under en lång rad av år gått i en alltmer auktoritär riktning. Man har kombinerat denna politiska utveckling med monumentala satsningar på sitt militära försvar, med tonvikten lagd på massförstörelsevapen.

Vi har också kunnat se under de senaste åren hur ett stort antal länder runt omkring Ryssland kränkts. Ryssland har inte bara, som det har hetat så här långt i debatten, brutit mot folkrätten. Man har de facto också ägnat sig åt väpnade angrepp mot sina grannländer.

Inte heller Sverige har varit förskonat. För snart två år sedan övade ryskt medeltungt bombflyg, utvecklat för att bära kärnvapen, anfall in mot svenskt territorium. I september månad lät sig det sammansatta försvars- och utrikesutskottet informeras om utvecklingen i vårt närområde. På precis samma klockslag ägnade sig Ryssland åt att kränka svenskt territorium söder om Öland.

Under tre års tid har Putin, hans utrikesminister och hans biträdande utrikesminister varnat såväl Sverige som Finland för att närma sig Nato. Man menar från rysk sida att detta skulle öka spänningarna i Östersjöområdet.

Under det här året har det tillkommit en rad faktorer som försvårar den politiskt beslutade utvecklingen i Ryssland, bland annat fallande oljepriser

som märkbart inverkar på rysk ekonomi och kraftfulla sanktioner från EU:s och USA:s sida. Det är uppenbart att Ryssland nu står inför en omfattande negativ ekonomisk tillväxt.

Om man vill leta efter farliga ögonblick de kommande åren måste man fråga sig vad som händer när regeringen i Moskva inte längre kan betala ut änkepensionerna och när det inte finns löner till dem som svarar för kollektivtrafiken. Vad kommer Ryssland att göra då?

Det finns flera alternativa utvecklingsmöjligheter. Man kan be om ursäkt. Man kan lämna Krim, och man kan lämna östra Ukraina. Det är naturligtvis det som ska vara vår förhoppning, men vi måste samtidigt inse att det finns andra handlingsalternativ som är långt mer skrämmande för fred och säkerhet i Europa.

Vi ska fatta ett försvarsbeslut, möjligen i vår. Alldeles oavsett hur mycket pengar som den här kammaren är beredd att anslå till det svenska försvaret kommer vi inte på egen hand att kunna möta allvarliga säkerhetsutmaningar från en av världens supermakter.

Det finns skäl att erinra om det uttalande som överbefälhavaren gjorde för tre år sedan, nämligen att han har förmågan att under en vecka försvara detta land i en riktning – om han får mer pengar och fram till år 2019.

Det är mot den bakgrunden vi måste fråga oss vad vi utöver att stärka det svenska försvaret kan göra för att öka svensk säkerhet. Då säger den nytillträdde regeringen: Vi ska fortsätta att samarbeta om säkerhet med andra länder. Man nämner oftast Finland i det sammanhanget. Jag har tidigare frågat försvarsministern om ett sådant samarbete kommer att gälla även i det fall Finland befinner sig i krig. Han har varit mycket tydlig och sagt: Nej, detta är ett fredstida samarbete.

Jag tillhör dem som tror att det finns goda möjligheter att utveckla ett starkt försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete mellan Sverige och Finland, men ett sådant samarbete får naturligtvis inte upphöra i händelse av att det blir allvar. Då är det inte av intresse för Sverige, och det är inte heller av något som helst intresse för Finland.

Vårt alternativ, fru talman, är medlemskap i Nato. Jag tillhör dem som tror att det brådskar. Ett medlemskap ger både kvalitativa och kvantitativa fördelar för svensk säkerhet.

Jag vill säga till alla som hävdar att ett svenskt Natomedlemskap skulle öka spänningarna i Östersjön: Säg inte det! Det är nämligen precis vad Vladimir Putin vill att vi ska säga. När vi inte kan gå med i Nato på grund av rädsla för Rysslands reaktion, då flyttar vi beslutet från den här kammaren över till Moskva.

Ibland händer det att vi försvarspolitiker är lite obevakade och tittar på verkligheten som den är. Detta inträffade i Luftförsvarskommittén, som i sitt slutbetänkande före jul i närmast total enighet skrev: ”En reell försvarsförmåga inom bibehållen ekonomisk ambitionsnivå förutsätter, enligt kommitténs uppfattning, en gemensam förmågeutveckling och ömsesidiga försvarsförpliktelser.” Så tänker försvarspolitiker när de ser rationellt på Sveriges säkerhetssituation. Undertecknare av detta var bland annat Anna-Lena Sörenson, Peter Jeppsson och Eva Sonidsson.

(Applåder)

Anf. 9 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Ja, det är en viktig debatt och diskussion som vi har i dag. Det handlar om utvecklingen i vårt eget närområde. Det är ingen hemlighet för någon av oss här i kammaren eller dem som tittar på det här på tv att utvecklingen tyvärr går åt fel håll.

Det har sagts flera viktiga saker i diskussionen. Man har tagit upp Rysslands negativa utveckling vad gäller demokrati, den auktoritära ledningen och den negativa utvecklingen när det gäller rättsstaten. Allt detta skriver jag och Kristdemokraterna under på.

Låt mig lyfta fram tre områden som jag tycker är viktiga att ha klara för sig när vi talar om det här.

Det gäller för det första den ryska upprustningen. 5 000 miljarder kronor satsas på enbart materielförnyelse fram till 2020. Då kommer 70 procent av den ryska krigsmaktens materiel att vara helt ny eller kraftigt moderniserad. I Konungariket Sverige kommer vi att ha i stort sett samma materiel 2020 som vi har i dag, med vissa smärre undantag.

Moderna system som Iskander – ni vet, markrobotar – och S-400-luftvärnsrobotar, stridsvagnar, jakt- och attackflygplan och korvetter tillförs i en allt snabbare takt. Till exempel levererades över 100 moderna stridsflygplan till det ryska flygvapnet förra året.

De modernaste systemen grupperas i västra Ryssland, bland annat i Kaliningrad, det vill säga i vårt eget närområde. Iskanderrobotarna har en räckvidd som når in över Blekinge, över delar av Kalmar och naturligtvis över Gotland.

För det andra: När det gäller aggressiva övningar är den militära övningsverksamheten i Östersjön tillbaka på i princip samma nivåer som under det kalla kriget.

På bara några månader har Sveriges territorium kränkts ett antal gånger. Vi minns ubåtsjakten i oktober, ryska bomb- och jaktplan som övade anfall mot mål i Sverige och passagerarflygplan som varit nära att krocka med ryska militärflyg, inte en gång utan flera gånger. Senast i december höll det på att hända med ett SAS-plan och ett ryskt militärplan. Den svenska försvarsmakten varnade. I och med att transpondrarna är avstängda ser de civila flygplanen inte militärplanet. Försvarsmakten säger åt SAS-planet att inte gå upp mer utan gira. På det viset undviker man en olycka. Detta är djupt allvarligt och någonting som Ryssland gör med avsikt.

Vi ser ett Ryssland som från Georgienkriget 2008 och gaskriserna för några år sedan har blivit alltmer aggressivt i sitt uppträdande mot sina grannar. Ukraina är bara det senaste exemplet. Den här utvecklingen ställer krav på ökad svensk försvarsförmåga.

Ett mått att mäta utvecklingen är att se på den svenska incidentberedskapen. Under 2014 genomförde den svenska incidentberedskapen 50 procent fler uppdrag än året innan.

Alla minns vi också, som jag sade förut, ubåtskränkningen i oktober och annat. Men en annan sak som också hände i början av december var att medeltunga bombflygplan – Tu-95 – kom ut över Östersjön. De har inte flugit över Östersjön på 30 år.

Östersjön har blivit en av de farligaste friktionsytorna mellan ett revanschhungrigt och aggressivt Ryssland och Europas demokratier, alltså den gemenskap vi tillhör.

För det tredje: Ett mycket konkret exempel på ryska påverkansoperationer mot våra baltiska grannar är Rysslands krav på att Litauen, vårt grannland, ska utlämna sådana litauiska medborgare till Ryssland som vägrade att inställa sig till sovjetisk värnpliktstjänstgöring de sista åren innan Sovjet bröt samman 1991. Detta krav framfördes 1995, 2005 och även 2014. Det är ett exempel på hur Ryssland vill påverka.

Förutom att gardera oss mot att den negativa utvecklingen kan leda till händelser som kan drabba även Sverige måste vi göra vårt bästa för att bidra till att skapa stabilitet i Östersjöområdet. I händelse av en kris i närområdet kommer svenskt territorium att vara av stort intresse för alla inblandade. Om det är lätt att snabbt och billigt ”låna” svenskt territorium kan det bidra till att eskalera en kris, alltså om någon försöker ”låna” en del av Sverige för att därmed hindra den andre från att till exempel använda svenskt luftrum.

För att gardera oss mot oväntade händelseutvecklingar och för att bidra till stabilitet i vårt närområde, det vill säga verka krisdämpande, är det väsentligt att vi vidtar åtgärder.

Jag kommer i mitt nästa anförande att ge exempel på åtgärder som vi kan vidta för att stärka Försvarsmakten.

Men jag vill till sist ställa en fråga till utrikesministern. Hon sa i en intervju den 16 november att svenskarna för första gången är rädda för Ryssland och för vad Ryssland ska ta sig till. Är det i ett sådant läge inte märkligt att man inte vill ta reda på konsekvenserna av ett Natomedlemskap? Varför har man denna rädsla för att få reda på fakta? (Applåder)

Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar för inlägg som speglar engagerade ledamöter och som är spännande för oss alla.

Karin Enström ville ha svar på vad en orolig omvärld betyder för regeringen. Det är precis det som jag har svarat på. Jag har beskrivit verkligheten, och det har vi alla gjort. Alla har här gjort en bred översyn av säkerhetspolitiska hot och utmaningar. Sedan landar de flesta, utom Hans Linde, i att Nato är svaret. Jag tycker inte att det duger.

Vårt svar är att vår säkerhetspolitiska linje ligger fast samtidigt som vi måste förstärka vårt försvar, som flera har pekat på. Vi ska också utveckla och fördjupa de samarbeten som vi har – EU, Nato, Norden, Finland, det vill säga allt det som jag räknade upp och som är grundpelare i vårt säkerhetspolitiska arbete.

Det är Karin Enström, som vill överge den militära alliansfriheten och gå med i Nato, som har förklaringsbördan. På vilket sätt tjänar det oss inte väl att vara militärt alliansfria? På vilket sätt har det inte tjänat oss väl, och på vilket sätt tjänar det oss inte väl i dag? Jag vill att Karin Enström svarar på det.

Ursäkta, men jag tycker ändå att det låter som om det är ni som är rädda för ryssen. Det är ni som säger att det Ryssland som är anledningen till att vi ska gå med i Nato. Något annat argument har jag egentligen inte hört. Det är den ryska aggressionen som gör att vi ska gå med i Nato. Det är det som ni säger. Ni talar om samarbete men söker strid i den fråga som vi vet att vi inte har gemensamt.

Jag tycker att ni beskriver komplexa säkerhetspolitiska utmaningar, men snävar in svaren till Nato. Ni berättar om Sveriges samarbeten, men får det att framstå som om vi vill vara ensamma när vi precis investerar i just motsatsen på alla de fem områden som jag räknade upp från början. Ni talar om en svensk samsyn om säkerhetspolitiken, men vill framställa det som om regeringen står för någonting annat när vi dagligdags arbetar på alla dessa områden – i FN, i Nato och i det nordiska samarbetet tillsammans med Finland.

Ni talar också om utredning som kunskap. Men ni glömmer att säga att anledningen till att Karin Enström, som för fyra månader sedan var försvarsminister, inte startade en sådan utredning väl var att ni inte var helt eniga om denna fråga och att det väl är långt ifrån enighet i era partier. Det är inte heller enighet bland svenska folket.

Så sent som för ett år sedan stod den dåvarande statsministern Fredrik Reinfeldt i Sälen och sade att tre villkor skulle vara uppfyllda om vi skulle överge vår säkerhetspolitiska linje, nämligen att det skulle finnas en bred folklig förankring, att det skulle finnas en majoritet i riksdagen och att vi skulle ha Finland med oss. Hur tror ni att det tas emot i Finland, när vi just i dagarna sitter och talar om att fördjupa vårt samarbete och när vi precis har startat Natosamarbetet i Enhanced Opportunities Programme, om vi går ut och säger att vi nu startar en helt förutsättningslös diskussion om Nato igen? Det är klart att det ger en signal som gör att vi upplevs som svajiga.

Ni kan lita på den här regeringen. Vi kommer att stå med huvudet kallt. Vi kommer att jobba med att förstärka vårt försvar, så att det blir alldeles tydligt att vi försvarar Sverige i alla lägen. Vi kommer att förstärka våra samarbeten, vi kommer att hålla fast vid vår militära alliansfrihet, vi kommer att fortsätta att verka för att säkerhetspolitiken ska breddas till det som förmodligen kommer att vara de allra allvarigaste och största hoten och vi kommer att fortsätta att verka genom EU för att se till att vi möter rysk aggression och hjälper Ukraina att lyckas.
(Applåder)

Anf. 11 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Nu kom det mycket på en gång och många skäl till att vi inte ska göra vissa saker och till att vi ska göra andra saker.

Men jag vill börja med att återkomma till det som är ett av skälen till att vi faktiskt står här i dag och har en debatt om det säkerhetspolitiska läget och en reell debatt om förutsättningarna för hur vi kan utveckla vår säkerhetspolitik.

Det var i regeringsförklaringen som statsministern, utan några föregående överläggningar, sonderingar eller diskussioner som en följd av Försvarsberedningens senaste rapporter, helt uppseendeväckande ändrade formuleringen i beskrivningen av vår säkerhetspolitiska linje. Man ändrade tempus från att den militära alliansfriheten har tjänat Sverige väl till att den alltjämt tjänar oss väl. Men inte nog med det, utrikesministern, det slogs också för första gången fast att Sverige inte ska söka medlemskap i Nato.

Regeringen kan inte vara förvånad över att frågan kommer upp, för ni har själva bjudit upp till dans.

Det är häpnadsväckande därför att det har skett förändringar. Sverige är inte längre alliansfritt; vi är inte politiskt alliansfria. Redan 2002 beskrev Göran Persson, efter att ha pratat om de här frågorna tillsammans med andra partier, just att alliansfriheten har tjänat Sverige väl. I stället har politiken vilat på konstaterandet att vi bygger säkerhet tillsammans med andra. Tydligast beskrivs detta i solidaritetsförklaringen. Vi har i bred enighet förklarat att vårt land inte kommer att förhålla sig passivt.

Den militära alliansfriheten har sedan många år tillbaka inte betonats, och Natomedlemskap har vad jag känner till aldrig stått i regeringsförklaringen. Men i höstas skruvade så regeringen tillbaka bandet och betonar återigen det vi så länge har arbetat med att komma ifrån, nämligen att beskriva vad Sverige *inte* är och vad Sverige *inte* ska göra på det säkerhetspolitiska området. Det är ju en gammal debatt, och jag trodde att vi hade kommit ifrån den i och med att vi tillsammans i riksdagen antog solidaritetsförklaringen.

Jag har stor respekt för att man kan ha olika uppfattningar om hur Sverige ska gå vidare och hur Sverige ska fördjupa sina samarbeten. Jag har respekt för att man kan tycka att ett Natomedlemskap för Sverige inte är en bra idé. Då måste man dock förklara det som så smärtsamt kommer fram i Bertelmans utredning. Knastertorrt beskriver han det säkerhetspolitiska dilemma Sverige ändå är i om man accepterar och tror på att en militär konflikt i vårt närområde skulle drabba samtliga länder, även dem som inte är inblandade. En militär konflikt i vårt närområde skulle nämligen involvera även Nato, och vi skulle bli påverkade.

Vi är alltså, vare sig vi tycker om det eller inte, beroende av att Nato finns. Då kan vi inte låtsas som att det inte finns, utan vi måste kunna diskutera frågan. Sedan kan man ha olika uppfattningar, men precis som Kerstin Lundgren beskrev finns det en lucka i vår säkerhetspolitiska linje. Därför tycker vi moderater att det, som *ett* sätt att fylla luckan, vore bra att faktiskt – också knastertorrt – titta på vad ett Natomedlemskap för Sverige skulle innebära.

Svensk säkerhetspolitik behöver en kraftfull skjuts framåt.
(Applåder)

Anf. 12 Andre vice talman BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! Sveriges närområde sträcker sig inte bara österut. Vi är en del av Schengensamarbetet, som har luckrat upp de europeiska ländernas gränser så till den grad att resor i Europa och till Sverige närmast är att betrakta som inrikesresor. Mot den bakgrunden finns det även skäl att oroa sig över vad som händer sydväst om Sverige, nere på den europeiska kontinenten.

Framför allt bör vi oroa oss för alla de islamistiska terrorattentat vi har sett på senare tid. Jag tänker på de stora dåden, som det av islamister utförda attentatet i Madrid 2004, vilket krävde 190 döda och 1 400 skadade, eller bombdådet 2005 i Londons tunnelbana – också av islamister – som krävde över 50 döda och 700 skadade. Jag tänker dock även på mindre dåd, som nu senast den dödliga och fega attacken mot den franska serietidningen Charlie Hebdo och en judisk matbutik i Frankrike.

Jag vill påminna er alla om att det splittrade och otrygga Europa vi ser också är ett hot i vårt närområde, eftersom våra gränser dit är nedmonterade. Tack vare alla unionskramare och mångkulturivrare i

denna kammare får vi dras med islamistiska terrorister som kan resa runt och planera terrordåd i EU var det än passar dem. Islamisten som valde att spränga sig själv till döds här i Stockholm 2010 var exempelvis inte bosatt i Sverige utan i Luton i Storbritannien.

Fru talman! Den hösten höjdes hotnivån avseende terrorism riktad mot Sverige från lågt till förhöjt hot, och det har varit förhöjt sedan dess. Säkerhetspolisen har år efter år rapporterat om detta hot. Varje gång poängterar man klart och tydligt att terroristhotet inte kommer från vare sig vänster- eller högerextremister, eller från andra grupperingar för den delen. Nej, hotet kommer specifikt från radikala muslimer i Sverige och Europa som reser till Somalia, Jemen och framför allt Syrien för att strida för IS, al-Qaida och andra islamistiska terrorgrupper. Sedan återvänder de till Sverige.

Man uppger till och med att man avslöjat och avbrutit flera fall av islamistisk terrorism med attentatsavsikter mot Sverige, men att det fortsätter att förekomma terroraktiviteter med Sverige som mål. Det började med några få terrorresande individer, med sedan 2012 har ökningen skett explosionsartat. Hittills har minst ett hundratal individer rest från Sverige och anslutit sig till islamistiska terrorgrupper utomlands, och mörkertalet kan enligt Säpo vara över 300. Cirka hälften av dessa har redan hunnit återvända, många med nya, omfattande kontakter till internationella terrorister och en vilja och förmåga att begå blodiga terrorattentat i vårt land.

Ända sedan 2010, fru talman, har vi sverigedemokrater varnat för detta. Vi har gång efter gång i denna kammare krävt och föreslagit åtgärder, utan att få gehör. Det måste exempelvis bli olagligt att resa utomlands och ansluta sig till organisationer som Sverige bedömer vara terrorister. Nu gick statsministern så sent som i går eller i dag ut och tyckte att man skulle kriminalisera detta, och ett sådant förslag är nu äntligen under utredning. Men det räcker inte, fru talman; det är på tok för sent och för fjuttigt.

Sverigedemokraterna kräver dessutom att straffet för grova vapenbrott med särskilt farliga vapen, som kan användas till exempelvis terroristattentat, skärps från minst ett års fängelse i dag till två års fängelse. Då blir det mindre attraktivt för de kriminella att sälja vapen och svårare för potentiella terrorister att få tag på dem. Av samma anledning vill vi också ha bättre gränskontroll, så att vi kan strypa inflödet.

Vi kräver även att lagen om särskild utlänningskontroll måste användas oftare för att utvisa de utländska medborgare med terroristkopplingar som redan finns i landet.

Slutligen, och viktigast av allt, måste vi förhindra islamisterna att återvända till Sverige. Blir man varnad av säkerhetspolisen, som många blir i dag, och ändå väljer att åka till Syrien för att slåss för islamistiska terrorgrupper ska man som tidigare utländsk medborgare kunna bli av med sitt svenska medborgarskap och nekas att återvända hit.

Anf. 13 JAKOP DALUNDE (MP):

Fru talman! Föga förvånande har oppositionen under denna säkerhetspolitiska debatt fokuserat mycket på Nato. Låt mig då påminna mina borgerliga kolleger om hur man resonerade under de åtta år man satt i regeringen senast.

Dåvarande statsminister Fredrik Reinfeldt ställde upp tre villkor för ett svenskt Natomedlemskap, nämligen

1. bred folklig förankring
2. bred parlamentarisk förankring
3. att Finland också skulle gå med.

I dag är inget av dessa tre kriterier uppfyllt. Ja, folkopinionen har skiftat något under de senaste månaderna, men vi är rätt långt ifrån en bred folklig uppslutning bakom ett svenskt Natomedlemskap. Här i riksdagen är det blott två partier, även om det ibland låter som tre eller fyra, som förespråkar ett Natomedlemskap.

Men tomma tunnor skramlar mest – det vi hör när vi pressar lite är nämligen att man bara vill utreda Natofrågan, inte nödvändigtvis gå med. Jag vill påminna mina borgerliga kolleger, fru talman, om att vi faktiskt har skurit i budgeten för statliga utredningar. Det föranleder att man prioriterar något i vilka förslag man utreder, och gärna tar det man faktiskt vill genomföra. Det vore att slösa med skattemedel att använda statliga utredningar som verktyg för att bedriva oppositionspolitik. Den kan oppositionen gott få bekosta själva.

Fru talman! Vi behöver ingen utredning för att känna oss trygga i ställningstagandet att Sverige inte ska gå med i Nato. Vi vill se ett Sverige som kan göra sina egna grundläggande säkerhetspolitiska ställningstaganden, där vi inte binder upp oss i säkerhetsförpliktelser som utgår ifrån ett geopolitiskt tänkande som är främmande för vår utrikespolitik.

Vi vill se ett Sverige som kan driva sina egna politiska linjer internationellt, inte minst i frågor om nedrustning och konflikthantering. Och vi vill inte ingå i en allians under ett kärnvapenparaply, då vi tagit tydlig ställning mot kärnvapen. I stället vill vi fokusera våra ansträngningar på god diplomati, konfliktförebyggande åtgärder och möjligheten att vara en oberoende och konstruktiv part i medlandet för en fredlig värld ut ur detta låsta läge.

Anf. 14 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Säkerhet byggs vi med ekonomisk styrka, handel, kontakter människor till människor, insatser för hållbar utveckling och med robusta samhällen där människor känner delaktighet och framtidstro. Men, fru talman, vi får inte blunda för att våra åsikter inte alltid delas av andra. Vi ska jobba brett, men grunden, den hårda kärnan, måste vi säkra.

Den grundläggande plattan för vår säkerhet definieras inte bara av oss utan också av vår omvärld. Vi har sett Rysslands agerande i Armenien, Georgien och Ukraina och annekteringen av Krim, och vi ser deras agerande visavi Baltikum och i deras egen miljö, samt i OSSE, Europarådet. Det är en ny verklighet.

Rysslands agerande mot våra grannar är ett agerande mot oss. Solidaritet handlar om vår solidaritet med dessa grannar. Då är det viktigt att vi tydliggör vår hållning och rätar ut de frågetecknen som upplevs här i kammaren men också av andra därute, för säkerhet handlar också om öppenhet, transparens och tydlighet.

Vi vill inte se en blyxt från en klar himmel eller en fotnot som när det gällde EU-medlemskapet en gång i tiden. Vi tror inte heller att en ensidig säkerhetspolitisk linje från en minoritetsregering är hållbar.

Centerpartiet landar inte i att Nato är svaret på alla frågor. Det har vi inte sagt. Däremot tycker vi att det är viktigt att frågan utreds. Vi vill stärka det militära försvaret här hemma, ingen tvekan. Men, fru talman, är det verkligen säkert att det som tjänat oss väl historiskt tjänar oss väl i en ny verklighet?

Vi söker inte strid. Tidigare regeringar visar just detta, och det säger flera från nuvarande regering. Vi sökte inte strid. Vi sökte samarbete och hanterade frågan på det sätt som vi var överens om. Men den nya minoritetsregeringen, möjligen påhejad av Vänsterpartiet, sökte

uppenbarligen strid genom att inte invänta Bertilmans utredning. De hade en helt egen formulering om vår säkerhetsdoktrin.

Jag hör från utrikesministern att man ska lita på regeringen, men vi är rätt många som har upplevt att hållbarheten i regeringens olika besked är rätt svajig. Vi har sett en minoritetsregering som säger sig vilja samarbeta men som i den viktiga frågan säkerhetspolitiken uppenbarligen inte har det intresset, och det beklagar jag.

Som sagt har Centerpartiet inte tagit ställning för medlemskap i Nato. Vi är snarare skeptiska. Men att utreda är en metod att svara på frågan och värdera om gamla sanningar också är framtidens sanningar. Det behöver ju inte alltid vara så.

Till sist hoppas jag att alla i den här kammaren ser att terrorism har olika ansikten. Vårt grannland Norge, icke EU-medlem, såg Breivik. Glöm inte det!

(Applåder)

Anf. 15 HANS LINDE (V):

Fru talman! När folkpartisten Allan Widman stod i den här talarstolen talade han om ”vi” försvarspolitiker. Det är ett ”vi” som jag inte känner mig speciellt inkluderad i, dels därför att jag inte är försvarspolitiker, dels, och kanske framför allt, därför att jag inte ser säkerhetspolitik som en snäv försvarspolitisk fråga. Det blir ju så tydligt att om man sätter likhetstecken mellan säkerhetspolitik och försvarspolitik blir perspektiven väldigt snäva, ensidiga och oerhört omoderna.

I morse lyssnade jag på tv på förintelseöverlevaren Hédi Fried. Det var ett gripande samtal. Hon sade i går i en artikel att nu, för första gången sedan 1945, är hon rädd. Det är ord som borde vara en väckarklocka. Vi måste se att antisemitismen finns här och nu i Sverige och att antisemitismen är ett säkerhetspolitiskt hot mot vårt samhälle, på samma sätt som antiziganismen, transfobin, islamofobin och andra former av hat mot delar av vårt svenska samhälle faktiskt är ett säkerhetspolitiskt hot. De här hoten och det här hatet skapar oro och rädsla, en oro och en rädsla som begränsar möjligheten för stora delar av det svenska samhället att delta i samhällsdebatten eller i det offentliga rummet. Det är också ett säkerhetspolitiskt problem och en säkerhetspolitisk utmaning som jag hade önskat att fler här hade kunnat få plats med på sin dagordning och sin agenda.

Fru talman! Jag noterade att det inte tog många minuter efter att ryska trupper tagit kontrollen över Sevastopol innan det ryska folkrättsbrottet togs som intäkt för att kräva i Sveriges riksdag att man skulle öka försvarsanslagen och kräva ett Natomedlemskap.

Inget ont som inte för något gott med sig, skrev den tidigare moderate försvarsministern Mikael Odenberg i en debattartikel strax efter Rysslands militära intervention, för nu kunde ju Mikael Odenberg vinna poäng mot dem han kallade räknemissar på Finansdepartementet.

Folkpartiet var inte så mycket bättre. Det tog inte många minuter efter Rysslands annektering av Krim förrän Folkpartiet sade: Det här är ett argument för mer svensk kärnkraft.

Trots att vi har denna allvarliga säkerhetspolitiska kris i Europa har vi diskuterat mer om Gotland än om Krimhalvön i denna talarstol det senaste året. Och jag tycker att denna debatt är ännu ett exempel på hur man

försöker vinna inrikespolitiska poänger i stället för att diskutera det allvarliga läget i Europa.

Vi i Vänsterpartiet räds inte en försvarspolitisk debatt, och vi räds inte en debatt om Nato. Argumenten mot ett Natomedlemskap är starka. Men det här är inte en seriös debatt om de säkerhetsutmaningar som Europa står inför.

Jag måste nog säga att Björn Söder har utmärkt sig i den här debatten genom att göra de kanske mest osmakliga inrikespolitiska poänger på det som nu händer runt om i Europa. Han försöker använda den kris vi står inför för sin islamofobiska agenda. Jag vill då fråga Björn Söder vem som har sagt följande: Vad är det som säger att den så kallade normaliseringen slutar med att bisexuella, homosexuella och transpersoner ska normaliseras? Varför inte personer som begått tidelag eller pedofili? Dessa sexuella avarter är inte normala och kommer aldrig att vara normala.

Vilken imam var det som sa detta, vilken militant islamist? Nej, sanningen är att det är du, Björn Söder, som har skrivit exakt de här orden på din egen blogg.

Jag vill också fråga dig: När du jämför mig och alla andra hbtq-personer i detta land med pedofiler och personer som begår tidelag, tror du då att du bidrar till att öka eller minska min och alla andra hbtq-personers säkerhet? Tror du att du bidrar till att minska eller öka hatbrotten i det svenska samhället mot mig och mina bröder och systrar som också är hbtq-personer?

Nej, Björn Söder, du är en del av problemet i detta land. Du är inte en del av lösningen.
(Applåder)

Anf. 16 ALLAN WIDMAN (FP):

Fru talman! Nu börjar den här debatten delvis att handla om andra saker, allvarliga och angelägna men kanske ändå inte inom ramen för den rubrik som denna aktuella debatt bär.

Hans Linde säger att vapen är omoderna. Det är ju en bra uppfattning, men den delas tyvärr inte av Rysslands president Vladimir Putin. För honom är vapen verksamma politiska redskap som han har visat världen att han är beredd att använda.

Dessvärre gäller det inte bara konventionella vapen utan också kärnvapen. Ryssland är världens största kärnvapennation, och i sin militära doktrin har man också planerat för förutsättningen att använda dessa vapen.

Fru talman! Jag blir förbryllad när Hans Linde gång efter annan talar om det som har hänt på Krim och det som händer i östra Ukraina för folkrättsbrott. Det är förvisso folkrättsbrott, men den beteckningen är lite klinisk och diplomatisk. Det som Ryssland utsätter Ukraina för är väpnat angrepp, ingenting annat, Hans Linde. Jag tycker att man ska kalla saker och ting vid deras rätta namn.

Det är korrekt att om Sverige inte hade haft kärnkraft hade vi i likhet med många av våra grannländer runt Östersjön haft ett starkt beroende av Vladimir Putin och den politik han representerar. Tack och lov har Socialdemokraterna i den nuvarande regeringen ännu inte gett upp tanken på denna alternativa energitillförsel, som är så viktig för vårt land.

Gotland är viktigt. Regeringen säger ibland att ett väpnat angrepp mot Sverige enskilt är osannolikt, och det är möjligen sant. Men om det som

händer i Ukraina skulle leta sig fram till de baltiska länderna på det ena eller andra sättet kommer Gotland i omedelbart strategiskt fokus. Ön kommer att vara avgörande för dem som vill föra militär hjälp till Baltikum, och den kommer att vara avgörande för dem som vill stoppa sådan hjälp till Baltikum. Det innebär därför ett risktagande för Sverige att denna ö är fortsatt demilitariserad.

Utrikesministern säger att vi ska stärka vårt försvar. Då var det tur att regeringens budget inte gick igenom före jul. Hade så varit fallet skulle försvarsanslaget minskat med 150 miljoner under 2015 och med 300 miljoner kronor vart efterföljande år.

Utrikesministern tycker att det var ett dåligt beslut att avveckla den svenska värnplikten. Jag instämmer delvis i det och skattar mig lycklig att utrikesministern tillsammans med sina kolleger i regeringen har möjlighet att återinföra värnplikten. Den möjligheten har tyvärr inte jag.

Utrikesministern undrar vad Finland ska tycka om Sverige börjar utreda ett Natomedlemskap. Faktum är att Finland har gjort detta vid tre tillfällen i bred politisk enighet. Det enda som skulle hända är alltså att vi kommer i kapp Finland i detta avseende, och i kapp är vi ännu inte.

Skälen för ett Natomedlemskap är kvantitativa. Sverige har 9 miljoner invånare medan Ryssland har 143 miljoner invånare. Det finns dessutom kvalitativa fördelar. Det påstås att Tage Erlander en gång på 50-talet fick frågan: Vad gör du om Ryssland hotar med kärnvapen? Han lär ha svarat: Jag ringer Washington.

Jag konstaterar, fru talman, att det inte finns några andra alternativ i dag.

Anf. 17 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Ingen av oss vet när en kris kan inträffa. Att öka vår förmåga i närtid är därför helt avgörande. Jag ska lyfta fram tre saker som Kristdemokraterna anser bör göras.

Vi saknar tusentals soldater och kommer så att göra under flera år. Vi har därför föreslagit att man ska kalla in gamla värnpliktiga till repetitionsövningar. Vi är glada över att regeringen har öppnat för det, men det är viktigt att det kommer igång redan i år så att förbanden kan öva och få upp förmågan. Precis som i fotboll måste man öva för att det ska fungera.

En annan sak är beredskapskontroller. Vi måste kolla om den existerande organisationen fungerar. Samtlig personal i ett förband eller ett regemente måste åka ut till den fysiska geografiska plats där krigsuppgiften ska utföras och se hur många fordon och hur mycket personal man har. Vi vet ju att 1 000 fordon står i reparationskö, och det duger inte i ett sådant här läge.

Det är viktigt med beredskapskontroller. Det håller Ryssland på med hela tiden. För varje försvarsmakt som vill vara på riktigt är det viktigt att kontrollera att allt fungerar.

Gotland har nämnts. Det går inte att komma förbi Gotlands betydelse. Alla i kammaren vet att den som har kontroll över Gotland har kontroll över Östersjön. Därför är det viktigt att vi i väntan på en permanent placering där ser till att ha övningsverksamhet med kvalificerade markstridsförband under i princip hela året. Det skulle vara en viktig markering och hjälpa till med säkerheten i vårt närområde.

I mitt anförande var jag inne på Nato. Det är liksom elefanten i rummet. Man kan inte tala om detta utan att komma in på Nato. Vad jag inte sa var att Nato skulle vara svaret på alla frågor. Ingen enda sak här i världen kan väl lösa allt, men det är dumt att inte ta reda på fakta.

I tidningen uttryckte utrikesministern att svenskarna är rädda, och det var kanske konstigt uttryckt. Men som ansvarsfulla politiker måste vi vara beredda att titta på vad vi kan göra för att stärka Sverige, och vi ska absolut stärka försvarsmakten.

Vi är redan den mest aktiva partnern till Nato. Som Bertelman sa är det ingen utanför Sveriges gränser som riktigt förstår vad vår solidaritetsförklaring betyder eftersom vi inte har förmågan. Han sa också att vi har nackdelarna eftersom vi i princip uppfattas som Natomedlem, men vi får inte § 5-skyddet.

Låt oss göra en rejäl utredning. Det har Finland gjort. Det är inte farligt, det gör inte ont och det skadar inte. Det handlar om fakta.

Det ska inte bara vara en liten klubb som håller på med dessa viktiga frågor. Precis som när vi tittade på ett EU-medlemskap måste det göras en bred utredning. Korten ska läggas på bordet. Vad är fördelarna och nackdelarna? Vad väger över? Genom ett Natomedlemskap skulle vi kunna hjälpas åt att bevaka till exempel Östersjön. Låt oss därför lugnt och sansat titta på detta.

Låt mig till sist ställa en fråga till Björn Söder. Det är bra med engagemanget för försvaret, men i omröstningarna i EU-parlamentet röstar ni på ett märkligt sätt. Ni röstar som om Putin satt i EU-parlamentet. Det skapar förvirring. Varför har ni denna dubbla agenda?

Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman och ärade ledamöter! Detta blir roligare och roligare, tycker jag.

Karin Enström är förvånad över att den rödgröna regeringen efter åtta år i opposition ger en säkerhetspolitisk inriktning i regeringsdeklarationen. Ni kanske har haft tråkigt, men det handlade om att markera för militär alliansfrihet och mot Natomedlemskap. Här är det alls icke okänt vad det socialdemokratiska partiet står för och inte heller vad Miljöpartiet står för. Jag tycker därför att det är ett något svagt argument.

Skyddsargumentet är, om jag hör er rätt, det tyngsta Natoargumentet. Mer sällan nämns de försvarsförpliktelser som förstås följer med det under ett kärnvapenparaply. Det kanske också bör nämnas någon gång i Natodebatten.

Låt oss försöka se vad som förenar oss i denna debatt. Vi har en gemensam syn på närområdet och vår omvärld. Det har denna debatt tydligt klargjort. Vi vill ha och har, som jag förstår det, en bred samsyn på säkerhet. Det inkluderar klimat, cyberpandemier, fattigdom, ojämlikhet, terrorismens olika ansikten och den ryska aggressionen, alltså den mycket allvarliga situationen i vårt närområde.

Vad gör vi då? Jag tror att vi måste dra olika slutsatser och kanske enas om att vara oeniga när det gäller Nato. Men låt oss fortsätta den här debatten i god svensk tradition, inte minst i den nationella säkerhetsstrategin. Och låt oss se till att debatten får en folklig förankring. Det är bättre än en expertutredning i slutna rum.

(Applåder)

Anf. 19 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Den fråga vi måste ställa oss, inte bara i dag utan också dagarna och åren framöver, är: Vad gynnar vår säkerhet allra bäst? Det måste vara utgångspunkten när vi driver vår utrikespolitik och vår säkerhetspolitik och när vi talar om de hot och utmaningar och den förändring till det sämre vi nu ser, både i världen längre bort och i vår nära omvärld.

Vad gynnar svensk säkerhet allra bäst? Om det är utgångspunkten blir det lite svårt att förstå alla krumbukter kring varför regeringen vägrar att ens titta på frågan.

Vi kan komma fram till olika ståndpunkter, och vi har olika ingångsvärden. Men vad gynnar svensk säkerhet bäst?

Om vi tittar oss omkring ser vi att det är ett sämre omvärldsläge än tidigare, och vi har svårt att se vad framtiden kommer att innebära. Men det finns vissa saker vi kan förutse, och dem ska vi naturligtvis ägna oss åt: demografi, klimatförändringarnas effekter och så vidare.

Det finns dock annat som kan ske väldigt snabbt. Vi kan se globala trender som snabbt kan förskjutas, och det kan uppstå nya konflikter. Vi lever i en orolig omvärld med nya hot och stora utmaningar. Bland dessa utmaningar finns de gamla hoten kvar, och där är svaret ofta hård säkerhet. Vi måste självklart samarbeta på alla dessa områden.

Svaret för mig på frågan om vad som gynnar svensk säkerhet bäst är mer samarbete, inte mindre. Stabila och långsiktiga samarbeten som i alla fall till viss del gör oss tryggare inför framtiden och ger oss mer inflytande. Ensam är inte stark.

(Applåder)

Anf. 20 Andre vice talman BJÖRN SÖDER (SD):

Fru talman! För att sammanfatta debatten har varken borgerliga eller socialdemokratiska regeringar lyckats skydda Sverige från inre och yttre hot i vårt närområde. För drygt ett år sedan, före Ukrainakrisen, talade övriga partier inte om vikten av vårt försvar.

Alliansregeringen såg Försvarsmakten som en ko man kunde mjölka på pengar för att finansiera annat. Det var lika dumt och naivt som 1925 års försvarsbeslut.

Sent ska syndaren vakna, heter det. Efter att oroligheterna i Ukraina utbröt kunde vi se de borgerliga partierna tävla om vem som var mest försvarsvänlig. Det är inte trovärdigt. Men det är inte bara allianspartierna som ska ges skulden. Mycket av nedmonteringen började redan innan, under den socialdemokratiska regeringen.

Fru talman! Vad gäller yttre hot går Försvarsmakten på knäna, nedmonterad till oigenkännlighet och utan förmåga att säkra vårt lands territorium. Sverige kränks i nuläget kontinuerligt av ryskt stridsflyg och utländska ubåtar.

Vad gäller inre hot har vårt gränsskydd nedmonterats till den grad att internationella terrorister kan resa hit obehindrat oavsett var de har sitt näste i Europa. Samtidigt finns det inte ens resurser nog att kartlägga om det rör sig om 100 eller 300 islamister från Sverige som har anslutit sig till terroristgrupper utomlands eller hur många av dessa som har återvänt hem med förmåga och vilja att utföra terrorattentat här.

Fru talman! Det är bara Sverigedemokraterna som är villiga att minska dagens ansvarslösa invandringspolitik för att frigöra resurser och göra något åt dessa problem.

Det är bara vi sverigedemokrater som vill stärka gränsskyddet, skärpa straffet för olagligt innehav av särskilt farliga vapen, utvisa utländska terrorister från vårt land och neka redan utresta islamistiska terrorister att återvända.

Det är bara vi som vill satsa på försvaret, köpa nya stridsflygplan, skapa ett starkt nordiskt försvarssamarbete, snarast ingå en försvarsallians med Finland och återaktivera värnplikten.

Det är bara vi som vill och det är bara vi som kan återupprätta tryggheten i vårt land.

(Applåder)

Anf. 21 JAKOP DALUNDE (MP):

Fru talman! Under debatten har det legat ett stort fokus på militära hot. Det är visserligen rimligt givet den senaste tidens utveckling, men det finns ändå goda meriter i att bredda perspektivet.

Vi ska inte förminska de militära hoten mot vår säkerhet, men vi måste också vara tydliga med att långsiktigt är det enskilt största hotet mot mänsklighetens säkerhet klimatförändringarna.

Tänk om vi kunde se samma engagemang från oppositionen när det gäller hotet från klimatet – att man begär aktuella debatter, statliga utredningar eller ökade resurser. Det vore mycket välkommet.

Klimatförändringarna kommer att minska mängden tillgängliga landområden, odlingsmark och färskvatten. Det kommer att bli konflikter om dessa resurser. Detta kommer att driva fram flyktingströmmar, skapa fattigdom, oroshärdar och ojämlikhet. Det är den enskilt största utmaning som mänskligheten står inför. Jag skulle önska att vi fokuserade något mer på den frågan.

Fru talman! Jag vill ta fasta på folkpartisten Allan Widmans vurm för kärnkraften i syfte att bli fri från ryskt energiberoende. Låt mig påminna samma Widman om att 62 procent av allt uran som används i svenska kärnkraftverk kommer från Ryssland.

Jag har två problem med ryskt uran: dels att det är uran, dels att det är ryskt. Ur ett europeiskt perspektiv vore en av de enskilt viktigaste säkerhetsåtgärderna att storsatsa på förnybar energi så att vi frigör oss från beroende av den ryska energin, oavsett om det är olja, gas eller uran.

Det är dags att vi släpper 1900-talets tänkande och går vidare med en moderniserad hotbild.

Anf. 22 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Vi befinner oss i en ny säkerhetspolitisk omvärld – det har den här debatten visat. Det är inte på grund av Sveriges enskilda val som vår omvärld har ändrats utan på grund av att närområdet har ändrats och på grund av president Putins politiska och militära strategiska vägval.

Det förändrar förutsättningarna för oss alla. Vi hör om en nationell säkerhetsstrategi här, men vi bygger ju säkerhet tillsammans med andra, inte bara själva. Vi bygger säkerhet genom att hävda varje lands rätt till sina vägval, till territoriell integritet och till politiska militära vägval.

Ryssland har valt en annan väg, och det påverkar vårt närområde och därmed Sveriges säkerhet. Det är viktigt att de säkerhetsluckor vi kan se fylls igen för att bygga ett robustare säkerhetspolitiskt system i vårt nya Europa.

Till sist, fru talman, hörde jag regeringen kritisera oss för att söka strid. Så är det inte alls, tvärtom – titta på de åtta åren! Vi har inte sökt strid om Nato. Vi har gått på Försvarsberedningens linje att utreda militära samarbeten. Vem är det som söker strid? Inte är det vi.

Vi söker däremot ny kunskap när regeringen nu har valt att lyfta in Natofrågan på det sätt den har gjort. Vi söker ny kunskap utifrån Bertelmans utredning, och vi vill ha en bred samsyn om säkerhetspolitiken, precis som vi tycker att det är viktigt att hävda inriktningsbeslutet på en bred grund.

Anf. 23 HANS LINDE (V):

Fru talman! Rubriken på den här debatten har varit ”det säkerhetspolitiska läget i närområdet”. För mig har det då varit naturligt att också prata om de säkerhetspolitiska hot som vi i Vänsterpartiet ser i vårt närområde. Det handlar om Rysslands agerande i Ukraina. Det handlar om klimatförändringarna. Men det handlar också om de säkerhetspolitiska hot som vi ser här och nu i det svenska samhället och som tar sig uttryck i hat och hot mot stora delar av vårt samhälle.

För det blir jag kritiserad för att jag lämnar ämnet. Det säger en hel del om det sorgliga tillståndet i den svenska debatten om försvars- och säkerhetspolitik. Trots att Europa står inför den kanske största säkerhetspolitiska krisen på 20 år och trots att klimatförändringarna blir alltmer akuta, trots att det inte saknas exempel här i det svenska samhället på hur människors vardag begränsas av hat och hot har den svenska borgerligheten helt fastnat i en debatt om en utredning om Natomedlemskap.

Jag ställer samma fråga igen som jag ställde i mitt första anförande: Är en Natoutredning svaret på alla de säkerhetspolitiska utmaningar och problem som vi ser i Sverige och vårt närområde?

Jag väntar fortfarande i denna kammare på en seriös debatt om hur vi ska kunna vända utvecklingen i Europa, väntar på att få höra en idé, en tanke, ett förslag om hur vi ska återupprätta respekten för folkrätten och demokratins principer i Europa.

För Vänsterpartiet är det självklart att när andra vill skapa konfrontation och ökade motsättningar och gräva skyttegravar på vår kontinent måste Sveriges roll vara att konstruktivt visa att det finns en annan väg för Europa.

Jag misstänker att det inte ger några större rubriker i kvällspressen att prata om vikten av dialog och diplomati. Men det är min och Vänsterpartiets övertygelse att det är dialog och diplomati – inte Natoutredningar och yviga gester i den här talarstolen – som kommer att ge oss tillbaka säkerhet i Europa.

Sist av allt: Nej, Björn Söder, det är inte Sverigedemokraterna som står för tryggheten i Sverige. För många av oss som lever i det svenska samhället utgör du, ditt parti, er politik och er retorik en del av vår dagliga osäkerhet och otrygghet.

Anf. 24 ALLAN WIDMAN (FP):

Fru talman! Jag är inte säker på vem som har de yvigaste gesterna här i kammaren i dag. Men låt mig säga till Hans Linde, på ämnet politisk diplomatisk dialog och demokratibistånd, att detta inte är något som tas emot med öppna famnen i Ryssland längre. De utländska rättssubjekt som försöker stimulera den folkliga demokratin i Ryssland stämplas i dag som utländska agenter. Utländska massmedier visas på dörren. Vad beträffar politisk och diplomatisk dialog med Vladimir Putin tycks det mig, när jag bara följer nyhetsrapporteringen, att den oftast faller på hälleberget.

Jag vill också tillfoga: Jag tycker inte att Vänsterpartiet utgör ett trovärdigt säkerhetspolitiskt alternativ. Under den tid som jag har arbetat med de här frågorna har Vänsterpartiet varit det parti som har velat dra ned mest på det svenska försvarsanslaget, helt i motsats till den retorik som Hans Linde utvecklar. Det är Vänsterpartiet som säger nej till varje form av säkerhetspolitiskt samarbete – det må gälla Nato, Norden, EU eller något annat.

Ett tag när jag lyssnade på Björn Söder tänkte jag: Där har vi en person som har förstått skälen till att Sverige måste söka medlemskap i Nato. Den bild som Björn Söder tecknar av det militära försvaret är minst sagt drastisk. Det skrämmande är att han i stor utsträckning har rätt. Det bekräftas också av de uttalanden som myndighetschefen gör.

Men givet det tillstånd som vi har i det svenska militära försvaret är ändå min fråga, Björn Söder: Hade inte ett närmande till Nato och ett utvecklat säkerhetspolitiskt samarbete varit till fördel?

Anf. 25 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! I den här debatten har jag från Kristdemokraternas sida försökt visa på det allt tuffare säkerhetspolitiska läget och att vi måste ta höjd för en tuffare framtid och måste se om vårt hus och särskilt se vad vi kan göra för att i närtid stärka vår förmåga. Jag har särskilt lyft frågan att det är viktigt att vi kommer igång med repetitionsövningar, att vi kan få mannar, kan öva och få effekt. Det är viktigt att visa upp för svenska folket men också för omvärlden, liksom att vi har beredskapsövningar.

Det är beklagligt att Socialdemokraterna tycks ha något slags beröringsskräck för en Natoutredning. Det är inte fråga om att söka Natomedlemskap i morgon, utan det handlar om att titta på alternativen och vad som skulle kunna bli fördelarna. I det läge vi befinner oss i är det dumt att inte ta reda på förutsättningarna.

Som USA:s ambassadör till Sverige påpekade för oss ungefär för ett år sedan: Tänk på att en försäkring ordnar man innan något händer. En brandförsäkring måste man ordna innan något händer. Han påpekade också att Ukraina på ett sätt är mer knutet till Nato än vi är. Detta är viktigt för Sverige att se över i en tuff tid.

Avslutningsvis: Björn Söder får i annat sammanhang ge svar på hur det kommer sig att Sverigedemokraterna i EU-parlamentet enligt olika kontroller som har gjorts har hamnat som det näst mest Putinkramande partiet, tillsammans med Le Pens parti. Det finns stora frågetecken kring det agerandet.

Anf. 26 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Tack för en stimulerande debatt! Vi möter i dag våra medmänniskor i vad som har kallats en ödesgemenskap. Uppgiften är att skapa gemensam säkerhet i en tid med nya förutsättningar.

Min och regeringens slutsats är att vår nuvarande säkerhetspolitiska linje och de samarbeten med EU, Norden och Baltikum – och Nato – som jag har beskrivit är det som bäst tjänar Sveriges intressen. Vi vill och ska diskutera säkerhetspolitik inklusive Nato i en bred och öppen folklig debatt och inte gömma detta i en utredning.

År 2014 var det varmaste året någonsin på jorden sedan mätningarna började 1880. Som vi redan har hört har president Obama sagt att Pentagon betraktar klimatförändringarna som ett mycket stort säkerhetshot. Cyberhot måste också bekämpas, i syfte att försvara de teknologier som sprider möjligheter och välstånd. Att ojämlikheten växer och att närmare 1 miljard människor inte kan äta sig mätta är också ett säkerhetshot. Globala epidemier och att personer reser från Sverige till Irak och Syrien för att strida med Isil gör att den globala terrorismen blir en skrämmande konkret säkerhetsuppgift.

Mitt inledningsanförande började på Majdan i Kiev, och jag vill avsluta där, för torget rymmer så många ukrainares framtidsdrömmar. Det är också platsen där bara porträtten är kvar av människor som dog när de kämpade för att de ville välja väg för sitt land. De ville välja en europeisk väg till ett EU som har bytt hjältemod på slagfälten mot tålmod vid sammanträdesborden.

Hur vi nu hanterar vår ödesgemenskap och skapar säkerhet i vårt närområde är en diskussion som förhoppningsvis bara har börjat. Jag har hört mycket samarbetsvilja här, och det är jag glad för och tackar för. Jag tackar för debatten.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 2 Meddelande om utrikespolitisk debatt

Tredje vice talmannen meddelade att utrikespolitisk debatt skulle äga rum *onsdagen den 11 februari kl. 9.00*.

§ 3 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Tony Wiklander* (SD) av sagt sig uppdragen som ledamot i konstitutionsutskottet och som suppleant i trafikutskottet,

att *Jonas Åkerlund* (SD) av sagt sig uppdraget som ledamot i konstitutionsutskottet och

att *Jonas Millard* (SD) av sagt sig uppdraget som suppleant i konstitutionsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade
att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält Jonas Millard och
Fredrik Eriksson som ledamöter i konstitutionsutskottet samt Tony
Wiklander som ledamot i trafikutskottet och
att Moderaternas riksdagsgrupp anmält Isabella Hökmark som ledamot
i kulturutskottet och Erik Bengtzboe som ledamot i utbildningsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamöter i konstitutionsutskottet

Jonas Millard (SD)
Fredrik Eriksson (SD)

ledamot i kulturutskottet

Isabella Hökmark (M)

ledamot i utbildningsutskottet

Erik Bengtzboe (M)

ledamot i trafikutskottet

Tony Wiklander (SD)

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2014/15:194

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:194 Gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker
av Maria Malmer Stenergard (M)

Det har tyvärr uppstått förhinder att besvara interpellationen den 23
januari vilket tidigare var inplanerat. Interpellationen hinner inte besvaras
inom tidsfristen.

Orsaken är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 21 januari 2015

Socialdepartementet
Gabriel Wikström (S)

Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

Interpellation 2014/15:202

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:202 Akuta brister i kunskap om geriatrisk klinisk farmakologi
av Finn Bengtsson (M)

Det har tyvärr uppstått förhinder att besvara interpellationen den 23 januari vilket tidigare var inplanerat. Interpellationen hinner inte besvaras inom tidsfristen.

Orsaken är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 21 januari 2015

Socialdepartementet

Gabriel Wikström (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:205

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:205 Bromma flygplats
av Jessica Rosencrantz (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 februari 2015.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 20 januari 2015

Näringsdepartementet

Mehmet Kaplan (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2014/15:206

Till riksdagen

Interpellation 2014/15:206 Att återkalla beslut om statlig samordnare för Bromma flygplats
av Jan Björklund (FP)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 10 februari 2015.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 20 januari 2015

Näringsdepartementet

Mehmet Kaplan (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 6 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2014/15:FPM16 Kommissionens arbetsprogram 2015 KOM(2014) 910 till utrikesutskottet

§ 7 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

KOM(2014) 903 till finansutskottet

§ 8 Svar på interpellation 2014/15:143 om IS grymheter mot kvinnor och barn

Svar på interpellation

Anf. 27 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig vad jag avser att göra inom FN och EU för att stoppa IS grymheter, vilka initiativ jag avser att ta för rehabilitering och vård av våldsutsatta kvinnor och barn i Syrien och Irak, om jag avser att medverka till att en delegation sänds till konfliktområdet för att kartlägga bortrövade flickor och barn, om jag avser att driva på för att en högre andel av FN:s och EU:s insatser ska gå till kvinnor och flickor och om jag anser att Sverige ska vara pådrivande för att en större biståndsandel går till kvinnor med målet att minst 50 procent av utvecklingssamarbetet ska gå till kvinnor och flickor. Jag väljer att svara på frågorna i ett sammanhang.

Jag instämmer i Amineh Kakabavehs beskrivning av de ohyggliga våldsgärningar som Isil begår. Samstämmiga rapporter pekar på grova, systematiska och omfattande övergrepp mot de mänskliga rättigheterna och överträdelser av internationell humanitär rätt. Mord, tortyr och våldtäkter förekommer i stor skala. Religiösa och etniska minoritetsgrupper samt kvinnor och barn är särskilt utsatta. Rapporter förekommer om att flickor har sålts som sexslavar. Regeringen har i kraftiga ordalag fördömt Isil och dess brutala agerande.

I augusti antog FN:s säkerhetsråd resolution 2170 som särskilt fördömer Isil och andra al-Qaida-knutna gruppers brutala agerande, inte minst förföljelse av etniska och religiösa minoriteter. Resolutionen föreskriver riktade finansiella sanktioner, vapenembargo och reseförbud för medlemmar i Isil. FN:s säkerhetsråd antog därefter, i september, resolution 2178 om utländska terroriststridande. I Regeringskansliet pågår arbetet med ny lagstiftning med anledning av det.

Vikten av att ge särskild uppmärksamhet till kvinnor och barn i humanitära kriser återspeglas i det svenska humanitära biståndet till Syrien och Irak. Kvinnors och barns särskilda utsatthet i humanitära kriser är viktig i samtliga insatser, och en del insatser har särskilt fokus på kvinnor och barn. Huvuddelen av detta stöd kanaliseras till Unicef men även till

Rädda Barnen och International Rescue Committee, IRC. I Libanon stöder vi till exempel IRC:s arbete med att öka tillgången till hälsoservice, skydd och psykosocialt stöd för syriska flyktingkvinnor och barn som har utsatts för sexuellt och könsbaserat våld. Vi fortsätter med denna typ av insatser.

Det är viktigt att i dialog med dem som har utsatts för övergrepp synliggöra och kartlägga dessa brott. Omfattande kartläggning av Isils övergrepp mot bortrövade kvinnor och barn pågår redan genom såväl MR-organisationer som av FN:s mission i Irak, Unami. En särskild undersökningskommission med mandat från FN:s råd för de mänskliga rättigheterna har besökt Irak för att dokumentera brott begångna av Isil. Kommissionen har också begärt att få komma in i Syrien men har fått nej av den syriska regeringen. För att kunna ställa de ansvariga för övergreppen till svars har regeringen, tillsammans med de övriga EU-länderna, uppmanat säkerhetsrådet att hänskjuta situationen i Syrien till ICC, Internationella brottmålsdomstolen.

Sverige bidrar till Syria Justice and Accountability Centres dokumentation av MR-övergrepp i Syrien för att den ska kunna användas i framtida rättsprocesser. Frågan följs också upp i MR-forum som FN:s råd för de mänskliga rättigheterna och generalförsamlingen. Sverige är pådrivande i detta. Sverige stöder också den internationella brottmålsdomstolens chefsåklagares arbete med att motverka straffrihet för förövare av sexuellt och könsbaserat våld.

Den feministiska utrikespolitiken innebär att regeringen systematiskt ska omsätta genusperspektivet i praktisk politik, i alla samtal, analyser, beslut och insatser. Regeringen driver frågor om kvinnors och flickors rättigheter, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt insatser mot könsrelaterat våld och andra övergrepp. I dialog med FN på såväl politisk nivå som i fält för vi fram dessa budskap, liksom vikten av att kvinnors ekonomiska aktörskap tillvaratas. Det är min uppfattning att både FN och EU måste stärka sina insatser för att motverka alla former av våld och ge stöd till dem som har drabbats. Regeringen verkar särskilt för att skydd från sexuellt och könsbaserat våld integreras och prioriteras i det humanitära biståndet. Sverige ska även stödja riktade insatser för att motverka könsbaserat våld.

Jag vill också göra er uppmärksamma på att systematiska och grova hot mot kvinnors rättigheter bottnar i föreställningar om kvinnors underordning. Regeringen arbetar med att motverka föreställningar om att kultur, tradition och religion kan åsidosätta kvinnors rättigheter.

Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (V):

Fru talman! Jag vill tacka utrikesminister Margot Wallström för det positiva glädjebeskedet om och engagemanget för att det feministiska arbetet och barnarbete ska integreras i utrikespolitiska debatter och det utrikespolitiska arbetet. Det är viktigt.

Vi vet att Sverige och resten av världen har tagit emot rapporter om jihadisternas besinningslösa grymheter mot kvinnor och barn, minoriteter och religiösa och etniska grupper i Syrien och Irak. Vi vet också att staden Kobane i Syrien fortfarande är belägrad av Isis och att attackerna mot civilisationen men också mot landet är omfattande. Och vi vet att de mest utsatta och största förlorarna är kvinnor och barn.

Många kvinnoorganisationer och människorättsaktivister i Sverige, Kurdistan, Irak och Syrien har stora förväntningar på oss och utrikesministern och på att vi ska göra något särskilt inriktat på just de flickor och kvinnor som rövats bort av Isis och av jihadisterna i såväl Syrien och norra Irak som Kurdistan. Men jag vill också nämna de tjejer som Boko Haram har rövats bort. De var förut flera hundra, och nu de senaste veckorna har antalet ökat.

Dessa arbeten är väldigt tunga och svåra. Men det är bra att det finns en målsättning. Jag tror faktiskt att Sveriges röst, i just de fall som handlar om kvinnor och barn, är stark. Och den måste vara ännu starkare framöver. Jag är glad över att utrikesministern säger att ambitionen och hennes egen uppfattning är att både FN och EU måste stärka sina insatser för att motverka alla former av våld. Frågan är hur. På vilket sätt skulle man kunna göra det? Det är viktigt. Jag vet att vi satsar mycket på bistånd. Vi satsar mycket på humanitär hjälp. Men de kvinnor och barn som är särskilt utsatta får tyvärr inte del av detta som en riktad insats.

När det gäller frigivningen av flickorna, särskilt de yazidiska flickorna, i Kurdistan och Irak handlar det inte bara om Isis grymheter, våldtäkter, mord och avrättningar utan också om att samhället inte accepterar våldtäkterna. Vi har fått höra att ledaren för den yazidiska befolkningen har sagt till hundratalet flickor som blivit frigivna, och som är gravida, att man inte kan prata om våldtäkt i samhället – 20 gånger om dagen har de blivit våldtagna, och flera gånger i veckan har de blivit sålda. Ingen, inte ens flickorna, får prata om det. Det kommer i slutändan att leda till att många hundra flickor och barn, kommer att tvingas begå självmord.

För att förhindra den humanitära katastrofen – det handlar faktiskt inte om flera tusen – skulle Sverige, FN och EU kunna göra något särskilt för just den målgruppen. Därför är min fråga: Kan utrikesministern ge besked om på vilket sätt vi skulle kunna hjälpa till?
(forts. § 10)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.59 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.01 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.01.

§ 9 Frågestund

Frågestund

Anf. 29 TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av finansminister Magdalena Andersson, statsrådet Ibrahim Baylan, försvarsminister Peter Hultqvist, kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke och statsrådet Aida Hadzialic.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Finansminister Magdalena Andersson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Finansieringen av svensk film

Anf. 30 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! *Simon och ekarna*, *Jönssonligan* och *Turist* är ett axplock ur den svenska filmproduktionen under de senaste åren. Det är fantastiskt vad vi kan åstadkomma inom det svenska filmavtalet. Vi som går på biograferna är ju också med och finansierar ny produktion via de biobiljetter som vi köper.

I år, 2015, är det ett viktigt filmår. Det filmavtal som finansierar den största delen av filmproduktionen går ut, och nu ska ett nytt tas fram. Avtalets parter är väldigt många, och det är en omfattande process att ta fram ett sådant avtal.

Min fråga går till kulturministern: Hur ser ministrerns planer för den framtida filmfinansieringen ut?

Anf. 31 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Tack, Cecilia Magnusson, för frågan!

Filmen är viktig för Sverige. Vi ser på film som aldrig förr, både på biografer och via andra kanaler.

Eftersom ett nytt filmavtal ska arbetas fram har vi inom departementet haft en lång process. Vi har bjudit in aktörer från branschen – producenter, regissörer, distributörer och alla möjliga som jobbar med film på ett eller annat sätt – och vi har haft flera olika seminarier tillsammans med dessa aktörer för att arbeta fram villkoren och underlagen för ett nytt filmavtal. Den 8 december var jag med på det avslutande seminariet.

Resultatet av arbetet ska ligga till grund för ett nytt filmavtal, och det bereder vi just nu inom departementet.

Anf. 32 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr talman! Tack, kulturministern, för svaret som jag ändå inte riktigt är nöjd med. Frågan från många håll är: Ska vi fortsätta med ett sådant avtal som vi har nu, eller ska vi en annan finansiering?

Det skulle också vara intressant att höra hur många parter som ska vara med. I det nuvarande avtalet är inte alla parter inom branschen med. Hur ser kulturministern på att man ska få med så många parter som möjligt?

I den tidigare budgetbehandlingen och budgetbeslutet avslög Socialdemokraterna vårt förslag till höjning av stödet till filmbranschen. Man föreslog också skattehöjningar på avsevärda summor som skulle drabba filmbranschen, men som tur var gick de inte igenom.

Hur får kulturministern ihop detta med en ny finansiering?

Anf. 33 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Det är precis som du säger, Cecilia Magnusson, oerhört viktigt att vi har med oss många aktörer när vi arbetar fram ett nytt filmavtal. Just därför har vi haft den längre processen, som är ovanlig och som har mottagits oerhört väl av alla som har varit med i den.

Vi avser att återkomma till frågan. Jag känner att vi har ett bra underlag. Min och regeringens ambition är att så många som möjligt ska vara en del av processen. Det borgar för ett gott resultat.

Jag kommer att återkomma.

Prioriteringar för en budget i balans

Anf. 34 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Herr talman! Det var inga positiva besked som finansminister Magdalena Andersson lämnade om svensk ekonomi på tisdagsmorgonen tidigare i veckan.

Arbetslösheten blir högre än prognosticerat. Underskott i de offentliga finanserna är att vänta under hela mandatperioden. Bnp-tillväxten justeras ned för i år och även för nästkommande år.

Förklaringsfaktorer till dessa prognosförändringar ligger i en försämrade makrobild och volymrelaterade utgiftsökningar.

Det behövs en förändring i politiken för att vända den negativa trenden. Det behövs satsningar på jobb och tillväxtvänliga reformer. Men regeringen saknar reformutrymme. Faktum är att regeringens budget är underfinansierad med 17 miljarder kronor.

Med anledning av detta undrar jag: Vilka reformer avser regeringen att prioritera bort för att få en budget i balans?

Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! På grund av den försämrade makroekonomiska utvecklingen i vår omvärld påverkas naturligtvis också de svenska statsfinanserna. Vi ser framför allt en sämre utveckling i euroområdet. Den utvecklingen är svagare än vad vi och andra bedömare tidigare hade trott. Därutöver har vi, som brukligt är när man gör nya prognoser, en del förändringar i hur vi har beräknat till exempel sjukskrivningar och migration.

Här har vi varit tydliga med att givet det sämre makroekonomiska läget gör regeringen bedömningen att det inte är lämpligt att komma med något större sparpaket som stramar åt de offentliga finanserna, utan vår avsikt är att steg för steg genom en mer ansvarsfull ekonomisk politik föra tillbaka statsfinanserna till den bana som är förenlig med överskottsmålet.

Anf. 36 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Herr talman! Jag delar finansministerns oro över utvecklingen inom den svenska ekonomin, särskilt när det i finansministerns senaste rapport om det ekonomiska läget framkommer alarmerande siffror för kostnaderna för migration och integration.

I rapporten går att läsa att de redan skenande kostnaderna för invandring i fortsättningen kommer att dra i väg till 24 miljarder kronor

extra till volymrelaterade utgiftsökningar, eller på ren svenska: massinvandring.

Min fråga är därför: Menar finansministern att de ökade kostnaderna över huvud taget inte påverkar regeringens möjlighet att genomföra reformer? Jag tror att svenska folket gärna vill ha svar på den frågan.

Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Vi har en orolig omvärld, och vi kan se de förskräckliga övergrepp som sker mot människor i Syrien. Därför tycker jag att det är väldigt bra att det finns en bred acceptans hos människor i Sverige för att de kvinnor, familjer och människor som lyckas ta sig från Syrien till Sverige också ska få möjlighet att stanna.

Dessa människor kommer naturligtvis också att vara en tillgång i Sverige. Vi har en mycket åldrande befolkning, och vi har en ålderspuckel som kommer att slå till i slutet av den här mandatperioden. Men när människor flyttar till Sverige kommer det att bli fler människor som har möjlighet att hjälpa till och bidra till försörjningen av våra äldre.

Det bygger naturligtvis också på att vi kan föra en politik som gör att människor som bor i Sverige och människor som flyttar till Sverige får möjlighet att komma i arbete, och en sådan politik avser den här regeringen att föra.

Det är ingenting som syns i siffrorna, alltså de ökade skatteintäkterna som kommer sig av att fler flyttar till Sverige och bidrar till vår försörjning. Inte heller syns den potential som statsfinanserna har när vi blir fler svenskar som kan vara med och betala skatt.

De svenska mjölkföretagens situation

Anf. 38 KRISTINA YNGWE (C):

Herr talman! Jag har en fråga till finansminister Magdalena Andersson.

Sveriges mjölkföretagare går just nu på knäna. Sedan sommaren har avverkningspriset sjunkit med ungefär 30 procent. Det beror dels på låga världsmarknadspriser, dels på de sanktioner som Ryssland infört gentemot EU. Svenska mjölkproducenter skapar mycket mervärden, bland annat i form av öppna landskap, god djurvälstånd och låg antibiotikaanvändning. Men de är också viktiga för Sveriges ekonomi. Man brukar säga att varje mjölkföretagare i sin tur bidrar till ytterligare fem jobb. De är därmed en viktig motor på landsbygden vad gäller jobb och ekonomi.

Som läget är nu är frågan om svenska mjölkbönder över huvud taget kommer att kunna överleva. Det sägs att man inte saknar kon förrän bålet är tomt. Bålet är kanske inte riktigt tomt ännu, men kon är väldigt mager. Jag undrar därför hur regeringen ser på de svenska mjölkföretagens situation och vad regeringen tänker göra framöver för att på både kort och lång sikt förbättra situationen.

Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Tack för frågan! Det är en angelägen fråga att ta upp och diskutera. Regeringen ser med oro på utvecklingen för de svenska mjölkbönderna. Vi har inom näringen sett en viss strukturomvandling där inte minst yngre mjölkbönder expanderat, köpt upp mer mark och

ytterligare kor och också investerat i modernare anläggningar, exempelvis sådana där korna själva kan välja när de ska mjölkas. Det har varit en mycket positiv utveckling inom näringen. Det som hänt är att de som investerat mycket, framför allt de som investerat i mer moderna anläggningar, nu sitter med ekonomiska problem.

Det är alltså en fråga som vi tittar på och följer noga i Regeringskansliet. Jag kan dela den oro som Kristina Yngwe känner för de svenska mjölkbönderna.

Anf. 40 KRISTINA YNGWE (C):

Herr talman! Tack för svaret! Det är positivt att regeringen ser på frågan med oro, men läget är akut. Jag hoppas därför att regeringen ganska omgående kommer med en lösning på problemet.

En viktig anledning till att svenska mjölkbönder har det tufft är den rådande konkurrenssituationen. Vi har i Sverige hårdare regler och högre skattetryck än våra konkurrentländer. På just skatteområdet finns en stor oro i bondeleden beträffande vad regeringen tänker göra framöver. Regeringen har tidigare flaggat för höjda arbetsgivaravgifter, vilket skulle kosta 80–90 miljoner för svenska lantbrukare, och också flaggat för kilometerskatt och handelsgödselskatt för 300 miljoner. Till det kommer bekämpningsmedelsskatt. Allt det kommer att slå hårt mot redan pressade företagare. De skatterna kommer kanske att fylla regeringens lador, men de kommer inte att fylla några lador på landsbygden.

Jag skulle vilja veta om regeringen har några besked att ge till våra pressade mjölkföretagare och andra lantbruksföretagare ute i landet vad gäller skattepålågorna framöver.

Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Den situation som de svenska mjölkbönderna befinner sig i har de ju varit i ett tag. Det är inte någon akut situation som dykt upp här och nu, utan problemen för mjölkbönderna fanns även under alliansregeringens tid. Som Kristina Yngwe påpekar handlar det mycket om att världsmarknadspriset är ogynnsamt, och som jag sa känner regeringen en särskild oro för en ny generation mjölkbönder som gjort ganska stora investeringar och nu är hårt pressade.

Regeringen följer naturligtvis frågan noga. Det är viktigt att påpeka att de skatteändringar som regeringen diskuterat och avser att genomföra är pengar som regeringen inte tänker stoppa undan i ladorna utan använda till att satsa inte minst på näringspolitik så att företag får möjlighet att växa och utvecklas i hela landet. På så sätt kan vi driva en offensiv näringspolitik i hela Sverige.

Den inhemska efterfrågan

Anf. 42 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag har en fråga till finansministern om tillväxten och landets ekonomiska utveckling. Jag skulle vilja ha en kommentar till det med tanke på det budgetbeslut som riksdagen fattade före jul, när de borgerliga partierna tillsammans med Sverigedemokraterna beslutade om den budget som nu gäller.

I en orolig omvärld har vi många som är beroende av den inhemska köpkraften och att den inhemska marknaden ska fortsätta att fungera. Några som skulle kunna hålla den uppe är barnfamiljerna. Så här års är det många som skulle vilja köpa skidor, overaller och pulkor till sina barn. Många familjer gör säkert det, men ensamstående föräldrar har kanske inte den möjligheten. Då blir effekten dubbel. Dels ökar barnfattigdomen, dels minskar den inhemska efterfrågan.

Kan finansministern utveckla detta utifrån den budget som gäller för närvarande?

Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! I ett kärvare ekonomiskt läge är det, precis som Monica Green påpekar, viktigt att kunna upprätthålla den inhemska efterfrågan. Om vi tittar på svensk ekonomi i dagsläget ser vi att mycket av det svenska näringslivet är beroende av export. Vår största exportmarknad är euroområdet. När vi nu ser att euroområdet inte riktigt får den återhämtning som många bedömare, inklusive regeringen, hade trott tidigare i år blir det naturligtvis mer bekymmersamt för de svenska företagen. Då är det viktigt att det finns dragkraft någon annanstans, och där är den inhemska efterfrågan viktig. Det är en av orsakerna till att regeringen i sin budget föreslog sänkt skatt för pensionärer, vilket tyvärr stoppades av bland annat Sverigedemokraterna. Men vi ville även satsa på andra grupper, till exempel ensamstående föräldrar. Det finns det möjlighet för regeringen att återkomma till senare under mandatperioden.

Anf. 44 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Att de sämst ställda pensionärerna inte har fått sänkt skatt och att ensamstående föräldrar inte har fått höjning av bidragen innebär alltså att den inhemska efterfrågan kan komma att stå still eller påverkas negativt?

Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är självklart att när man stöttar grupper med hög konsumtionsbenägenhet, till exempel pensionärer med låg pension och ensamstående föräldrar, får det ett direkt genomslag i den inhemska efterfrågan på ett sätt som inte sker om man exempelvis sänker skatten för högavlönade. Det var en av orsakerna till att regeringen tyckte att de var angelägna reformer.

Det är mycket glädjande att det med decemberöverenskommelsen finns goda möjligheter för regeringen att senare under mandatperioden återkomma med viktiga reformer som att stärka ekonomin för pensionärer med låga inkomster och för barnfamiljer och andra grupper med hög konsumtionsbenägenhet, alltså grupper som konsumerar en stor andel när de får en liten inkomstökning.

Begreppet produktivitet

Anf. 46 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! När finansministern nyligen gjorde sin presentation av det ekonomiska läget redovisade hon att produktivitetstillväxten i Sverige

skulle ha varit låg sedan 2007. Det finns problem med ett sådant resonemang. Ett är att när människor som står långt från arbete och arbetsmarknad genom olika reformer ges möjlighet att kliva in på arbetsmarknaden har de ofta relativt låg produktivitet, men det är naturligtvis bättre både för dem som människor och för Sverige som land om de arbetar och bidrar även om produktiviteten sett som bnp per capita minskar.

Ett enkelt sätt att höja produktiviteten är att lyfta bort stora grupper, framför allt de svagaste grupperna, från arbetsmarknaden, till exempel genom förtidspensionering. Det har vi sett socialdemokratiska regeringar göra förr.

Jag vill därför fråga finansministern: Vad är syftet med att i stället för att prata om sysselsättningsgrad, antal arbetade timmar och deltagande i arbetskraften nu börja prata om produktivitet? Är det för att regeringen avser att börja förtidspensionera människor bort från arbetsmarknaden och på så sätt ge sken av att höja produktiviteten?

Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Produktivitet är inte ett oproblematiskt begrepp att använda, vilket jag påpekade när jag presenterade siffrorna. Jag hänvisade även till att vi kommer att gräva djupare i vad som är orsaken till att vi inte har haft någon produktivitetstillväxt i Sverige under de senaste åren. Att vi hade en dipp i produktivitetstillväxten under själva krisen är ingenting konstigt. Sedan fick vi en rekyl tillbaka. Det är så det ska se ut. Men under senare delen av alliansregeringens åtta år vid makten har vi inte haft någon produktivitetstillväxt. Det är viktigt att gräva vidare i det.

Om vi långsiktigt ska ha ett högt välstånd i Sverige behöver vi öka vår produktivitet så att vi kan stå starka på världsmarknaden och kan sälja våra varor och produkter. Då gäller det för en ansvarsfull regering att gräva i vad som är orsakerna till den lägre produktivitetstillväxten men också genomföra reformer för att höja produktiviteten, till exempel i form av investeringar i utbildning och infrastruktur. Naturligtvis behöver det även föras en diskussion om hur mycket resurser vi ska lägga på den typen av framtidsinriktade investeringar och ställa det mot att det finns andra som tycker att det är viktigast att sänka skatten.

Anf. 48 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Det finns ett problem med den statistik som finansministern försöker använda. Det är att det har skett stora förändringar i den demografiska sammansättningen i Sverige. Vi har i dag relativt sett fler äldre och färre i yrkesverksam ålder. I de yrkesverksamma åldrarna, 20–64 år eller 25–64 år, har vi en betydligt mer positiv produktivitetstillväxt än vad finansministern försöker ge sken av.

Befolkningssammansättningen i Sverige har förändrats så att vi relativt sett har fler äldre och färre i yrkesverksam ålder. Hur klokt och hur väl avvägt tycker då finansministern det är att som regeringen har gjort gå fram med förslag som skulle göra det dyrare för äldre människor att fortsätta arbeta? Reformerna borde väl gå i precis motsatt riktning och göra det lönsammare att arbeta längre?

Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Efter åtta år med skattesänkarpolitik är det uppenbart att skattesänkningar inte är lösningen på alla problem. Vi behöver också vidta andra åtgärder. De enorma skattesänkningar som den tidigare alliansregeringen genomförde har tyvärr inte haft den sysselsättningseffekt som jag är övertygad om att de partier som genomförde dem, och för övrigt många andra i Sverige, hade hoppats att de skulle ha.

Då är det dags att se vilka andra åtgärder vi kan vidta för att höja sysselsättningen men också öka produktivitetstillväxten i Sverige, vilket är helt centralt för vår framtida tillväxt. Det är olyckligt om man försöker förneka det faktum att vi har haft en svag produktivitetstillväxt. Då tycker jag att det är bättre att man funderar igenom vad som kan vara orsakerna men också hur vi kan arbeta för att höja produktivitetstillväxten i Sverige, till exempel genom viktiga framtidsinvesteringar som för mig går före fortsatta skattesänkningar.

Strategier för att förbättra romernas situation

Anf. 50 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Romernas situation i Sverige och EU är mycket kritisk. Vid varje ingång och utgång till ett centrum eller en tunnelbanestation snubblar man på EU-medborgare som är totalt rättslösa. Det är mycket som måste göras både på svensk nivå och på EU-nivå, och det är bara vi politiker som kan ha en lösning.

En av de saker man kan göra för att stärka romernas demokratiska rättigheter i det civila samhället är att inrätta en romsk institution. Min fråga till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke är: Avser regeringen att jobba för att inrätta en romsk institution i Sverige?

Anf. 51 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Regeringen arbetar vidare med den strategi för romsk inkludering som den tidigare regeringen lanserade. Regeringen är väl medveten om de utmaningar som inte minst våra EU-immigranter, som finns på våra gator runt om i hela landet, lever med. Därför kommer regeringen inom kort att återkomma med förslag på hur vi kan arbeta vidare med den här frågan. Den som är utsedd att samordna detta inom regeringen är statsrådet Åsa Regné.

Anf. 52 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Det är jättepositivt och viktigt att olika regeringsrepresentanter har ansvar. Demokratifrågan borde gälla inte minst den romska gruppen, som faktiskt har funnits i 500 år i det här landet. Det är de som är mest rättslösa. Jag tänker till exempel på registreringen av romer, barns skolgång och kvinnornas situation. Det behövs något center eller någon institution som samlar kunskaper för att stärka deras position i det civila samhället. Det borde egentligen vara en fråga för hela regeringen, eftersom den berör så många olika områden. Jag hoppas att vi kommer att ta tag i detta. Det kan också vara ett steg i rätt riktning för att resten av EU ska ta denna enormt viktiga fråga på allvar.

Anf. 53 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Ja, detta är en fråga för hela regeringen. Under mitt ansvar som demokratiminister ligger arbetet med romastrategin. Självklart är också kontakterna och det nära samarbetet i Europa oerhört viktiga för att vi ska kunna nå fram på bred front, skapa resultat och ta oss an den utmaning som flerhundraårigt förtryck av romer i hela Europa innebär. Givetvis är alltså detta en viktig fråga för hela regeringen. Vi arbetar med den, och inom kort kommer vi att lägga fram förslag som stärker romers situation i Sverige.

Mätning av produktiviteten

Anf. 54 ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Min fråga riktar sig till finansminister Magdalena Andersson.

Under hösten fördes diskussioner om att Magdalena Andersson likt en Don Quijote försökte beskriva svensk ekonomi på ett annat sätt än alla seriösa bedömare genom att säga att det var tomt i ladorna. Därför väntade några av oss med viss spänning på vad Magdalena Andersson den här gången skulle säga om det ekonomiska läget.

Det Magdalena Andersson sa häromdagen på pressträffen var inte att det var tomt i ladorna. Däremot lyfte hon fram att produktivitetstillväxten skulle vara bekymmersam i svensk ekonomi. Det var då ingen som fick svar på frågan hur Magdalena Andersson mätte produktivitetstillväxten. Men i dag i finansutskottet fick vi veta att det var fråga om produktivitet per arbetad timme.

Det där är inte bara ett problematiskt mått, Magdalena Andersson. Det är ett *mycket* problematiskt mått. Mäter man produktivitet på det viset är det väl klokt att förtidspensionera bort människor från svensk arbetsmarknad, för då ökar produktiviteten. Mäter man produktivitet på det viset är det väldigt oklokt att försöka se till att människor långt ifrån arbetsmarknaden kommer i jobb.

Min konkreta fråga till Magdalena Andersson är: Varför använder finansministern ett mått som riskerar att leda till en politik där jobben blir färre och utanförskapet större?

Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag märker att väldigt många borgerliga ledamöter inte vill tala om produktivitet. Jag tycker att det är väldigt märkligt. Precis som jag sagt tidigare och som jag också sa på pressträffen behöver vi gräva djupare i varför produktiviteten inte har ökat i Sverige under de senaste åren. Under finanskrisen fanns det naturliga förklaringar, men beträffande alliansregeringens senare år är det inte lika självklart hur man ska förklara att vi inte haft någon produktivitetstillväxt. Därför tycker jag att det är väl värt att gräva djupare i frågan.

Av alla frågor jag har fått i dag har jag förstått att de borgerliga ledamöterna inte tycker att man ska titta närmare på produktiviteten. Här har vi olika synsätt. För mig är det viktigt att se hur vi kan stärka den svenska produktiviteten. Självklart ska det inte ske genom att människor

inte deltar i arbetskraften utan genom lönsamma framtidsinvesteringar. För mig är det mycket viktigare än att fortsätta att sänka skatten.

Anf. 56 ERIK ULLENHAG (FP):

Herr talman! Detta påminner om det resonemang Magdalena Andersson förde i finansutskottet i dag. Hon sa att vi måste gräva djupare och se vad det är som gör att det går så dåligt med produktiviteten i Sverige. Hon försökte ge sken av att det skulle vara problem med produktiveten till exempel inom industrin.

Jag behövde inte gräva speciellt länge – det var ett par timmar sedan vi träffades – för att se vad som har hänt med produktiviteten i tillverkningsindustrin i Sverige. Industrifacken presenterade för något år sedan en rapport där man sa att produktiviteten i tillverkningsindustrin i Sverige ökat mer än i något annat land i Västeuropa de senaste 15 åren. Efter finanskrisen har vi haft en viss nedgång i produktiviteten i tillverkningsindustrin, men vi har haft en väldigt positiv produktivitetstillväxt. Detta diskuterar jag gärna.

Det som jag har lite problem med, finansministern, är att du väljer att använda ett mått som riskerar att leda till att du tappar hela jobbpolitiken – om du menar allvar med det måttet. Du var på Göran Perssons tid medansvarig för alla de mål som ni då satte upp och som gjorde att ni förtidspensionerade bort folk. Börjar ni sätta upp den här typen av mål igen för att beskriva en verklighet som inte stämmer med den verkliga verkligheten, då riskerar ni att hamna i helt fel politik.

Anf. 57 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Erik Ullenhag tycker alltså inte att vi ska titta på produktiviteten. Jag håller inte alls med. Vi måste titta på olika mått. Vi måste mäta arbetslösheten även om det inte är oproblematiskt. Vi måste mäta antalet arbetade timmar i ekonomin, trots att det finns problem med att mäta på det sättet. Vi måste mäta sysselsättningsgraden, trots att det finns problem med att mäta arbetsmarknaden på det sättet. Men vi måste naturligtvis bedöma de olika mått vi använder utifrån de styrkor och brister som de har. Det kan aldrig vara ett argument för att inte mäta produktiviteten.

Jag är väl medveten om att vi har haft en god produktivitetstillväxt i svensk industri. Det jag försökte säga, och som uppenbarligen inte var tillräckligt tydligt för Erik Ullenhag, var att vi måste se på i vilken utsträckning ekonomins förändrade sammansättning efter krisen, industrikrisen och nedmonteringen av den svenska industrin kan förklara att vi har haft en minskad produktivitetstillväxt i Sverige. Det skulle kunna vara en förklaringsmodell. Sedan finns det självklart ett antal andra förklaringsmodeller. Men att vägra titta på vissa mått för att det skulle kunna leda till fel slutsatser tror jag är helt fel väg att gå.

En nationell strategi för bildkonsten

Anf. 58 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Jag skulle vilja rikta en fråga till kulturministern angående bildkonstnärers situation.

Statens engagemang för bildkonsten har inte riktigt fått det genomslag på lokal och regional nivå som är önskvärt. Jag tänker bland annat på MU-avtalet som tillämpas i väldigt låg utsträckning.

Ett par andra områden med liknande problematik med stora lokala och regionala skillnader adresserades av regeringen i budgetpropositionen i höstas. Jag tänker på nationell strategi för biblioteken och nationell strategi för musik- och kulturskolan.

Även om budgetuppgörelsen föll har decemberuppgörelsen gjort att vi framöver kommer att kunna arbeta med de områdena. Jag vill fråga kulturministern om det också kan vara aktuellt att arbeta med bildkonsten på ett motsvarande sätt med något liknande en nationell strategi.

Anf. 59 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Tack för frågan! Om vi ska ha ett levande kulturliv i vårt land måste vi också ha konstnärer och kulturarbetare som kan leva på sitt arbete. Vi vet bland annat av Konstnärsnämndens undersökningar att många konstnärer och kulturarbetare har hög utbildning men låg inkomst.

Bild- och formkonstområdet är ett särskilt eftersatt område. Därför är det dags att ta itu med deras förutsättningar. Vi bereder nu inom Kulturdepartementet en sorts handlingsplan för att stärka bild- och formkonstens förutsättningar att verka.

Vi har också i regleringsbrevet för 2015 stärkt skrivningar om att inte minst alla offentliga institutioner ska följa MU-avtalet och betala den ersättning som konstnärer ska ha.

Anf. 60 NICLAS MALMBERG (MP):

Herr talman! Jag tackar kulturministern för svaret. Jag vill dock fortsätta att tala om vad som kan vara innehållet i den. Jag kan förstå att det kan vara svårt att i det här skedet ge några detaljer kring det.

Jag vill understryka MU-avtalet. Varje gång vi har ett statligt bidrag till en utställare är det rimligt att ställa ett motprestationskrav om att MU-avtalet följs så att konstnärerna får en skälig ersättning.

Anf. 61 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Det är oerhört viktigt, och det är oerhört genant när inte vi i det offentliga följer de avtal som finns. Den skärpningen är inskriven. Jag ser fram emot att följa upp att den efterföljs och att återkomma med en handlingsplan.

Utvecklingen av primärvården

Anf. 62 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Regeringen försökte i höstas driva igenom en lag som kraftigt skulle hämma utvecklingen inom primärvården och ta makt från patienterna för att ge den till landstingspolitiker. Efter massiv kritik inte minst från Lagrådet tvingades regeringen att dra tillbaka förslaget. Men man sa sig då vilja återkomma med ett nytt förslag. Hela hanteringen visade på en stor nonchalans från regeringen mot lagstiftningen. Hotet att

återkomma visade en ännu värre nonchalans mot patienterna och de anställda inom vården som vill jobba för att utveckla vården.

Nu i dagarna fick vi regeringens förteckning över vilka propositioner den avser att lägga fram. Där finns inget förslag med vad gäller vårdvalet. Det är lite svårt att veta hur det ska tolkas. Den oklara situationen riskerar att lägga en våt filt över utvecklingen i vården.

Min fråga går till finansminister Magdalena Andersson. Har regeringen tagit intryck av remissinstanserna, eller har regeringen fortfarande för avsikt att återkomma med ett förslag som den egna granskningsmyndigheten sa saknade konsekvensanalys ur ett patientperspektiv?

Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag skulle vara lite försiktig med att säga att man är nonchalant mot lagstiftningen för att man har fått kritik i Lagrådet.

Det som skiljer den här regeringen från den tidigare alliansregeringen är att när vi fick kritik i Lagrådet på det sättet drog vi tillbaka propositionen. Tidigare när alliansregeringen har fått den typen av kritik har de genomdrivit den trots den mycket skarpa kritiken från Lagrådet. Här är en uppenbar skillnad i hur man respekterar Lagrådet. Jag vill föra detta till protokollet.

Det andra är att vi har olika syn. Kristdemokraterna, övriga allianspartierna och Sverigedemokraterna tycker att det är viktigt att vi i Stockholm sitter och bestämmer hur primärvården ska organiseras i resten av landet. Det är de som sitter här i Stockholm som ska styra detta.

Där har regeringen med Miljöpartiet och Socialdemokraterna men även Vänsterpartiet en annan syn. Vi tror att det kan finnas regionala skillnader och att landstingen ska kunna bestämma själva hur de vill organisera primärvården ute i landstingen. Det är den frihetsreformen vi vill genomföra.

Anf. 64 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Nu var det inte regeringen utan riksdagen som var tvungen att ta frågan till Lagrådet för att det över huvud taget skulle få möjlighet att granska den.

Det är olyckligt att statsrådet inte ger någon klarhet i vad som är regeringens ambition. I samband med att regeringen drog tillbaka propositionen sa det ansvariga statsrådet att man tänkte återkomma under våren. Nu finns det inte med i propositionsförteckningen.

Osäkerheten är skadlig inte minst i de landsting där den politiskt röda majoriteten har sagt att man så snart det finns en lag tänker stoppa möjligheten att utveckla primärvården.

Den kritik som kom från sjukvårdens fackliga och patientföreträdande organisationer, samtliga arbetsgivar- och näringslivsorganisationer och vårdgivarföreträdare gällde inte bara regeringens taffliga beredning utan också sakfrågan.

Jag frågar igen: Är regeringen beredd att ge ett klart besked, eller är avsikten att man ska hämma utvecklingen enbart genom osäkerheten inom primärvården?

Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att Emma Henriksson kanske ska vara försiktig med att använda ordet tafflig. Även 2006 fick riksdagen skicka förslag till Lagrådet för granskning. Lagrådet sa att man bröt mot grundlagens beredningstvång, men man drev ändå igenom det i riksdagen, till skillnad från nu när vi inte har drivit igenom det i riksdagen efter den typen av kritik. Jag vill föra detta till protokollet.

Vad gäller sakfrågan har vi olika syn i regeringspartierna Miljöpartiet och Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och i oppositionen i riksdagen. Där är det tydligt uttalat från regeringen tillsammans med Vänsterpartiet att vi tycker att det bör finnas möjlighet för landsting att själva styra hur de vill organisera primärvården. Det kan finnas regionala skillnader.

Det ska finnas den friheten ute i landstingen att själva kunna bestämma hur de vill organisera sin primärvård. Allianspartierna och den opposition vi har i riksdagen tycker att det viktigaste är att det ska bestämmas från Stockholm. Här finns en ideologisk strid.

Älvdalens skjutfält

Anf. 66 ULF BERG (M):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till försvarsminister Peter Hultqvist.

Det är inte bara klimatet utomhus som växlar ganska så kvickt. Det gör även det försvarspolitiska klimatet. Vi kan se att det också kan hända mycket i ett parti. Jag tillhör ett parti som vill att Sverige ska vara medlem i Nato. Vi ser gärna en sådan utredning. Oavsett om vi blir medlemmar eller inte måste vi ha en försvarsmakt som hela tiden kan öva.

Jag vill därför fråga försvarsministern hur han ser på Älvdalens skjutfält. Man brukar använda orden ”norra Europas” lite titt och tätt om olika saker. Jag skulle även vilja göra det om Älvdalens skjutfält. Det är norra Europas största skjutfält. Där har vi en enorm kapacitet att genomföra övningar för att vi ska kunna ha en spetskompetens.

Tiden är över när vi målade en jordbrukstraktor grön och tolkade med cykel och en k-pist. Det är helt andra övningar som måste till. Vad ämnar försvarsministern göra?

Anf. 67 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Berg ställer en väldigt intressant fråga. Älvdalens skjutfält har oerhört många olika kapaciteter och möjligheter och bör marknadsföras intensivare internationellt. Det bör tydliggöras vilka möjligheter det har att vara en del i ett samarbete med andra länder. Det kan också användas inom den svenska Försvarsmakten.

Jag vill understryka att det är Försvarsmakten som myndighet som hanterar den här typen av frågor och också har ansvaret för hur man använder de olika övningsfälten och de olika regementen och baser som vi har i Sverige. Jag har generellt sett en mycket positiv inställning till Älvdalens skjutfält.

Om man bara skiljer på vad som är myndighetens uppgift och regeringens uppgift är jag beredd att göra vad jag kan för utvecklingen. Men jag är inte beredd att överträda de gränser som gäller för statsråds arbete.

Anf. 68 ULF BERG (M):

Herr talman! Jag tänker naturligtvis inte lura min dalavän att hamna i konstitutionsutskottet. Det var inte därför jag ställde frågan. Vi har ett gemensamt intresse här.

Jag besökte ort och ställe i höstas och kunde då följa en övning mellan JAS och granatkastare. Det var otroligt intressant. Den typen av övningar kan inte ske var som helst.

Vi ser också att det blir alltmer av en miljöfråga. Det är svårt att få tillstånd där det bor många människor i närheten. Ett av bekymren när ansvaret lades över till Skövde är att det lätt blir så att man vill lägga resurserna runt sitt eget och kanske hoppas på att få tillkommande resurser från regeringen.

Jag är dock väldigt nöjd med svaret, och jag hoppas verkligen att vi på olika sätt kan se till att Älvdalens skjutfält kan fortsätta vara det naturliga skjutfältet för att öva både svensk och utländsk trupp.

Anf. 69 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Det är nog så att Berg och jag i grunden har samma uppfattning om denna verksamhet och hur viktig den är. Jag vill bara säga att chefen för verksamheten i Skövde, som detta lyder under, vidtog en del åtgärder för att stärka verksamheten på skjutfältet i Älvdalen. Det ska man också ha med sig i bilden, och jag tycker att det var en bra insats.

Vi har många baser, många regementen och många övningsfält som är väl utrustade och har stora möjligheter inom Försvarsmakten som helhet. Det gäller nu att se till att alla dessa används på ett optimalt sätt, och bland dem finns Älvdalens skjutfält.

Vi delar som sagt den positiva grundinställningen, bara vi skiljer på rollerna.

Återvändande jihadister

Anf. 70 ANGELIKA BENGTSSON (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Alice Bah Kuhnke.

I förra veckan kunde vi höra Örebros kommunalråd, centerpartisten Rasmus Persson, uttala sig om att hjälpa återvändande jihadister med stöd för att söka jobb och få psykologhjälp. Detta uttalande har han fått korrigerat, men han har ändå fått stöd från den förra partiledaren Mona Sahlin. I morse kunde vi höra att demokratiministern hade satsningar på detta.

Min fråga är: Är det regeringens mening att återvändande jihadister ska få tillgång till skattefinansierade arbetsmarknadsåtgärder i stället för att straffas för de brott som de begår? Och vad anser ministern om att svenskar åker ned och krigar med IS?

Anf. 71 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Jag tackar Angelika Bengtsson för frågan.

Arbetet mot våldsbejakande extremism är en oerhört viktig fråga, som har aktualiserats just nu i vår samtid här i Sverige och runt om i Europa. Regeringen har sedan tidigare ett relativt omfattande arbete för att

motverka våldsbejakande extremism. Däribland ryms Mona Sahlins viktiga arbete som nationell samordnare mot våldsbejakande extremism.

Vi kommer nu att förstärka hennes uppdrag med tilläggsdirektiv just för att försäkra oss om att vi har så gott förebyggande arbete som möjligt. Det är svårt att skydda sig mot våldsbejakande extremism. Direktiven kommer att meddelas inom kort. De kommer att handla dels om att stödja det lokala civilsamhället och det lokala arbetet, dels om att stödja anhöriga, bland annat.

Anf. 72 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Herr talman! Jag är inte riktigt nöjd med svaret. Det jihadisterna gör när de begår terrorbrott kan kopplas till rasism, skulle jag vilja säga. Man utrotar befolkningar, och man vill ha en ny stat i stället.

Var är åtgärderna, konkret?

Anf. 73 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Jag tackar Angelika Bengtsson. De polisiära insatserna är omfattande, och det pågår en rad arbeten som inrikesminister Ygeman och justitieminister Morgan Johansson kommer att återkomma till. Bland annat pågår en del utredningar.

Det viktigaste arbetet för mig som demokratiminister och för oss alla är det förebyggande arbetet. Det är också det arbete som sker lokalt med till exempel återvändare från länder där det bedrivs väpnade konflikter. Detta arbete har pågått, och vi stärker det.

De mer polisiära uppgifterna får jag be dig att vända dig till inrikesminister Ygeman om.

Stöd till utvinning av solenergi

Anf. 74 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Solenergin har stor potential. Tekniken blir i snabb takt både billigare och effektivare. Intresset från allmänheten är stort. En ny mätning visar att åtta av tio villaägare kan tänka sig att sätta solceller på sitt tak.

Men för att ta till vara denna potential krävs en aktiv politik. Med den budget som Alliansen och Sverigedemokraterna enades om blev det tyvärr 100 miljoner kronor mindre till solcellsstöd jämfört med regeringens politik.

Jag får många frågor från företagare som håller på med solceller och från allmänheten om vad regeringen nu avser att göra framöver både i budgetfrågan och i övrigt viktigt arbete för att ta vara på potentialen i solenergi.

Min fråga går till energiminister Ibrahim Baylan.

Anf. 75 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag tackar Lise Nordin för en angelägen fråga. Detta är en teknik som nu går fram med stora steg i en takt som jag tror att få hade förutsett. De senaste tre fyra åren har kostnaderna för solceller minskat dramatiskt, med närmare 80 procent. Alla bedömare, såväl på marknaden

som inom forskningen, gör bedömningen att denna utveckling kommer att fortsätta.

Ganska nyligen gick Deutsche Bank, en aktad investmentbank, ut och sa att den globala marknaden kommer att vara sådan om två år att i 80 procent av världens länder kommer solceller att vara konkurrenskraftiga utan subventioner. Så är inte fallet i Sverige i dag. Det är inte bara så att villaägarna kan tänka sig detta, utan de till och med söker stöd. Detta stöd räcker inte, och därför ville regeringen stärka detta med 100 miljoner per år.

Nu gick inte vår budget igenom, utan de fyra borgerliga partierna och Sverigedemokraterna röstade ned detta. Vi kommer att återkomma med förslag inom de ramar som finns för att försöka stärka det hela.

Anf. 76 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Solenergi är tillsammans med vindkraft de energikällor som växer snabbast i världen. Men jag kan tyvärr konstatera att utvecklingen i Sverige inte har hängt med fastän vi har mycket bättre solförutsättningar än vad många tycks tro. Jag såg statistik från Energimyndigheten som visar att Sverige har lika bra lägen med soltimmar som man har i norra Tyskland, där det byggs mycket solenergi.

Många andra länder har tagit aktiva krafttag för att stödja solenergi, och jag är glad för att regeringen i budgeten aviserar att man ska stärka satsningar på solenergi. Det är helt avgörande att se till att det blir ett högre anslag till solcellsstödet eftersom det är många människor som står i kö och väntar på att få göra denna satsning.

Min följdfråga till ministern blir därför: Vilka förhoppningar kan vi ha inför kommande budgetar vad gäller att höja anslaget för solceller?

Anf. 77 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Jag delar Lise Nordins uppfattning om att Sverige riskerar att hamna på efterkälken på grund av en del av de beslut som har fattats i denna riksdag.

Det är olyckligt. Även om Sverige relativt länder som Italien, Indien och vissa delstater i USA inte har lika många soltimmar är det trots allt mycket sol, framför allt under sommarhalvåret. Solenergin skulle därför kunna vara ett komplement till mycket av det andra vi gör i form av biomassa, vind och vatten. Det skulle kunna vara en av komponenterna för att göra det svenska energisystemet så nära 100 procent som det bara går.

Därför är det vår ambition att redan nu under våren presentera en del förslag för att underlätta vidareutbyggnaden av solceller. När det handlar om budgetarbetet kommer regeringen att återkomma till riksdagen med förslag i vårbudgeten men också i höstbudgeten. Arbetet med vilka dessa är pågår i Regeringskansliet för tillfället.

Ekonomiskt stöd till allmänna samlingslokaler

Anf. 78 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Jag tänker ställa en fråga om bidrag eller ekonomiskt stöd till allmänna samlingslokaler, som är en angelägen fråga för oss centerpartister. Min fråga går till kultur- och demokratiministern.

Samlingslokalerna, bland annat bygdegårdarna, gör enorm nytta i vårt samhälle. De bidrar i allra högsta grad till en levande landsbygd där de bland annat medverkar till att ungdomar som bor på landsbygden får fritidsaktiviteter. Det är något som jag har förstått ligger ministern varmt om hjärtat.

De är också viktiga mötesplatser för kultur, vilket vi har hört här tidigare i dag. De är även träffpunkter för civilsamhället i stort, inte minst när det gäller integration och demokrati. Ersättningen till samlingslokaler har legat stilla i 20 år. Det är dags att göra något nu.

Vad tänker ministern göra för att öka ersättningen till samlingslokaler?

Anf. 79 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Tack för frågan, Solveig Zander! Jag hade senast i går ett möte just kring detta ämne: våra samlingslokaler. Precis som Solveig Zander säger är det centralt att ha en lokal för att man ska kunna träffas, organisera sig och driva sina frågor. I kombination med att det är en viktig företeelse är det också någonting som finns över hela landet. Och är det någonting som den här regeringen har en ambition att driva är det att man ska ha ett levande kulturliv, ett levande civilsamhälle och ett Sverige som håller ihop.

Jag hoppas att jag kommer att få anledning att återkomma i den här frågan långt innan mandatperioden är slut och också visa hur vi jobbar med det civila samhällets förutsättningar att vara en plattform för demokratisering och för att hålla ihop vårt land.

Anf. 80 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Jag uppskattar verkligen detta. Då vill jag skicka med ministern att man ska ta ett helhetsgrepp på detta med samlingslokaler.

En bygdegård i Trångsviken, i Jämtland, är ett lysande exempel. Där har man både ett bibliotek och en förskola. Det finns ett servicekontor. Det är dans och allt. Detta är en oerhört viktig del för det samhället. Det har medverkat till att samhället har vuxit. Folk flyttar dit. Det är ett samhälle som växer. Tidigare var det ett samhälle som folk flyttade ifrån.

Jag hoppas verkligen att ministern tar till sig detta och ser att bygdegårdar inte är vad de tidigare var. Bygdegårdar är något som kan tjäna samhället ännu mer än vad de gör i dag. Då undrar jag: Vad tror ministern om detta? Skulle det kunna vara något att driva?

Anf. 81 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Tack, Solveig Zander! Det gläder mig mycket. Jag ser fram emot att få komma till Trångsviken, och jag vill gärna diskutera mer med dig kring de här frågorna.

Jag vet mycket väl vilken utveckling som våra bygdegårdar har gått igenom. Jag har själv utvecklats i dem. Jag ser fram emot att kunna bedriva en politik där vi också tar vara på den kulturskatt som våra bygdegårdar utgör. Det handlar inte bara om dåtid utan faktiskt också väldigt mycket om nutid.

Jag ser fram emot att återkomma, och jag vill gärna ha en diskussion med dig för att få ännu mer input i mitt arbete.

Anf. 82 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till Aida Hadzialic. Den gäller gymnasieutbildning.

I dagens samhälle är det så att om man inte gymnasieutbildning är det näst intill omöjligt att få jobb och framför allt att varaktigt stanna på arbetsmarknaden under hela arbetslivet.

Vi har sett en oroande trend under de senaste åren. Det är allt fler elever som inte går vidare till gymnasiet; de får inte godkända betyg. Och det är allt fler som hoppar av gymnasiet. Det är många olyckliga beslut de senaste åren som har bidragit till detta. Det är för lite resurser till skolan, inte minst gymnasiet. Man har skurit ned de estetiska ämnena. All forskning visar att de ämnena snarare stärker elevens prestationer i övriga ämnen. De är dessutom viktiga ämnen i sig själva. Och lärarnas situation har blivit alltmer pressad.

Vad tänker regeringen göra för att försöka vända den utvecklingen?

Anf. 83 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Jag vill tacka Hillevi Larsson för den angelägna frågan. Den här regeringens kanske allra främsta prioritering, jämte ett väldigt ambitiöst sysselsättningsmål, är att stärka den svenska skolan och att se till att varje elev får en ljus framtid.

Precis som Hillevi Larsson pekar på är det en väldigt dålig trend som vi ser i skolan i dagsläget. Då gäller det att jobba från första början, det vill säga stärka förskolan och grundskolan med tidiga insatser. Men det handlar också om att se till att vi får fler lärare och mindre skolklasser. Det handlar om att höja läraryrkets attraktivitet och om att se till att vi har en högskolebehörighet som omfattar även yrkesprogrammen, så att de blir attraktiva.

Allt detta är ett paket som regeringen gick fram med, som den borgerliga oppositionen tillsammans med Sverigedemokraterna röstade ned. Men vår ambition kvarstår. Våra konkreta reformer kvarstår, och vi ska återkomma med dem.

Anf. 84 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag tror att detta är en av de absolut viktigaste frågorna för Sverige. Vi kan se i dag att vi har en hög arbetslöshet. Samtidigt har vi problem med att rekrytera folk. Var femte gång som arbetsgivarna söker folk hittar de inte rätt kompetens. Då är utbildning en nyckelfråga.

Det är bra för hela samhället att ungdomarna kan få jobb, och det är inte minst bra för dem själva. Allt vi kan göra för att se till att fler går vidare till gymnasiet, går igenom gymnasiet och kanske går vidare till ytterligare studier är otroligt viktigt. Det är en resursfråga. Vi kan nämligen se att det har gått mindre resurser till utbildning under senare år när det i stället borde ha gått mer. Lärarnas arbetsituation har varit extremt pressad. Vi måste locka människor till det viktiga yrket.

Jag ser fram emot regeringens arbete på området och hoppas att vi så snart som möjligt kan sätta in åtgärder.

Anf. 85 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Jag delar Hillevi Larssons resonemang. Den så kallade matchningsproblematiken, eller rekryteringsgapet, som vi har på arbetsmarknaden bottenar i mångt och mycket i att arbetskraften saknar de kvalifikationer och den kompetens som vi vet att många arbetsgivare efterfrågar.

För att lösa det problemet hade regeringen en stor satsning på ett så kallat kunskapslyft med ca 35 000 fler utbildningsplatser fram till 2018. Detta röstades också ned av den borgerliga oppositionen tillsammans med Sverigedemokraterna. Rekryteringsgapet riskerar att kvarstå om den sortens politik får fortgå. Tack och lov ämnar regeringen revidera den politiken, den antagna budgeten, för att vi ska kunna fullfölja vår tanke med ett kunskapslyft.

Skydd av judar och muslimer

Anf. 86 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Jag har en fråga till Magdalena Andersson.

Vi ser nu i Europa en ökad hotbild mot våra samhällen i vid mening, förstås, men framför allt mot den judiska befolkningen och muslimer i Europa. Det har gått att läsa om att elever vid judiska skolor i Sverige inte kan vara ute på rasterna av säkerhetsskäl och att besök på bibliotek får ställas in och annat. Vi har sett attacker mot moskéer. Vi ser en växande politisk ultrahöger i Europa som utgör hot mot många muslimer och förflyttar fokus i debatten. Vi ser också en växande våldsbejakande islamism som utgör ett hot inte minst mot judar.

Jag har en fråga till Magdalena Andersson kring detta. Det här kommer för Sveriges del givetvis att innebära ökade skyddsåtgärder, framför allt i fråga om olika institutioner, religiösa byggnader och annat. Det kommer att kräva mer resurser. Det kommer att kräva ökat stöd till Säkerhetspolisen. Hur ser regeringen på detta?

Anf. 87 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Tack, Fredrik Malm, för en mycket angelägen fråga! Det är en oroande utveckling som vi ser inte bara i Sverige utan i hela Europa. Precis som Fredrik Malm påpekar har det extremistiska våldet ökat i olika

delar av samhället. Det gör att vi har en annan hotbild i samhället än vi har haft tidigare.

Prot. 2014/15:50
22 januari

Det handlar naturligtvis om att arbeta på flera olika sätt. Vi har sett att det har blivit en ökad bevakning av religiösa samlingsplatser i Sverige. Det är fruktansvärt att det ska vara nödvändigt, men det är viktigt att polisen kan sköta sitt arbete där. Vi kommer naturligtvis att behöva arbeta mer aktivt med Säkerhetspolisens vad gäller till exempel återvändare, människor som har varit nere och jobbat med terrorism. Men det är också viktigt med det förebyggande arbetet. Regeringens samordnare Mona Sahlin jobbar med att förebygga extremistiskt våld.

Det finns också en möjlighet för polisen att via den nya polisorganisationen ytterligare effektivisera sitt arbete inom olika områden, bland annat detta.

Anf. 88 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Det pågår nu lagstiftningsarbete som till exempel handlar om att införa en tydligare lagstiftning vad gäller terrorresenärerna och så vidare. Det finns en ökad förståelse, upplever jag, för vilket hot detta innebär i det svenska samhället efter det som har hänt i Frankrike.

Det krävs givetvis också ett utökat samarbete mellan underrättelsetjänster, polis, åklagarmyndigheter och andra i Europa kring detta. Som ministern beskriver, vad gäller till exempel Mona Sahlins uppdrag, handlar det givetvis också om ett brett arbete för demokratiska värderingar och så vidare.

Till syvende och sist är det ändå så i Sverige i dag att människor med en judisk religiös tro inte vågar gå med en kippa på huvudet, exempelvis, och det kommer i slutändan att innebära ett starkt säkerhetsarbete för att skydda dessa institutioner och individer. Detta måste regeringen ta fasta på.

Anf. 89 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Självklart ska man kunna känna sig trygg när man besöker sin religiösa samlingsplats, och man ska också kunna känna sig trygg när man rör sig ute på gator och torg och bär religiösa symboler. Det är en självklarhet i ett demokratiskt samhälle.

Det är en fruktansvärd utveckling vi ser i Sverige och Europa. Vi ser mörkerkrafter som terroriserar och hotar människor på grund av deras religiösa tro, ursprung eller sexuella läggning. Här är det givetvis viktigt att vi har ett polisiärt arbete och ett förebyggande arbete.

Men också alla vi som står upp för demokratiska värderingar och som vill leva i ett öppet och tolerant samhälle måste göra allt vi kan för att stå upp för och att sprida detta. Det finns många partier i riksdagen som står upp för detta, och det är viktigt att vi kan samarbeta så att Sverige kan fortsätta vara ett öppet, tolerant och humant samhälle.

Anf. 90 TALMANNEN:

Jag riktar ett stort tack till deltagande ministrar och statsråd och till deltagande frågeställare. Med detta är dagens frågestund avslutad.

Anf. 91 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Detta är en mycket angelägen interpellation och givetvis ett lika angeläget svar.

Vi har de senaste åren sett hur Abu Bakr al-Baghdadi och hans rörelse Islamiska staten har tagit över fler och fler områden i Syrien och Irak och därefter utropat det som de kallar för det islamiska kalifatet.

Det här har skett på skallar, ben och blod från shiamuslimer, kristna, yazidikurder och andra minoriteter liksom väldigt många sunnimuslimska invånare som inte stöder IS. Man har mördat, man har halshuggit, man har ångat fram likt en medeltida här i denna rörelse.

Vi vet att Mellanöstern sedan en lång tid tillbaka har gått i baklås till följd av auktoritära regimer och olika typer av irreguljära terrorgrupper och annat. Men Islamiska staten, Daesh, tillsammans med möjligen Boko Haram har tagit våldet till en ny nivå som nästan får tidigare terrorgrupper att blekna, som får vissa terroriststämplade organisationer att framstå som pragmatiska i jämförelse med det som Boko Haram ägnar sig åt.

Den här mycket viktiga interpellationen fokuserar framför allt, herr talman, på kvinnor och barn och dem som har tillfångatagits av Islamiska staten i ar-Raqqa, i Mosul och på andra håll. Det är bara det att det som är pudelns kärna i detta och som man inte på något sätt kommer ifrån är att Islamiska staten måste krossas militärt. Det finns ingen annan väg framåt. Det måste ske för att man över huvud taget ska kunna inkludera den sunniarabiska majoritetsbefolkningen i Syrien, Irak och Levanten i någon sorts fungerande politisk process, vilket i sin tur är avgörande för att något slags förtroende ska kunna byggas för statsbildningar och statsmakter som Irak och Syrien.

Herr talman! Jag noterar då att interpellanten Amineh Kakabaveh efterlyser mer bistånd till jämställdhet. Det är jätteviktigt. Det är bara det att vi ger ju inget bistånd till Islamiska staten, och det kommer inte in något bistånd till deras område, förutom möjligtvis någon humanitär leverans via någon checkpoint som FN eller någon annan har förhandlat sig till. Men Sverige ger ju inget bistånd till ar-Raqqa i dag eller till Baghdadi.

Interpellanten efterlyser också en kartläggning av vad som har hänt med de flickor som har bortrövats och blivit sexslavar. Ja, det kan vi kartlägga för dem som har släppts och kommit tillbaka till Sinjar, Erbil, al-Hasakah eller varifrån de nu har rövats. Men det hjälper ju inte dem som är fångna i dag.

Vi ska följa FN:s människorättskonventioner, skriver interpellanten. Det är klart att vi ska. Det ska väl alla göra. Men det är bara det att Islamiska staten inte har undertecknat några sådana, och den syriska eller irakiska staten kan inte implementera några FN-konventioner i de här områdena, för de styr inte i dessa områden.

Detta betyder att den avgörande frågan är en annan. Den avgörande frågan om man vill skydda de här flickorna, kvinnorna och civila – assyrier, yazidier, kurder och araber av olika slag, shia, sunni och så vidare – blir i slutändan att man agerar militärt för att stoppa Islamiska staten.

Därför, herr talman, vill jag välkomna det beslut som regeringen har fattat och som utrikesministern också deklarerade häromveckan, att

Sverige också ska delta militärt i detta, till en början med träning. Jag hoppas att det kommer mer, därför att den enda vägen framåt är att de här människorna befrias, och det kommer inte att ske med några dialoger.

Anf. 92 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att det blir väldigt märkligt om man säger att vi bara ska göra en enda sak. Det ena utesluter inte det andra. Att man stöder med utbildning för att förstärka det försvar som finns betyder inte att man inte ska ha något humanitärt bistånd eller att man inte ska satsa på jämställdhetsarbetet. Det ena utesluter inte det andra.

En fråga handlar också om att i förebyggande syfte hjälpa människorna så att de inte blir infångade, och där har det humanitära biståndet varit avgörande. Det har varit en situation där bland annat yazidier har stått emellan att svälta ihjäl eller bli tillfångatagna, och där finns uppenbart möjlighet att ge humanitärt bistånd. Nu har vi en situation när människor fryser ihjäl, och då finns det också ett stort behov av humanitärt bistånd.

Det är också väldigt viktigt att trycka på jämställdheten. Detta är ett apartheidsystem riktat mot kvinnor och flickor för vilka grundläggande mänskliga rättigheter över huvud taget inte gäller. Flickor och kvinnor är ägodelar som man kan behandla hur som helst. IS har i sitt eget reglemente sagt att det är fullt fritt att sälja unga flickor som inte har uppnått puberteten som sexslavar om de tillhör fel grupp. Yazidier har varit en av de mest utsatta grupperna, men detta gäller även kristna och muslimer. Det är nämligen en felaktig uppfattning att IS skulle vara en muslimsk organisation egentligen. Detta är en fascistisk våldsorganisation som vänder sig emot alla, och alla är också emot dem. Även de muslimska grupperna ser dem som ett enormt hot.

Jag tycker att det är viktigt att Amineh Kakabaveh tar upp jämställdhetsaspekten. Det räcker inte med det humanitära biståndet och stöd till försvar mot IS, utan vi måste se till, både i det akuta skedet och efteråt, att de som faktiskt har lyckats komma därifrån får den hjälp och det stöd som behövs. Det kan också vara så, precis som Amineh Kakabaveh nämner, att sexuella övergrepp är väldigt tabubelagt inom den egna gruppen. Det är därför som det är ett väldigt effektivt krigsvapen som också används brett över hela världen, just för att det slår så oerhört hårt.

Jag välkomnar arbetet som regeringen gör, och jag tror att vi måste ta upp den här frågan i olika dimensioner. Det kan inte bara vara försvar som gäller. Om man bombar IS är det också risk för att de som är tillfångatagna blir bombade, så det är inte så lätt. Men självklart måste vi också använda militärt våld. Det är uppenbart, men jag tror inte att det är den enda lösningen.

Anf. 93 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Tack till er alla för kommentarer som ytterligare belyser den här mycket svåra situationen som uppstår av Isils härjningar. Ni har också väl beskrivit det lidande och de metoder som Isil använder.

Vi måste verka på flera olika spår parallellt. Jag har i mitt svar egentligen bara redovisat en liten del av alla de åtgärder som Sverige vidtar för att stärka kvinnors situation.

För det första ingår mänskliga rättigheter och kvinnors deltagande som en väldigt central komponent i det utvecklingsarbetet som vi har med Irak. Där bidrar Sverige med 50 miljoner kronor per år 2013–2015. Genom det syriska civila samhället inriktat på mänskliga rättigheter och demokrati är en del av stödet också inriktat på att stärka kvinnors rättigheter och politiska deltagande i Syrien.

Listan över åtgärder kan faktiskt göras lång. Kvinnoaktivister och deras organisationer får stöd genom Kvinna till Kvinna. International Media Support ger mediestöd med fokus på kvinnliga journalister och grävande journalistik. Stöd ges till syriska kvinnoaktivister med hjälp av en insats från Geneva Call, och stöd ges till kvinnliga syriska flyktingar i Libanon och så vidare. Vi kan faktiskt vara stolta över att Sverige är en så stor bidragsgivare till mycket konkreta projekt.

Dessutom måste vi arbeta politiskt och följa det politiska spåret eftersom det är vad som långsiktigt kan åstadkomma stabilitet och förhindra Isils framfart. Vi stöder förstås fortfarande Staffan de Misturas ansträngningar. Vi arbetar i EU-kretsen för att se vad vi kan göra för att ytterligare ge honom uppbackning i hans ansträngningar – så svårt som det kan te sig i dagsläget, men det är den mest realistiska plan som finns för dagen. Vi ger, som sagt, det humanitära stödet. Vi har också beslutat att vi ska undersöka förutsättningarna för att föreslå riksdagen – det blir troligen en proposition – att svensk militär personal ska sändas till Irak för att utbilda trupper som strider mot Isil. Det är vårt sätt att bidra till koalitionen som strider mot Isil. Vi vill ju att det ska ske på folkrättsligt korrekta och stabila grunder.

Vi ingår i den bredare koalitionen. Också där lyfter vi fram vikten av att kvinnor och barn skyddas. Det är en självklar del av vår hållning och vår politik.

Precis som ni har påpekat är det i dialog med de drabbade som vi också kan få reda på mer, till exempel exakt hur behovet av skydd och inflytande ser ut. Vi vill också stärka kvinnornas roll i det förebyggande arbetet mot terrorism, till exempel att förhindra rekrytering av utländska stridande. Det är också viktigt.

Jag talade med Mona Sahlin häromdagen. Hon sa att en imam hade berättat för henne att när han pratade med ungdomar som riskerar att värvas sa han att det inte alls är så att de kommer att dö som martyrer utan att de kommer att drunkna i sina mödrars tårar. Det är kanske en bra utgångspunkt.

Anf. 94 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack, utrikesminister Margot Wallström och alla ni andra som har gjort inlägg!

Låt mig kommentera frågan om militärt stöd. Det är enligt FN:s resolution 1820 viktigt att skydda kvinnor i konflikter så att de inte

utnyttjas eller rövas bort, som faktiskt har skett i Nigeria, Irak och Syrien. Det innebär att FN inte har följt sina egna resolutioner. På den punkten är det viktigt att på kort sikt skydda kvinnor och barn. Det är de som är utsatta.

Där militärer finns i ett land eller i en region råder inte brist på vapen, konflikter eller mördande. Jag tror att de flesta svenskar och kurder förväntar sig att Sverige ska agera för fred och säkerhet samt kvinnors och barns rättigheter. Där måste ske ett långsiktigt arbete. Vi avskyr alla militären, men ibland är den nödvändig.

Staden Kobane har helt jämnats med marken. Det finns inget stöd till de kurdiska rebellerna, inte heller till den kurdiska regeringen. Allt bistånd i alla former från hela världen stannar i Bagdad. Det går inte direkt till Kurdistan. Riktade insatser är viktiga och bra, och jag hoppas att vi tänker på det långsiktiga arbetet. Självklart måste vi kunna använda FN:s resolution 1820 i det fallet.

I går fick jag ett brev från gruppen Zhian i Kurdistan, som jobbar i Sinjarområdet i Shingal. Det finns många aktivister från Sverige och Norge som jobbar där frivilligt. Jag har mer än 1 500 kurdiska namn, och de vet vilka det handlar om. De har skrivit till mig och bett mig att ställa en fråga till den svenska utrikesministern. De har stora förväntningar eftersom Sverige är det enda landet som lyfter fram kvinnors rättigheter. De har hört att särskilt den rödgröna regeringen lyfter fram dessa frågor. De undrar om det är så svårt att tala om de 100 flickor – de är inte kvinnor – som har blivit gravida efter att de har blivit våldtagna. Ingen vågar tala om dem nu när de har blivit köpta tillbaka eller frisläppta. De undrar om inte Sverige konkret kan göra något för dem.

Gruppen skriver även om de 191 barn under tio år som är totalt föräldralösa och traumatiserade. Barnen har sett hur föräldrarna har blivit avrättade. De skriver att det inte går att hålla tillbaka sina tårar när barnen berättar om sina mammor. De har deltagit i ett seminarium i riksdagen via Skype och berättat om hur de arbetar. Tio organisationer deltog i seminariet. Ministern var också inbjuden, men det var dagen innan regeringsbildningen.

Många organisationer, även S-kvinnor i Sverige, står bakom dessa frågor. De bygger på önskemål från olika håll och är inte bara mina egna frågor. Därför krävs lite mer konkreta svar på vad vi i Sverige vill göra. Jag lämnar gärna över gruppens brev senare.

Anf. 95 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Om de människor som IS förslavar, fängslar och plågar ska befrias måste det i slutändan ske genom att detta så kallade kalifat krossas militärt. Det går en lång front från östra Irak, Khanaqin nära Kirkuk, ända bort till i stort sett Kobane, drygt 100 mil. Det militära stödet syftar till att den fronten ska stå emot attackerna från IS.

Jag blir lite förvånad, herr talman, eftersom interpellanten argumenterar utifrån att det är fråga om en FN-insats och resolution 1820. Så är det inte. I praktiken, Amineh Kakabaveh, agerar USA. Man behöver

inte ett FN-mandat därför att Irak utsätts för en transnationell invasion av Islamiska staten. Därmed har Irak rätt enligt FN-stadgan att försvara sig – och USA agerar.

Kobane ligger inte i Irak utan i Syrien. Där agerar man också med bombningar, och det är folkrättsligt lite rörigare. Men i praktiken har Bashar al-Asad eller Syriens regim inte protesterat mot detta.

Då går frågan på något sätt tillbaka till interpellanten. Nu talar man om att skydda civilbefolkningen. Innan USA gick in med flygstöd till Kobane höll Kobane på att falla. Det var inte många dagar kvar. Islamiska staten hade kanske intagit 80–90 procent av Kobane. YPG-styrkorna var oerhört trängda, och Turkiet agerade på ett sätt som gjorde att hela enklaven höll på att falla. USA agerade med hjälp av en rad andra stater, vilket innebär att i dag kontrollerar de kurdiska styrkorna 80 procent av Kobane. Det hade varit omöjligt utan de amerikanska insatserna.

Det vore bra, Amineh, att få ett besked om hur du ser på detta. Stöder du de amerikanska flygattackerna för att skydda civilbefolkningen och stärka de fronterna eller inte?

Anf. 96 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Nu diskuterar vi den akuta situationen, men det är rätt intressant att titta tillbaka på vad som har hänt tidigare. IS var en betydligt svagare grupp från början, men den tillhörde rebellerna i Syrien som slogs mot den syriska regimen. Det är en fruktansvärd regim, och det finns ingen möjlighet att försvara den. Tyvärr gjorde konflikten att IS växte till sig, och nu har de mer och mer tagit över.

Dilemmat var att det fanns många som tyckte att det var bra att man försökte störta den syriska regimen på grund av övergreppen mot den egna befolkningen, men samtidigt släpptes krafterna fram, som på kort tid har tagit över mer och mer.

Det här visar bara att våld föder våld; i en våldsamt situation sätter man sig över mänskliga rättigheter, och det sker ett rent slaktande. Tyvärr ger det ytterligare stöd åt dessa krafter.

I det akuta skedet är det oundvikligt att använda våld mot IS när det handlar om att rädda människoliv, inte minst kvinnor och barn som är direkt hotade. Men i det långsiktiga perspektivet är det inte mer våld och mer krig som är lösningen. Man kan se att grupper som dessa snarast frodas i en miljö där det används väldigt mycket våld.

Långsiktigt handlar det om mänskliga rättigheter, grundläggande välfärd och kvinnors rättigheter. Det är det som i det långa loppet motverkar denna typ av organisationer. Det kan man se i Afghanistan, där fruktansvärda krig har bidragit till kvinnoförtrycket. Det är viktigt att se inte bara det akuta skedet utan också mer långsiktigt, inte minst på jämställdhetsfrågorna. De måste fram i alla sammanhang i utrikespolitiken.

Anf. 97 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Tack så mycket för kommentarerna! Jag kan bara upprepa att vi måste verka på alla dessa spår: både hantera den akuta situationen för att lindra det mänskliga lidandet och stödja den politiska processen via EU och FN och bidra till Staffan de Misturas arbete. Vi måste göra allt vad vi kan för att förebygga att Isil kan rekrytera utländska terroriststridande. Vi måste fortsätta med vårt omfattande humanitära stöd.

Vi vill hjälpa till på marken, men vi måste göra det via de organisationer som har tillgång till och tillträde till dessa områden. Vi förbereder, som sagt, att skicka inte stridande trupp utan dem som kan hjälpa till att utbilda peshmergan i Erbil. Det är det som är inriktningen på vårt stöd – det är en utbildningsinsats – och det måste förstås förberedas väldigt noga.

Vi ger trots allt vårt stöd till en militär insats, för det behövs också i detta läge. Men det rymmer alla dessa olika perspektiv och insatser både på kort och på lång sikt. Jag tror att det är en stor tillgång att vi har en samsyn i Sveriges riksdag både om analysen av situationen och om att vi fortsatt ska bidra med stora ekonomiska belopp och med den inriktning som vi har, med ett särskilt fokus på flickors och kvinnors situation. Vi har också uppmuntrat Staffan de Mistura att se till att engagera kvinnor i sitt arbete, i sin delegation och i de insatser som han gör.

Sedan krisen utbröt i Syrien har Sverige bidragit med över 1,3 miljarder kronor. Vi är en av de viktigaste och största bidragsgivarna, så vi har ingenting att skämmas för – för att inte tala om att vi också tar emot och välkomnar så många flyktingar i Sverige. Det är ett otroligt viktigt bidrag.

Där försöker jag förstås i EU-kretsen påpeka att detta ansvar bör tas av fler EU-länder för att det ska bli ännu bättre.

Jag har också stort hopp om att det arbete som Mona Sahlin nu utför ska kunna hjälpa oss att inte minst förebygga rekrytering av terroriststridande.

Anf. 98 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack, utrikesministern!

Jag tror inte att Fredrik Malm hörde vad jag sade: Jag tycker att det är bra med kortsiktiga insatser som är riktade till kurderna i både Kobane och Irak. Det är viktigt. Men jag är en stark motståndare mot att vi ska bidra till långsiktigt krig. Det är Sveriges riksdag som bestämmer, men vi i Vänsterpartiet är för fred och säkerhet och tycker att det är viktigt att lyfta upp jämställdhetsaspekten.

Jag håller fullständigt med Hillevi. Kriget i Syrien har varit en av orsakerna till att extremismen har spritt sig i olika delar av världen, och det berör också Sverige. Många regeringar i Mellanöstern stöder dessa terrorister, och Saudiarabien är en av dem. Vi har vapenexport till Saudiarabien, till den diktaturen, där de skär av ens huvud på gatan – en regim med könsapartheid.

Det måste vi stoppa, och det är ett långsiktigt arbete, Fredrik Malm.

Kriget i Syrien måste stoppas. Sverige måste ta initiativ mycket tydligare, mycket hårdare och mycket mer intensivt för att lösa den konflikten. Jag tror att konflikten i Irak också hänger ihop med detta.

När det gäller jämställdhetsarbetet i det utrikespolitiska målet hoppas jag att utrikesministern och Sverige tar initiativ till en konferens och bjuder in de stater som systematiskt förtrycker kvinnor – det är länder som sitter i FN. I FN:s och Sveriges regi skulle vi kunna bidra med en konferens för

att lyfta upp jämställdhet och kvinnors situation i konflikter i olika länder. Jag hoppas att vi kommer att göra det arbetet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2014/15:171 om Sveriges motståndskraft mot ryska hot om användning av kärnvapen

Anf. 99 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Allan Widman har frågat mig vad jag och regeringen avser att vidta för åtgärder syftande till att stärka Sveriges motståndskraft mot hot om användandet av kärnvapen riktade av Ryssland mot Sverige.

Regeringen ser allvarligt på Rysslands kärnvapenpolitik. Vi ser hur den ryska regimen förnyar sina kärnvapenarsenaler, och tyvärr har inte president Putin svarat positivt på president Obamas förslag om förhandlingar om ytterligare minskningar av de ryska och amerikanska kärnvapenarsenalerna.

Det finns ett antal åtgärder som Ryssland och andra kärnvapeninnehavare kan och borde vidta för att minska riskerna och öka förtroendet. Bland annat kan de minska kärnvapens stridsberedskap, åta sig att inte vara först med att använda kärnvapen, öka öppenheten kring kärnvapenarsenaler och säkra och eliminera material som kan användas för kärnvapen. Detta framför Sverige inom ramen för de kontakter vi har med Ryssland.

En särskilt viktig fråga är de taktiska kärnvapen som är utplacerade i vårt närområde. Planerna på att modernisera dessa vapen är oroande, och vi upprepar vår uppmaning till Ryssland, liksom till USA, att dra tillbaka dessa vapen och eliminera dem.

Kärnvapen gör världen mer osäker, och de slukar enorma resurser. Framför allt skulle en kärnvapenanvändning få katastrofala effekter på människor och natur över både tid och rum. Följderna är mer omfattande än vad någon enskild stat kan hantera.

I en orolig tid är det oerhört viktigt att agera kraftigt för nedrustning. Regeringen har stärkt nedrustningsarbetet brett. Vår linje är tydlig: Alla kärnvapen måste avskaffas. Det är den enda garantin för att kärnvapen inte ska användas igen. Det handlar om såväl Sveriges som hela världens säkerhet. Regeringen bedriver därför ett aktivt arbete för att alla kärnvapen fullständigt elimineras.

Ett av mina första beslut som utrikesminister var att också Sverige skulle gå med i det humanitära initiativet, som fokuserar på kärnvapens humanitära konsekvenser. Orsaken var enkel: Kärnvapen får aldrig mer användas. Regeringen Reinfeldt satte Sverige på åskådarbänken och ville inte delta i detta konkreta arbete mot kärnvapen. För mig var det en märklig linje. Vi måste arbeta intensivt, också i nya forum, för detta. Det tar jag och Sveriges regering på största allvar.

Som ett led i detta arbete deltog Sverige med en stor delegation från både riksdag och regeringskansli i den tredje konferensen om kärnvapnens humanitära konsekvenser, som ägde rum i Wien i början av december. Konferensen samlade drygt 150 länder och ses som ett steg framåt i arbetet mot kärnvapen.

Nästa anhalt för arbetet är icke-spridningsavtalet NPT:s översynskonferens som äger rum under våren. Till dess kommer vi att fortsätta vår dialog med andra likasinnade länder, däribland våra nordiska grannar, om hur vi vid översynskonferensen kan uppnå konkreta resultat som för arbetet framåt.

Vårt mål är en värld fri från kärnvapen. I detta arbete har vi många allierade, tack och lov. Det är enbart genom enträget och strategiskt, politiskt och diplomatiskt arbete som vi kan nå framgång i detta.

Anf. 100 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Tack så mycket, utrikesministern, för svaret! Det var ett fylligt svar; det kan väl närmast beskrivas som en exposé över de nedrustningsambitioner som Sverige har i olika sammanhang.

Jag vill inleda med att säga att jag sannerligen delar utrikesministerns önskan om en kärnvapenfri värld. Precis som utrikesministern konstaterar i sitt svar har president Obama levererat en vision om detta, som så här långt har fått föga gensvar från till exempel rysk sida.

Överlag har Natoländerna tagit en del nedrustningsinitiativ som man med stolthet kan se tillbaka på. Jag tänker på Ottawakonventionen, som förbjöd personminor. Jag tänker på Osloprocessen och förbudet mot klustervapen, som Sverige naturligtvis har anslutit sig till. Men Ryssland är dessvärre inte en signatär i något av dessa fall.

Min fråga handlade inte allmänt om de nedrustningsansträngningar som regeringen gör utan var fokuserad på just Ryssland.

Vi övervarade för en vecka sedan en rikskonferens i Sälen i Folk och Försvars regi. Vi hörde representanter för FOI tala om den ryska kärnvapenretoriken. Under hösten har president Putin varit på universitetet i Moskva och konstaterat att Ryssland är världens största kärnvapenmakt. Det är alltså en tydlig retorik som snart gränsar till antydningar om hot. På Röda torget i Moskva säljer man T-shirtar med Topol-M-robotar på bröstet. Vi har själva upplevt hur medeltungt bombflyg simulerat attacker, som kan vara kärnvapenattacker, mot svenskt territorium – och så vidare.

Jag är en sådan dysterkvist, herr talman, att jag tror att också vi måste närma oss den här mycket sorgliga och dramatiska frågeställningen: Vad kan vi göra och vad är regeringen beredd att göra för att stärka svensk motståndskraft om ett sådant hot skulle framföras?

Vi hade alldeles nyss en aktuell debatt här i kammaren om det nya säkerhetspolitiska läget. Jag tror att utrikesministern i förbifarten sa att ingen tar upp det faktum att Nato, eller åtminstone Natos medlemmar, förfogar över kärnvapen. Jag gjorde det i den debatten, och jag tar upp det nu igen.

Men frågan, utrikesministern, är som sagt: Vilka kontakter och vilken planering i form av försvarsplanering eller politisk planering är regeringen beredd till för att Sverige ska stärka sin motståndskraft mot av Ryssland uttalade eller antydda hot?

Anf. 101 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Vi skiljer oss inte åt i analysen eller i hur allvarligt vi ser på att detta används som ett indirekt hot i den ryska propagandan. Det nämns som en stor tillgång, som om det skulle kunna tas till också som ett direkt hot. Det känns förstås mycket allvarligt.

Det finns inga enkla, snabba lösningar. Precis som vi redan har nämnt i den säkerhetspolitiska diskussionen är det också här via det samarbete vi har i EU-kretsen vi hoppas kunna ta itu med den ryska aggressionen och det ryska beteendet just nu. Förhoppningsvis kan vi få dem att se att det eskalerar kriser och få en dialog och en avspänning till stånd. Vi ser det inte i dagsläget, men det är den inriktning som vi har och måste ha för vårt arbete. Där har vi, precis som de övriga EU-länderna, varit eniga i synen på de instrument som kan användas för detta. Vi måste också jobba via försvarspolitikerna och via det samarbete vi har även om de frågorna.

Det är inte säkert att man tycker att det omedelbart blir tryggare av att vi finns under ett annat kärnvapenparaply. Så kan man också beskriva det. Vi har samarbete med våra grannar, runt Östersjön och med Nato. Där diskuteras förstås, och jag utgår från att det diskuteras i Försvarsberedningen, hur vi rustar oss på bästa sätt.

Tyvärr är det ju så att när det gäller kärnvapen är det inte så lätt att skydda sig. Vi måste förhindra att de kommer till användning, och då måste vi arbeta på alla nivåer, från FN-samarbetet och försöken att få in Ryssland i ett sådant samarbete och sådana sammanhang till EU och hela vägen i de samarbetsformer som vi har i dag.

Anf. 102 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Min fråga handlar egentligen inte om användningen av kärnvapen. Om de skulle komma till användning – Gud förbjude! – i någon framtida konflikt finns det ju inget som helst skydd. Konsekvenserna av sådan vapenanvändning kommer att bli monstruösa med humanitära mått mätt.

Min fråga handlar om när eller om ett hot om användning av dessa vapen framförs. Jag hör hur utrikesministern resonerar kring olika samarbeten som vi kan tillgripa. Det är klart att jag skulle bli ännu lugnare om utrikesministern berättade vad regeringen redan har gjort för att förebygga och förekomma en sådan situation. Tar man kontakt inom EU-kretsen om den här problematiken? På vilket sätt – och nu citerar jag utrikesministern – jobbar man med det här ”via försvarspolitikerna”? Jag kan säga att i Försvarsberedningen har inte just den här frågeställningen kommit upp. Det kanske delvis har att göra med att den ryska kärnvapenretoriken är en relativt ny företeelse.

Vi måste också förstå att när vi diskuterar militärt försvar i det här landet tenderar vi, som självklart saknar massförstörelsevapen, att helt bortse från den här företeelsen. Jag har aldrig deltagit i någon försvarsdebatt där vi på allvar har satt oss in i att tänka: Om ett sådant hot kommer, vad gör vi då? Nu tror jag att det är tid att fundera över detta.

Utrikesministern nämner också den ryska kärnvapenretoriken. Vi ska förstå att det är en fast och ledande del i rysk militär doktrin. Man utgår från att de kan komma till användning. Man har inte alls det intellektuella förhållningssätt – eller möjligen emotionella dito – som vi lever med i det här landet.

Det påstås, och det sa jag i den aktuella debatten vi hade här för någon timme sedan, att Tage Erlander en gång som statsminister fick frågan: Vad gör du om Sverige blir hotat med kärnvapen? Han lär enligt berättelsen ha svarat: Då ringer jag Washington.

Då är vi egentligen tillbaka i den säkerhetspolitiska debatt som vi hade här för någon timme sedan. Frågan är om utrikesministern ser det som en fördel eller en nackdel att befinna sig under ett kärnvapenparaply – som också innebär ett skydd för ett enskilt litet land utan egna motsvarande vapen.

Anf. 103 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag anade att det kunde vara en ledande fråga som skulle leda oss tillbaka till ett svar som vi hörde förut. Men jag väljer att ta det som en uppriktig poäng och en uppriktig fråga.

Jag tror inte att det finns något annat svar. Vi har redan konstaterat att om det skulle bli en kärnvapenattack är vi alla försvarslösa. Jag förstår att Allan Widman menar vad som händer innan dess, kanske när ett hot framställs. Blir vi då tryggare om vi finns under ett annat kärnvapenparaply? Är det detta som det handlar om?

Jag anser att det vi kan göra i dagsläget är att verka för kärnvapenedrustning i alla de forum som jag har nämnt. Det är det absolut viktigaste arbetet. Där måste vi oförtröttligt försöka övertyga och övertala Ryssland att delta och bidra på bästa möjliga sätt och på ett konstruktivt sätt.

Vi måste bidra genom alla våra samveten till en avspänning, till en deskalering och faktiskt till en dialog som kan vrida utvecklingen i rätt riktning. Det gör vi genom alla våra samarbetspartner från EU och hela vägen.

Jag trodde att ni någon gång också talade om de yttersta hoten i Försvarsberedningen. Men något förvånande säger du att det inte är en del av detta. Jag utgår från att man i en försvarsberedning och i en diskussion om vår försvarspolitik måste ta upp alla olika hot som vi kan utsättas för och hur vi ska bemöta dem.

Men det finns inga enkla svar, utan vi ska fortsätta arbeta på alla dessa olika områden. Jag hävdar nog att vi utifrån en direkt hotbild står oss väl också med den position som vi har i dag och med de samarbeten som vi har i dag.

(Applåder)

Anf. 104 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Det var en hoppigivande avslutning på utrikesministerns anförande. Jag hade varit beredd att instämma i den optimismen om jag hade fått en del konkreta besked.

Visst är Försvarsberedningen ett organ för regeringen som ska göra långsiktiga säkerhetspolitiska analyser. Men ansvaret för utrikes-, säkerhets- och försvarspolitikerna vilar helt och fullt på regeringen. Därför känner jag att jag måste begära lite mer.

Nu nämner utrikesministern ett antal exempel på kontakter som man kan ta inom ramen för, antar jag, FN, EU, det transatlantiska samarbetet och så vidare.

Jag hoppas innerligt att utrikesministern från denna debatt tar med sig den plikten att redan nu, långt innan detta är en politisk realitet, börja sondera, fundera och vidta de mått och steg som går för att förebygga och förstärka vår motståndskraft mot eventuella hot om användning av kärnvapen från rysk sida.

Jag tycker att det är mycket positivt att man jobbar brett med nedrustningsfrågorna. Men jag konstaterar samtidigt att Vladimir Putin och Ryssland för närvarande förefaller vara tämligen immuna mot alla de initiativ som tas på detta område. Det är någonting som Ryssland delar med andra länder som Kina, Pakistan med flera.

Men jag är orolig, herr talman, över att den här typen av hot eller antydningar om hot kan komma att dyka upp. Därför råder jag regeringen att, om man inte har gjort det tidigare, allvarligt fundera på hur de kan förebyggas.

Anf. 105 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tackar Allan Widman för detta. Jag har egentligen ingenting emot att låta dig få sista ordet, så som du sammanfattade detta.

Det enda jag kan säga är att jag tyckte att det kändes väldigt bra när vi kom i regeringsställning och fick komma till departementet och faktiskt ge nya instruktioner om att vi från svensk sida nu åter skulle engagera oss i nedrustningsarbetet. Det var faktiskt det första vi gjorde, nämligen att vi signalerade till vår delegation i New York om detta humanitära initiativ och sa att vi kommer att engagera oss i nedrustningsfrågorna.

Resten tar jag med mig. Jag tycker att det är självklart att detta också måste vara en del av den diskussion vi har om säkerhetspolitiken, om hot och om vad vi gör på både kort och lång sikt. Men min grundtanke är ändå inte att vi får en annan part som också hotar med kärnvapen och som hjälper till att förhoppningsvis skapa en spiral som kan bidra till nedrustning och avspänning.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2014/15:181 om utrikesministrernas vägran att erkänna pågående folkmord

Anf. 106 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Magnus Oscarsson har frågat om situationen i Irak och Syrien och om Sveriges möjligheter att ingripa och påkalla insatser från Förenta nationerna enligt folkmordskonventionen för att förhindra ytterligare övergrepp. Frågorna är nära förbundna med varandra, och jag väljer därför att besvara dem i ett sammanhang. Jag har också tidigare svarat på interpellation 2014/15:57 i en liknande fråga.

Principen om skyldighet att skydda, responsibility to protect, uttrycker en politisk förpliktelse för stater att skydda befolkningar i fara. Principen anger att stater har samma ansvar oavsett om det handlar om fara för folkmord, brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser eller etnisk rensning. Stater ska också få hjälp från andra stater och organisationer när detta behövs. I sista hand anger principen att andra stater har en skyldighet att ingripa – inom de ramar som följer av folkrätten – till skydd för en hotad befolkning. Vi beklagar här förstas att Ryssland hindrar säkerhetsrådet från att agera.

Vittnesmålen som når oss från Isils härjningar i Syrien och Irak är fruktansvärda, som vi nyss har konstaterat i tidigare debatt. Bilderna vittnar om lidande och fasa. Mord, tortyr, våldtäkter och stymplingar förekommer i stor skala. Rapporterna visar på grova, systematiska och omfattande övergrepp mot de mänskliga rättigheterna och överträdelser av internationell humanitär rätt.

I mina och de flestas ögon är dessa övergrepp brott mot mänskligheten, och risk för folkmord föreligger. Jag har redan tidigare pekat på begränsningarna i det folkrättsliga folkmordsbegreppet. För att det juridiskt ska handla om folkmord måste det bland annat bevisas att det finns en avsikt att helt eller delvis förgöra en konventionsskyddad grupp som sådan. Definitionen omfattar inte övergrepp mot politiska grupper eller etnisk rensning. Det finns alltså viktiga skillnader mellan den juridiska definitionen av folkmord och hur ordet förstås i allmänt språkbruk.

Vad gäller omständigheterna vid Sinjarbergen i augusti 2014 tyder mycket på att Isil har begått gärningar med avsikt att helt eller delvis förgöra en religiös folkgrupp, yazidierna. Därmed skulle Isil i detta fall ha gjort sig skyldig åtminstone till försök till folkmord.

Regeringen stödjer de USA-ledda flygattackerna mot Isilmål i Irak.

Vi ingår i den breda koalitionen för att bekämpa Isil och stödja Irak. Denna koalition har samlat ett 60-tal länder och entiteter, däribland EU och samtliga EU:s medlemsstater. Regeringen har valt att fokusera vårt stöd, som jag redan har sagt, utmed två huvudlinjer: humanitärt och politiskt.

Vi är, tillsammans med Tyskland, det EU-land som tar störst ansvar för den humanitära situationen. Sedan 2011 har Sverige bidragit med 1,3 miljarder kronor i humanitärt stöd och tagit emot ca 65 000 asylsökande

från Syrien, inklusive statslösa. Vi stöder Syriens grannländer, som är utsatta för ett hårt tryck. Libanon, Jordanien och Turkiet har tillsammans tagit emot 3 miljoner flyktingar.

På lång sikt är det enbart en politisk lösning som kan få slut på konflikten. Regeringen stöder fullt ut FN-sändebudet Staffan de Misturas arbete. Han arbetar intensivt, och regeringen har nära kontakt med honom för att kunna stödja arbetet på bästa sätt. FN:s säkerhetsråd bör endossera de Misturas försök till en frysning av konflikten i Aleppo och möjliggöra för en övervakning av frysningen. FN måste också fortsatt uttrycka sitt fulla stöd för centralregeringen i Bagdad och premiärminister Abadis ansträngningar att hålla ihop landet och med gemensamma krafter, bland annat tillsammans med KRG, bekämpa Isil.

Därutöver undersöker regeringen nu förutsättningarna för att föreslå riksdagen att svensk militär personal får sändas till Irak för att bidra till utbildningen av trupper som strider mot Isil.

Avslutningsvis vill jag understryka vikten av att de skyldiga till övergreppen och brotten mot mänskligheten måste ställas till svars. Regeringen har därför tillsammans med de andra EU-länderna uppmanat säkerhetsrådet att hänskjuta situationen i Syrien till Internationella brottmålsdomstolen och uppmanat Irak att ansluta sig till domstolen.

En särskild undersökningskommission, med mandat från FN:s råd för de mänskliga rättigheterna, har besökt Irak för att dokumentera brott begångna av Isil. Kommissionen har också begärt att få komma in i Syrien men fått nej av den syriska regimen.

Anf. 107 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret.

Vi kan dagligen höra vad som händer i Irak och Syrien, och vi som besökte seminariet i riksdagen i tisdags fick oss till del hur illa Islamiska statens framfart är. Ofattbara och fruktansvärda grymheter har pågått och pågår just nu mot kristna och andra grupper. 1 miljon kristna har flytt Irak, och via medierna når oss budskapet om mord, våldtäkter, misshandel, bortförande av flickor som sexslavar – ja, jag kunde hålla på länge. Det handlar om grymheter mot mänskligheten.

Ändå vägrar utrikesministern att tillstå att folkmord pågår i området Irak och Syrien, som kontrolleras av den extrema terrororganisationen Islamiska staten.

FN:s konvention om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord antogs av FN:s generalförsamling 1948 och trädde i kraft 1951. Folkmordskonventionens artikel 2 definierar folkmord som envar av följande gärningar – förövad i avsikt att helt eller delvis förrinta en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös grupp som sådan – nämligen

- att döda medlemmar av gruppen
- att tillfoga medlemmar av gruppen svår kroppslig eller själslig skada

- att uppsåtligen påtvinga gruppen levnadsvillkor som är avsedda att medföra dess fysiska undergång helt eller delvis
- att genomföra åtgärder som är avsedda att förhindra födelser inom gruppen
- att med våld överföra barn från gruppen till annan grupp.

Det är alltså avsikten att helt eller delvis förinta en folkgrupp som är avgörande för om en handling faller inom ramen för folkmordskonventionen.

Herr talman! Islamiska statens ambitioner är att vissa etniska och religiösa grupper inte ska finnas i det kalifat de vill upprätta. Dit hör bland andra syrianer, assyrier, kaldéer och yazidier. I dagens Irak sorterar IS ut yazidiska män och pojkar över tio år, och de skjuts på plats. Flickor och kvinnor säljs som sexslavar eller fördelas bland IS jihadister. Internationella krigsförbrytartribunalen för det forna Jugoslavien slog 2004 fast att massakern i Srebrenica 1995, där bosniska muslimska män och pojkar över 13 år sorterades ut och sköts utgjorde ett folkmord. Det råder alltså ingen tvekan om att det som pågår i Irak och Syrien är ett folkmord i folkmordskonventionens mening.

Min fråga till utrikesministern lyder: Är det som händer i Irak och Syrien ett folkmord?

Anf. 108 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Det som sker i Mellanöstern är en bedrövelse. Vi har sett hur kriget i Syrien befinner sig på en utvecklingskurva, om man säger så, som stupar rakt nedåt. 3 ½ miljon människor har flytt, och flera hundra tusen har dödats.

Inom ramen för det här kriget, hur det har förts och hur det har utvecklats har det på rebellsidan nu i stort sett inneburit att östra delen av landet kontrolleras av Islamiska staten, IS. De kliver sedan in i Irak och tar över Mosul, Fallujah och andra områden. Det betyder att vi har att förhålla oss till ett mycket stort område som rymmer en rad stora städer, floder – till exempel delar av Eufrat – oljekällor och annat, och som nu kontrolleras av världens värsta terrorister.

Vad innebär det för de minoriteter som nämns i interpellationen? Det gäller till exempel assyrier, syrianer och yazidier. Jo, det innebär att de områden där dessa folk har levt i stort sett i alla tider kontrolleras av Islamiska staten i dag. Det är områden runt Shingal/Sinjar, Sheikhan och andra områden runt Mosul där yazidier har bott, samt det område som kallas Nineveslätten öster om Mosul där många assyrier och syrianer har bott.

När det gäller huruvida det har begåtts eller begås ett folkmord kan vi enligt min mening givetvis diskutera definitionerna. Det är klart att vi kan. Men den avgörande frågan är vad ambitionen är från Daesh, och det är alldeles uppenbart att ambitionen är att begå ett folkmord. *Har* det begåtts ett folkmord? Ja, det beror på hur man ser på det – de människor som har tillfångatagits, förslavats och dödats har satt livet till utifrån denna

ideologi. Många människor har dock kunnat skyddas tack vare dels kurdiska militära styrkor, dels Iraks armé och de internationella flygattackerna.

Jag skulle säga att det snarare är så, herr talman, att det är det faktum att Islamiska staten har för avsikt att begå ett folkmord som gör det så viktigt att skydda civilbefolkningen. Det är detta som visar att det är nödvändigt att vi agerar. Jag har sagt det tidigare, herr talman, och jag upprepar det: Jag och vi från Folkpartiets sida välkomnar mycket starkt det besked utrikesministern har gett om att Sverige ska delta och ge militärt stöd. Vi hoppas att detta inte är en engångshändelse utan att det innebär att Sverige nu kommer att göra mer framöver för att upprätthålla de militära frontlinjerna och skydda befolkningen.

Om man tittar på kartan, herr talman, och har en burk Tipp-Ex ska man sudda ut gränsen mellan Irak och Syrien. Den finns nämligen inte längre. Det är det första man ska göra för att kunna förstå hur konflikten hänger ihop. Det andra är att man måste förstå att Nineveslätten, som är the heartland för den assyriska befolkningen, och det som är Shingal/Sinjarområdet ligger runt Mosul. Det kommer att bli omöjligt att långsiktigt skydda de här befolkningarna och agera för att människor ska våga återvända dit så länge Islamiska staten kontrollerar Mosul.

I slutändan måste Mosul befrias från Isis för att den assyrier som lever i Ankawa eller i ett flyktingläger i Erbil över huvud taget ska överväga att återvända till sin by Qaraqosh några mil från Mosul. De kommer aldrig att göra det så länge Mosul kontrolleras av Abu Bakr al-Baghdadi. Därmed blir det – det är tråkigt att behöva säga det – oerhört avgörande att det finns en militär kapacitet att stoppa den terrorsekt Isis är.

Anf. 109 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det blir mycket diskussion om ett ord, alltså om detta ska kallas folkmord eller något annat. Precis som Margot Wallström säger handlar dock skyldigheten att skydda och i sista hand också ingripa inte om ordet, för oavsett om det handlar om folkmord, etnisk rensning, brott mot mänskligheten eller krigsförbrytelser finns skyldigheten att skydda och ingripa.

Det viktigaste är alltså inte vilket ord man använder, utan det viktigaste är vad man faktiskt gör i det här läget. Sverige gör väldigt mycket, och jag tycker att det är viktiga saker man gör. Biståndet får vi inte glömma, för det är väldigt många människor som dör på flykt. Det är inte bara i fångenskap människor riskerar att dö, utan människor dör även av köld och av svält. Det handlar även om att hjälpa länderna i närområdet, som nu tar emot mycket stora flyktingströmmar. Det är helt avgörande, för det finns knappt resurser till att hålla människor vid liv.

Dessutom ska det eventuellt utbildas trupper som bekämpar IS. Det är också en viktig del, och där kan man se att det närmar sig stadiet för ingripande. Även om det inte är vi som ger oss ut och strider stöder vi det försvar som finns och som måste finnas i det här akuta läget, med tanke på

de massavrättningar och våldtäkter som sker och de flickor som säljs som sexslavar.

Som regeringen lyfter fram är det också viktigt att kunna ställa dem som har begått dessa brott till svars. Oavsett om man kallar det krigsbrott, brott mot mänskligheten eller folkmord är det extremt allvarliga brott som har begåtts. Utrikesministern svarar också att just attackerna mot yazidierna nog kan räknas som åtminstone försök till folkmord, eftersom det handlar om att fullständigt utplåna den här gruppen. Man dödar alla män, och flickor och kvinnor blir antingen gifta – det är naturligtvis tvångsäktenskap – eller sexslavar. Man utrotar alltså hela gruppen och även deras religion.

Därmed tycker jag att regeringen har svarat bra på frågorna. Det är nämligen inte själva ordet ”folkmord” som är det viktigaste i sammanhanget. Om vi kan räkna alla de övergrepp som har begåtts som folkmord eller inte är inte det som är problemet, utan problemet är vad vi gör. Det är nämligen tillräckligt allvarliga övergrepp för att man ska agera. Här har vi problemet med Ryssland som blockerar. Det är sådana saker som också spelar in, alltså när Ryssland blockerar inom FN.

Jag tycker som sagt att regeringen lyfter fram de åtgärder som vidtas, vilket ändå är det viktiga i sammanhanget, samt att det kan vara försök till folkmord när det gäller yazidierna.

Anf. 110 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag vill understryka att det viktigaste är att vi agerar, och våra möjligheter att agera avgörs inte av hur Isis övergrepp i Irak och Syrien definieras. Vi ska inte vänta på ett juridiskt avgörande om huruvida det är folkmord för att reagera på de massiva övergreppen.

Jag tänkte säga något om begreppet folkmord. Men först vill jag säga att jag tror att det här handlar om att vi nästan saknar ord för att beskriva hemskheterna. Vi blir så ställda inför Isils härjningar att vi måste få ta till ord som känns starka nog för att beskriva dem. Bekymret är att det finns en konvention som reglerar detta och som förstås har en strikt juridisk tolkning, vilket innebär att man i nästa skede ska kunna ställa människor till svars.

Tro inte annat än att vi från första dag har satt våra folkrättsexperter på Utrikesdepartementet i arbete med att titta på det här: Vad kan vi göra? Finns det ytterligare något som vi kan göra? Ska vi kalla det folkmord eller hur ska det definieras, och hur påverkar det? Det ska inte påverka hur vi agerar. Det viktiga är att vi handlar och att vi fortsätter på de spår där vi redan finns. Vi har till och med varit beredda att ompröva vår annars väldigt skeptiska hållning till att hjälpa till att utbilda dem som bekämpar Isil. I det här fallet är det inte stridande, men det definieras som en militär insats.

Jag tror att människor undrar varför politiker inte kan kalla det för folkmord, att det kanske kan erbjuda en hjälp eller en tröst. Det är så att politiker tvekar, därför att när man tar till ordet folkmord vill vi att det ska

ha en folkrättslig grund. Då vill vi att det ska följas upp på rätt sätt. Vi vill vara korrekta.

Det här måste vi beskriva, hur svårt det än kan vara. Men att det är brott mot mänskligheten kan vi redan konstatera, hur vi än ser på det. Jag menar att det här verkligen är ett försök till folkmord och att det ska granskas utifrån det. I den kaotiska situation som vi ser nu kan vi inte undersöka exakt hur avsikterna uttrycks eller om de följer de föreskrifter som finns i konventionen för att juridiskt vara helt på säker mark för att kunna påstå att det är det ena eller det andra. Men vår skyldighet att agera finns där.

Folkmordskonventionen har kritiserats för att vara snäv och inte fullt ut användbar i dagens krig och konflikter. Kärnan är att den definierar folkmord som handlingar begångna med avsikt att förinta helt eller delvis en nationell, etnisk, rasmässig eller religiös grupp som sådan. Men det är för snävt. De oerhörda brott som vi nu ser behöver inte nödvändigtvis vara folkmord i begreppets folkrättsliga mening.

Isils avskyvärda handlingar, riktade mot civilbefolkningen, kan också utgöra brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. De är de allra allvarligaste brotten mot folkrätten och måste fördömas. Vi måste alltid se till att vi agerar. Vilken beteckning vi ger ohyggligheterna som sker ska inte ha någon praktisk betydelse.

Jag hoppas att alla förstår och känner hur förtvivlade vi är. Ibland tänker jag, Fredrik Malm – jag säger det som något vänligt – att du är som ett utropstecken på två ben när du talar, och det tycker är något väldigt positivt. Vi instämmer alla i bilden av ohyggligheterna och känner alla för offren. Det är det som ska styra vårt handlande.

Anf. 111 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern.

Jag noterar att utrikesministern i sitt svar säger att Islamiska staten gjort sig skyldig till åtminstone försök till folkmord i Sinjarbergen. Men det är ju folkmord, enligt konventionens definition, att i avsikt helt eller delvis förinta och döda medlemmar ur gruppen. Ska jag tolka det som att ministern gradvis lutar åt att tillstå att det pågår ett folkmord, eller är det tyvärr så att ministern till varje pris försöker undvika att tillstå att det pågår ett folkmord? Konventionen kräver inte att ett folkmord ska vara fullbordat. Det framgår av konventionen att det handlar om att både förhindra och bestraffa folkmord.

Även om folkmordskonventionen i sig inte skulle vara ett användbart verktyg, inte ens då folkmord pågår, bör väl folkmord benämnas som folkmord. Vad är annars poängen med att det kallas för folkmord?

Utrikesministern har redan medgett att pågående brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser förekommer, vilket ger Sverige och det internationella samfundet samma skyldigheter som vid folkmord.

Min fråga åter till utrikesministern är: Hur många fler måste mördas och hur många fler flickor måste skickas i väg som sexslavar innan man kan kalla det för folkmord?

Anf. 112 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Den slakt som pågår i Mellanöstern tror jag måste sättas i ett historiskt perspektiv. För ungefär hundra år sedan var kanske 15 eller 20 procent av invånarna i Mellanöstern och arabvärlden kristna. I dag är det bara några få procent.

Folkmordet på armenier, assyrier, syrianer, greker och kaldéer och andra utrensningar innebär i stort sett att kristenheten raderades ut från Turkiet. De förbrytelser som ägt rum i närtid mot kristna assyrier och syrianer i Irak och i Syrien innebär att en befolkning på ungefär en och en halv miljon människor i Irak under mitten av 80-talet har reducerats till 300 000–400 000 människor i dag.

Det här är en historisk tragedi där en hel ursprungsbefolkning i praktiken rycks upp med rötterna. Vi såg det ske med armenierna för hundra år sedan. Vi ser det ske i dag med andra orientaliska kristna i Irak och Syrien. Yazidierna har gått ett liknande öde till mötes med fruktansvärda utrensningar i och med att de varken är sunni, shia eller något annat. De har den religion som man hade innan islam kom.

Fru talman! Vi har en bild av att Mellanöstern är någon sorts stor smältdegel av mångfald. Det är inte riktigt sant. Alla judar har lämnat Mellanöstern för Israel, många av de kristna har emigrerat och sunnimuslimer och shiamuslimer slår ihjäl varandra. Det betyder att flyktinglägren bakom fronterna som nu finns mot Islamiska staten, bakom de kurdiska peshmergastyrkorna och även en del kristna styrkor, ligger i de mest pluralistiska områden som finns i hela Mellanöstern i dag. Ur det perspektivet är det ännu viktigare att de här människorna kan skyddas, för det här är nästan de enda heterogena områden som finns kvar i regionen.

Anf. 113 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Jag tror att det är farligt att framställa det här som ett religionskrig, att det skulle vara islam mot kristna och mot yazidier. Verkligheten är att också muslimerna är förtryckta, och de är väldigt rädda för utvecklingen där de galna terroristerna tar över.

De allra flesta människor vill leva i fred med respekt för andra människor. Därför tror jag att det blir förenklat om man framställer det på det här sättet, för många av dem som drabbas hårdast av framfarten av de här grupperna är muslimer. Vi kan också se att Boko Harams härjningar drabbar även den egna gruppen. Nu använder de till och med unga flickor som självmordsbombare och utrotar hela byar.

Det är snarare den extrema våldsideologin i grupper som IS och Boko Haram som är problemet. Det handlar om herravälde, om att ta över makten. Det handlar om att dominera alla grupper, inte bara kristna, inte bara andra religioner utan alla som inte ansluter sig till, i detta fall, IS.

I dessa länder förtrycks även muslimska minoriteter. Det gäller till exempel Ahmadiyyasamfundet som jag har kommit i kontakt med. Det är ett litet muslimskt samfund vars rättesnöre är kärlek för alla, hat mot ingen. Denna lilla grupp är helt inriktad på fred, men den är förföljd och förtryckt i många länder.

Det handlar om oss som tror på mänskliga rättigheter och demokrati kontra dem som tror på terrorism och våld. Det är motsättningen. Här finns det många muslimer på vår sida.

Anf. 114 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar för inläggen. En av mina favoritförfattare är Amos Oz, och han säger att det inte är en strid mellan religioner, mellan civilisationer eller mellan nord och syd utan en strid mellan fanatiker och resten av oss. Det är så vi måste se det.

Vad vi använder för begrepp och hur vi definierar detta juridiskt minskar inte lidandet. Det påverkar inte heller vårt ansvar att agera. Det är viktigt för mig. Vi måste göra allt vi kan för att bidra humanitärt och politiskt. I detta fall måste vi också bidra med en styrka som kan hjälpa till att utbilda dem som bekämpar Isil.

Vi fortsätter att agera i alla de sammanhang vi kan. Vi tittar förstås på vad FN:s experter säger. Vad säger de som har varit där? Vad säger rapporterna från dem som har kunnat dokumentera det som pågår? Sanningen är att i det aktuella kaotiska läget går det inte att säga att Isil generellt gör sig skyldig till folkmord. Det säger också folkrättsexperterna och juristerna. Men det hindrar oss inte från att agera, och det viktiga är att vi förser människor med hjälp.

Isils övergrepp är dock sådana att det kan konstateras att andra grova brott, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser har begåtts. Det innebär att vi även fortsättningsvis har en skyldighet att agera och ställa de ansvariga till svars för sina handlingar.

Vad gäller omständigheterna vid Sinjarbergen tyder mycket på att Isil har begått dessa handlingar med avsikt att helt eller delvis förrinta en religiös grupp, yazidierna. Därmed har Isil gjort sig skyldig till åtminstone försök till folkmord.

Jag kommer även i fortsättningen att sträva efter att se till att vi i handling kanaliserar den oro och ilska och alla de känslor som uppkommer när vi ser denna typ av övergrepp begås. Vi måste fortsätta att visa att vi ställer upp för offren och göra allt vi kan för att förhindra att det sker igen. Vi kommer förstås att använda våra folkrättsexperter och folkmordskonventionen när vi kan. Vi måste göra detta tillsammans med alla andra aktuella aktörer.

Anf. 115 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för en mycket intressant och givande debatt.

Det är bra att Sverige ska ge militär rådgivning. Som ett första steg är det mycket bra. Men för de närmast drabbade folkgrupperna är det av stor betydelse att det pågående folkmordet erkänns som just folkmord. Inte minst gäller det mot bakgrund av att folkmordet delvis drabbar samma kristna minoritet som utsattes för Osmanska rikets folkmord 1915, vilket länge förnekades och sopades under mattan.

Även jag anser att det är viktigt att vi kallar saker vid dess rätta namn. Att säga att folkmordet är ett folkmord är viktigt för att vi ska få rätt bild av det mycket allvarliga läget. Jag tror att det har betydelse för den politiska viljan att vidta åtgärder till skydd för de drabbade befolkningarna. Det handlar också om, utifrån den kunskap som finns om tidigare folkmord, att få en förståelse för de mekanismer som verkar i situationen för att därigenom kunna vidta de bäst avvägda åtgärderna.

Jag hoppas att utrikesministern och svenska regeringen snart ändrar uppfattning i denna för många viktiga fråga.

Anf. 116 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag förstår vad du säger, Magnus Oscarsson. Det var därför jag förklarade att det är en skillnad i hur det används i folkmun, hur vi upplever att detta samlar våra tankar och reaktioner på det som pågår i ett ord som vi tycker uttrycker det.

Men det finns också en juridisk, folkrättslig definition som i dagsläget är mycket svårare att bevisa. Det är därför som politiker överallt tvekar att omedelbart gå ut och kalla något för folkmord. Det ska dock inte göra skillnad i hur vi agerar och vad vi gör för att förhindra detta.

Det spelar ingen roll vad vi kallar det. Det viktiga är att vi hjälper till och ser till att lindra lidandet och stoppa detta från att ske. Det är den viktiga politiska uppgiften.

Sedan får vi jobba med instrument såsom folkrättskonventionen och annat för att de förhoppningsvis ska kunna användas bättre.

Inte heller under de gångna åtta åren var det någon från regeringen som använde begreppet folkmord. Man gör inte det om man inte har ordentligt folkrättsligt på fötterna och då kan agera hand i hand.

Det räcker dock med det vi redan kan kalla det och det vi redan kan konstatera för att vidta åtgärder. Jag känner att vi är överens om det, och att de som i dag lider svårt också ska veta att vi står på deras sida. Jag ska se till att själv träffa yazidier i Sverige och diskutera med dem.

Jag tackar er alla för viktiga bidrag i debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2014/15:203 om ett tydligare agerande från EU gentemot Kuba

Anf. 117 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jakob Forssmed har frågat mig om jag avser att driva på för att upprätthålla och skärpa krav från EU:s sida när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter vid förhandlingen om ett bilateralt avtal mellan EU och Kuba, hur jag avser att säkerställa att dialog också förs med det kubanska civilsamhället och politiskt oppositionella samt hur jag avser att säkerställa att utökandet av kontakterna mellan Sverige och Kuba framför allt är ett utökande av kontakter med kubanska demokratiförespråkare.

EU:s ministerråd beslutade i februari 2014 att inleda en förhandling med Kuba om ett avtal om politisk dialog och samarbete. Målsättningen från EU:s sida är att uppmuntra en demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter. Förhandlingsdirektivet till EU-kommissionen och EU:s höga representant slår fast att demokratiska principer och respekt för mänskliga rättigheter är en förutsättning för att EU ska ingå ett avtal.

EU:s utrikesjänst och Kuba genomförde två förhandlingsrundor under 2014. En tredje var planerad till januari 2015 men har skjutits upp av Kuba. Utöver officiella kontakter med företrädare för Kubas regering har EU:s representanter också kontakt med representanter för det civila samhället och oppositionella i Kuba. Liksom tidigare fortsätter EU att noga följa utvecklingen när det gäller reformer och respekt för mänskliga rättigheter i Kuba.

Regeringen står helt och fullt bakom det förhandlingsmandat som ministerrådet gett till kommissionen och EU:s höga representant. Regeringen verkar även fortsättningsvis för att kraven på Kuba när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter upprätthålls och för att EU:s dialog med det kubanska civila samhället fortsätter. Även svenska företrädare håller som en del av det diplomatiska arbetet löpande kontakt med civilsamhället och demokratiförespråkare i Kuba.

Denna regering ser det också som naturligt att Sverige har en bilateral dialog med företrädare för Kubas regering. Regeringens metod för att uppnå utrikespolitiska mål är dialog. Öppenhet och kontakter är att föredra framför isolering. Det finns ingen anledning att avhända sig de möjligheter till påverkan på de kubanska beslutsfattarna som en bilateral dialog ger.

Att dialog och kontakter är att föredra framför isolering är också den slutsats som den amerikanska administrationen nu har kommit fram till. I likhet med Jakob Forssmed välkomnar jag att förbindelserna mellan USA och Kuba återupptas. Det innebär en dialogens seger över låsta motsättningar och är positivt för människor i båda länderna.

Anf. 118 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka utrikesministern så mycket för svaret.

Det finns mycket som är bra i svaret, men där finns också några punkter som jag tycker är lite vaga eller svaga. Jag hoppas att denna debatt ska visa att det finns en samsyn.

Alliansregeringen har varit mycket pådrivande i frågan i EU-kretsen för att EU ska arbeta aktivt och konsekvent när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter. Tidigare socialdemokratiska regeringar har också varit aktiva, framför allt före regeringsskiftet 2006 då man bedrev en väldigt tydlig politik på detta område. Det var bra, och jag hoppas att vi kan fortsätta att göra gemensam sak här.

I svaret slås fast att Sverige står bakom EU:s förhandlingsmandat. Det är bra. Något annat vore överraskande. I svaret sägs också att demokratiska principer och respekt för mänskliga rättigheter är en förutsättning för att EU ska ingå ett avtal. En förutsättning – det är mycket bra.

Det talas mycket om dialog i svaret. Jag vill gärna uppehålla mig en stund kring vad regeringen menar och få lite förtydliganden.

Till att börja med är det bra att konstatera vad det är för en regim. Det är en av jordens värsta förtryckarregimer. I de index som görs över mänskliga rättigheter hamnar den, när det gäller politiska rättigheter och möjligheter, i samma division som Somalia, Eritrea, Nordkorea och Saudiarabien. Det är den typen av förtryck vi talar om.

Det finns inget utrymme för oliktankande. De som tänker annorlunda förtrycks konsekvent. Metoderna varierar; ibland handlar det om långa fängelsestraff, ibland om kortare arresteringar och trakasserier mot familjer. Ingen tillåts att befinna sig utanför den ram som kommunistpartiet enväldigt definierar.

Jag tänker inte göra någon större sak av detta mer än att konstatera att ingen dialog med en sådan regim är naturlig. Den bör man fundera igenom mycket noggrant. När man för en dialog är det två punkter man ska ha klart för sig. Den ena är vem man för dialogen med och vilka de representerar, och den andra är vad man har för syfte med dialogen. Om man inte har detta klart för sig är det stor risk att motparten solar sig i själva dialogens glans, om man så säger.

Jag tror därför att det är otroligt viktigt att man också har en dialog med de oppositionella. Jag säger inte att man inte kan ha en dialog med regimen, men man måste visa att man inte ser regimen som det kubanska folkets legitima företrädare.

Jag tycker därför att det vore väldigt bra om vi kunde få ett löfte och ett förtydligande från regeringen att man är beredd att se till att de oppositionella och civilsamhället får en roll också i de formella processerna när det gäller EU, Kuba och det bilaterala avtal som diskuteras, inte bara i allmänna kontakter mellan ambassadföreträdare utan att man som en aktiv del i processen lyssnar till vad de vill med avtalet, vad de ser framför sig och vad de kan tänkas ha för synpunkter.

I sitt svar talar utrikesministern om dialogens seger – att USA och Kuba normaliserar sina relationer. Det kan man ju säga, men det är ingen dialogens seger för medborgarna på Kuba. De har inte fått det ett dugg bättre genom normaliseringen. De har ingen möjlighet till fri och öppen dialog över huvud taget, varken med den egna regimen eller med varandra, så vi ska inte övervärdera normaliseringens betydelse för Kuba.

Det är inte embargot som har orsakat kubanernas problem. Det kommer heller inte att lösa deras problem om det avskaffas. Frågan gäller framför allt dialog inom ramen för processen med EU–Kuba-avtalet.

Anf. 119 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Kuba är västra hemisfärens sista totalitära diktatur. Man har tvingats lyda en kallblodig, frustande diktator som har en cigarr i mungipan och grön militäruniform.

Kuba är i dag sannolikt världsrekordhållare i grenen politiska flyktingar per capita. Kommunistregimen har ägnat sig åt en systematisk familjesplittring gentemot befolkningen i årtionden. Det innebär att man

har en exilkubansk befolkning i södra Florida som uppgår till över 1 miljon. Exilkubanerna är dessutom Kubas livlina i dag, med tanke på de pengar de skickar hem.

Man har duperat, lurat och manipulerat världsoptionen i årtionden och försökt beskriva denna stat som någon sorts socialt lyckorike, fast det är fruktansvärt fattigt, nedgången och förstört av kommunistregimen.

Fru talman! Jag delar helt och fullt det som Jakob Forssmed beskriver. När vi tittar på Kuba är det viktigt att förstå att för den kubanska regimen handlar inte detta om vad som händer med Kuba efter Castro. För den kubanska regimen handlar detta om vad som händer med Kuba efter Hugo Chávez.

Det var när Hugo Chávez försvann från Venezuela som de stora intäkterna från den venezuelanska oljan riskerade att försvinna för den kubanska regimen. Detta har gjort att man nu försöker bygga nya relationer med Brasilien, vilket man har gjort genom att skicka dit kubanska läkare. Dessa får en tredjedel av vad Brasilien betalar, och resten går till den kubanska diktaturen i Havanna.

Man har skapat nya relationer med Ryssland för att kunna få stöd därifrån på olika sätt. Det är bara en tidsfråga innan kineserna kommer in på bred front. Man har också inlett samtal med Europeiska unionen och med USA.

Fru talman! Det avtal som Barack Obama nu har slutit med regimen på Kuba innebär i praktiken att USA kan göra vissa förändringar. Men den lagstiftning som ligger i botten, det vill säga embargo-lagstiftningen – Helms-Burton-lagen – ligger hos kongressen. Den har republikansk majoritet och delvis en annan ingång.

Det är mycket viktigt att Sverige och Europeiska unionen försöker finna en gemensam position med den amerikanska kongressen för att därigenom kunna gå in i förhandlingar med Kuba där man definierar vikten av att Kuba följer de konventioner landet undertecknade för fem sex år sedan, nämligen konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Kuba har undertecknat men inte ratificerat dessa, och man har definitivt inte börjat implementera dem. För att vi ska kunna normalisera våra relationer med Kuba bör Sverige och Europeiska unionen kräva att Kuba implementerar de grundläggande konventioner landet självt har undertecknat.

Om man kan göra detta tillsammans med den amerikanska kongressen får man mycket större tryck, och om Kuba implementerar konventionerna skulle USA kunna häva embargot.

Jag tror att detta är en nödvändig väg framåt. Annars blir dialogen inte rimlig. Annars handlar dialogen med Kuba i slutändan om att öppna upp för europeiska företag att investera på Kuba, medan Kuba inte behöver göra några demokratiska eftergifter eller reformer för sin egen befolkning. Det är inte en rimlig relation. Brasilien, Ryssland eller Kina må ha en sådan

relation med Kuba, men min uppfattning är att Europeiska unionen inte bör ha det.

Anf. 120 MARIA WEIMER (FP):

Fru talman! För två veckor sedan återkom jag från en resa till Kuba. Jag tillbringade tre veckor där för möten med demokratirörelsen.

Dagen före min ankomst hade det nya avtalet mellan USA och Kuba annonserats – en historisk händelse i kubansk politik. I dag, torsdag – ungefär nu, tror jag – påbörjas förhandlingarna mellan den amerikanska högnivådelegation som precis kommit dit, för första gången på 50 år, och den kubanska regimen. Alla pratade om denna historiska händelse. Varenda kuban man träffade på gatan, gatuförsäljare, taxichaufförer – alla var jätteglada för detta. Den demokratiska oppositionen undrar naturligtvis vad som händer nu.

Vi i Folkpartiet ser positivt på de återupptagna relationerna mellan USA och Kuba. Vi välkomnar att handelsembargot nu luckras upp och att den kubanska regimen har släppt 53 politiska fångar. Men precis som Jakob Forssmed och Fredrik Malm var inne på är det viktigt att komma ihåg att det är lång väg kvar att gå.

Kuba är fortfarande en hårdför diktatur med ett enpartisystem som leds av bröderna Castro, och det finns fortfarande ungefär 60 politiska fångar kvar i kubanska fängelser. Tyvärr ser vi också att förtrycket har ökat sedan avtalet slöts. Trakasserierna har tilltagit och fler dissidenter har arresterats.

En av dem som arresterats är konstnären Daniel Maldonado. Han är graffitikonstnär och kritisk mot regimen. Det räcker för att råka illa ut på Kuba. Daniel Maldonado, som kallar sig för El Sexto, blir trakasserad av säkerhetspolisen. Han har fängslats gång på gång. Nu sitter han återigen arresterad. Den här gången var anledningen ett enkelt men väldigt roligt konstprojekt. Han hade nämligen köpt två grisar. På den ena hade han skrivit Raúl och på den andra Fidel. Han ville släppa ut grisarna i en park i centrala Havanna och se vilka reaktionerna blev. Det var hans konstinstallation. För detta blev han arresterad.

Han sitter fortfarande fängslad utan rättegång efter snart en månad. Maldonado lider av astma och har nu fått lunginflammation, men myndigheterna ger honom ingen vård. Sådan är verkligheten för en oppositionell konstnär på Kuba.

Precis som har nämnts tidigare här har Sverige under alliansregeringen haft en framskjuten roll när det gäller att trycka på för demokrati och mänskliga rättigheter på Kuba. Svenska ambassaden har gjort ett väldigt viktigt arbete på plats. Sverige har också i EU varit pådrivande för en stark EU-linje.

Det är otroligt viktigt att Sverige upprätthåller denna linje. Utrikesministern talar ofta om dialog, och dialog är självklart viktigt i internationella sammanhang. Men för att EU ska fortsätta på den inslagna banan behövs nog inte en dialog utan snarare en knivskarp svensk position i de interna diskussionerna i EU. Vi vet att det finns andra EU-länder som drar åt annat håll. Just i den här frågan tror jag att det behövs en väldigt

stark och klar svensk linje för att vi ska hålla fast vid den gemensamma EU-politiken, som handlar just om demokrati och mänskliga rättigheter.

Mina två frågor till utrikesministern är: Är utrikesministern beredd att driva på i EU för att Kuba ska implementera de FN-konventioner om politiska rättigheter som nyss nämdes, och är hon beredd att driva på för att EU också ska trycka på för fri tillgång till internet för alla kubaner?

Anf. 121 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Jag tillhör inte dem som brukar lägga sig i eller delta i de utrikespolitiska debatterna, men efter att ha suttit i det här huset några år har jag gjort vissa observationer. En sådan observation jag har gjort är att det finns fina och fula diktaturer. Det blir så tydligt varje gång vi i denna kammare diskuterar Kuba.

Kuba är den värsta diktaturen i hela världen om man får tro vissa debattörer. Andra tycker kanske inte att det är så, men så har det i alla fall varit. Det är väldigt viktigt att ha embargo mot Kuba. Men varför är det inte lika viktigt att vi inte har handelsförbindelser med Saudiarabien, som är om inte värre så åtminstone inte mycket bättre? Nu senast dömde man ut tusen piskrapp till någon som hade haft annorlunda politisk uppfattning. Men Saudiarabien har vi handelsförbindelser med.

Kina är ett annat exempel på en diktatur som är ganska kuslig mot politiskt oliktankande. Jag tror inte att det finns många ledamöter i den här salen som inte har varit i Kina för att lära sig något om Kinas framgångsexempel.

Varför gör vi skillnad på diktatur och diktatur? Jag skulle kunna instämma i allt som Jakob Forssmed, Fredrik Malm och Maria Weimer säger, men då får jag en dålig smak i munnen: Varför har man inte väckt interpellationer om andra diktaturer? Varför driver man inte samma frågor när det gäller de länderna? Kanske handlar det om att Kuba är en kommunistisk diktatur och inte en diktatur som vilar på patriarkaliska strukturer som Saudiarabien?

Det görs skillnad på diktaturer och diktaturer. Det tycker jag är en konstighet.

Låt mig också påpeka en annan sak. Såvitt jag vet har frågan om Kuba över huvud taget inte varit uppe i EU-sammanhang sedan den här regeringen tillträdde. Det är klart att man har sina arbetsgrupper, men frågan har inte varit uppe. Däremot var Kuba uppe som övrig fråga i Europeiska rådet förra gången, men vi vet inte riktigt vad det innebär eftersom det inte fanns någon dokumentation om det när vi hade samråd med EU-nämnden. Vad som sedan kom fram har vi inte fått rapport om än.

Det mandat som i dag finns för EU och den höge representanten är det alltså den förra regeringen som har tagit fram. Man kan alltså inte hävda att regeringen på något sätt har ändrat Kubapolitiken. Vad man säger är att man måste upprätthålla kontakter både med civilbefolkningen och med regimen. Är det något som avviker mot traditionell svensk utrikespolitik?

Jag tycker att jag känner igen detta från ganska många exempel som vi har diskuterat tidigare.

Vi måste vara tydliga i det här sammanhanget. En diktatur är en diktatur. Det finns inte fina eller smutsiga diktaturer – alla är likadana. Det skulle vara väldigt bra om man i den här kammaren betraktade alla diktaturer likadant.

Anf. 122 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Tack till mina meddebattörer för inläggen!

Återigen: Sverige och EU har vid upprepade tillfällen, inte minst i FN:s MR-råd framhållit sin mycket starka oro för den bristande respekten för mänskliga rättigheter i Kuba. Varje svensk ambassad har, precis som Börje Vestlund sa, i uppdrag att ha breda kontakter i de civila samhällen där de representerar Sverige. Det gäller också vår ambassad i Havanna. Vi är nog kända för det och har just under den här tiden upprätthållit dialog och sett till att det finns plats för debatt. Det innefattar kontakter med företrädare för det civila samhället och för oppositionen. Vi har genomgående haft den rollen.

Nu har företrädare för den kubanska oppositionen i större utsträckning möjlighet att besöka utlandet och att återvända till Kuba. Vid besök i Sverige för vi samtal med dem, självklart.

Regeringen har därutöver för avsikt att återupprätta den bilaterala kontakten med den kubanska regeringen. Där kommer frågor som rör mänskliga rättigheter att stå högt på agendan. Så är det med alla regeringar som vi har en dialog med. Då kan vi också ställa krav, och vi kan framföra våra åsikter direkt. Det är en hållning som vi har: Det är så vi måste sköta kontakterna.

Vi ska tala om rakt och öppet vad vi tycker och vilka krav vi ställer. Jag tror att det är precis de frågor som Maria och andra nämnde som vi nu måste följa upp. Vi måste se till att nödvändiga konventioner skrivs under och att man lever upp till sina åtaganden när det gäller MR-agendan och mänskliga rättigheter över huvud taget. Detta är också utgångspunkten för EU:s förhandlingar med Kuba. Förhoppningsvis ska vi kunna få fram ett bilateralt avtal.

Man kan ju konstatera, precis som amerikanerna till slut gjorde, att den linje man har hållit hittills inte gav resultat i positiv riktning, utan nu måste vi se till att vi kan öppna upp. Det innebär också större möjligheter att driva på och att få till stånd dialog och förändring.

Anf. 123 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag är glad över att utrikesminister Margot Wallström inte hemfaller åt det som Börje Vestlund gör, nämligen att relativisera de fasansfulla brott mot mänskliga rättigheter som Kuba gör sig skyldigt till. Det kanske inte var hans avsikt att göra det, men i mina öron lät det lite på det sättet.

Om man ska tala om fina och fula diktaturer historiskt vill jag säga att det länge har funnits en aningslöshet när det gäller Kuba, och den figurerar

fortfarande i vissa kretsar. Det går fortfarande att se Che Guevara-tröjor på svenska skolor, där svenska ungdomar går omkring i dem. I demonstrationståg kan vi se att människor inte har några problem med Kuba.

Vi kan läsa hyllningsreportage om Kuba i olika sammanhang. Man kan lyfta fram mycket konstiga saker kring Kuba utan att med ett enda ord beröra de demokratiska problem som finns där. Är det någon diktatur i världen som har behandlats ”finare” än andra är det den kubanska, vågar jag påstå.

Börje Vestlund säger att regeringen står upp för den tidigare positionen och inte har lagt om Kubapolitiken. Det tycker jag i sådana fall är mycket bra, för då har vi precis den samsyn som jag hoppades att vi skulle ha i den här frågan.

Dock noterade jag – det är en fördel med den elektroniska utrustning som man numera kan läsa tidningar genom – att Margot Wallström själv i en intervju med DN hade gjort en lista över saker som utrikesministern hade utträtt sedan hon tillträdde. På den listan stod det bland annat att utrikesministern hade lagt om Kubapolitiken.

Det vore bra att få ett klagörande av om den omläggning som det eventuellt handlar om från regeringens sida – trots att Börje Vestlund sa motsatsen – i sådana fall handlar om mer av påtryckningar och, om det är möjligt, en ännu tydligare hållning för demokrati och mänskliga rättigheter.

Jag tror precis som Maria Weimer påpekade tidigare att Sverige behöver fortsätta att vara påtryckande i EU. Det är inte alla länder som vill samma sak i den här frågan. Det är inte alla länder som tycker att respekt för mänskliga rättigheter och demokrati ska vara en absolut förutsättning för ett avtal, som Margot Wallström sa så tydligt här. Här behöver Sverige fortsatt jobba ihop med de länder som vill detsamma som Sverige, nämligen att vi ska ha demokrati och mänskliga rättigheter.

Möjligheten att jobba ihop med USA är något som jag tycker att man verkligen ska ta fasta på. Tidigare har det inte gått på grund av USA:s hållning. Det är mig veterligen inget parti som förespråkar en embargopolitik mot Kuba. Mitt parti har inte gjort det, inte Folkpartiet heller. Det är bra att embargot försvinner, för det har gett Fidel Castro en möjlighet att skylla sina problem på USA, när han själv är orsaken till dem.

Den möjligheten tycker jag verkligen att regeringen ska ta. Det vore bra att få det bekräftat här i dag.

För egen del hoppas jag på framsteg. Men jag är inte övertygad om att så kommer att bli fallet – jag har haft hopp många gånger tidigare. Jag kommer att göra allt jag kan för att driva på för att omvärlden ska lyckas med detta.

Vi såg samma spirande förhoppningar runt 2003. Vi vet att regimen då slog till hårdare än någonsin mot demokratirörelsen. Vi hoppas att utvecklingen kommer att bli bättre den här gången. Det är också en utveckling som vi kan påverka.

Jag vill gärna ha lite svar på om Sverige kan driva på ytterligare och också om möjligheten att gå i armkrok med USA för att sätta tryck på Kuba

genom ekonomiska möjligheter, handelsmöjligheter och annat i utbyte mot reella förändringar för demokrati och mänskliga rättigheter.

Anf. 124 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Fördelen med de förhandlingar som Europeiska unionen nu har med Kuba är att det som återstår av detta är diskussioner om det politiska och MR-delen. Om vi får direkta förhandlingar med en diktaturregim rörande mänskliga rättigheter, viktiga FN-konventioner och annat är det givetvis bra. Faran är om man inte förstår vikten av att pressa kubanerna utan i stället säljer ut detta i förhandlingarna, vilket jag lite grann tolkade att den amerikanska presidenten tyvärr har gjort i samtalen.

Fru talman! Det är mycket märkligt med Börje Vestlunds inlägg – det förstår jag inte alls. Att kvinnor inte får köra bil i Saudiarabien kan väl inte vara något argument för att vi ska vara mer lågmälda om det fullständigt bisarra, paranoida förtryck som den kubanska statsmakten ägnar sig åt? Jag kan upplysa Börje Vestlund om att den kubanska konstitutionens artikel 62 lyder:

Ingen av de friheter som tillerkänns medborgarna får användas mot det som sägs i konstitutionen och lagarna, inte heller mot den socialistiska statens existens och mål och inte heller mot det kubanska folkets beslut att bygga socialismen och kommunismen. Ett brott mot denna princip är straffbart.

Det betyder i praktiken att det i den kubanska konstitutionen finns en paragraf som innebär att det är straffbart att kritisera socialismen. Det innebär till exempel att medlemmarna i Arco Progresista, som är ett socialdemokratiskt parti på Kuba, skakar galler. Börje Vestlunds partivänner på Kuba är förklarade som kriminella därför att de är socialdemokrater.

Jag kan dessutom upplysa Börje Vestlund om att den här paragrafen kommer att stå kvar i den kubanska konstitutionen oavsett om kvinnor får köra bil eller inte i Saudiarabien – det hänger liksom inte ihop. Därför måste man kunna kraftigt kritisera den kubanska regimen och den saudiska regimen samtidigt.

Anf. 125 MARIA WEIMER (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Jakob Forssmed för att han skrev den här interpellationen, så att vi fick den här Kubadebatten så lägligt efter de händelser som har ägt rum. Kristdemokraterna och Folkpartiet är i dagsläget det enda partier som har ett partinära samarbete med våra motsvarigheter på Kuba. Vi har i 13 års tid haft ett mycket starkt engagemang.

Jag vet att även Socialdemokraterna har haft det tidigare. Det är synd att det, såvitt jag vet, inte pågår just nu. Men det kanske är något som kan återupptas. Alla svenska partier som kan stötta sina motsvarigheter där tror jag verkligen behövs.

Jag välkomnar verkligen den tydliga linje som utrikesministern utlovar, att fortsätta med en tuff MR-politik i EU-kretsen, där vår röst

behövs. Vi är väl en liten grupp på tre fyra länder, som driver den här tuffa linjen i EU, och där behövs den svenska rösten också.

Jag välkomnar att man vill driva frågan om de FN-konventioner som måste implementeras på Kuba.

Alliansregeringen var mycket noga med att MR skulle var centrum för förhandlingarna mellan EU och Kuba. Det var liksom nyckeln i det vi drev i Kubapolitiken. Det skulle också finnas en nödbroms i förhandlingarna. Är det så att Kuba inte alls går åt rätt håll när det gäller MR och demokrati ska det finnas en möjlighet för EU att dra i bromsen när det gäller de här förhandlingarna.

Jag skulle vilja föreslå att utrikesministern själv besöker Kuba och då får möjlighet att träffa demokratirörelsen. Vid ett besök på Kuba skulle hon till exempel kunna träffa det liberala partiet och dess partiledare Hector Maseda. Han har suttit åtta år i fängelse. Han miste nyligen sin fru men fortsätter ändå kampen för ett fritt Kuba.

Hon skulle också kunna bli lika inspirerad som jag av det liberala ungdomsförbundet, som driver hbtq-frågor av alla frågor – i ett samhälle där homosexuella och transpersoner blir förföljda och utnyttjade av polisen varje dag.

Sedan finns det inte bara liberaler och kristdemokrater på Kuba, utan det finns också, som Fredrik Malm nämnde, ett antal duktiga socialdemokratiska partier som säkert skulle bli väldigt glada för utrikesministerns besök.

Därför är min avslutande fråga om utrikesministern är beredd att besöka Kuba. Jag tror att det skulle vara viktigt för att trycka på för demokratiska reformer och yttrandefrihet. Hon skulle då personligen kunna möta alla de modiga män och kvinnor som jobbar för ett fritt Kuba.

Anf. 126 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att jag inte har försvarat Kuba. Jag har inte försvarat någon diktatur. Jag bara försöker påvisa hur debatten går i denna kammare: Kuba är lite farligare än alla andra diktaturer, om man gör skillnad på dem. Det tycker jag är ett problem. Man får en felaktig syn.

Jag blir lika illa berörd när jag läser hyllningsreportagen om Kuba, i varje fall när det gäller den sociala situationen. Då är det mycket betänkligt, när man vet att det finns också andra vittnesbörd.

Men jag ska hoppa över detta med utrikespolitik och gå över till förhandlingspolitik, som jag kan mycket bättre. Vid ett tillfälle kommer jag ihåg att man hade slutit avtal med Saudiarabien. Man hade gjort affärer med Saudiarabien, och det var en handelsminister som hade varit där – ingen nämnd och ingen glömd, för alla handelsministrar har varit i Saudiarabien.

Då sa man: Här stenar man homosexuella! Ja, sa handelsministern, man stenar homosexuella, men våra förbindelser är bra för att vi kan påverka den staten. Sådana svar har man fått i många sammanhang under årens lopp här i kammaren.

Då måste man ändå ställa frågan: Varför ska inte alla diktaturer hanteras på samma sätt?

Kina tycker jag egentligen är ett ännu värre exempel, för där är vi alla inblandade, och där har vi till och med haft folk på regeringsnivå i olika partier som har sagt: Det är viktigt att vi ser till att knyta så mycket affärsförbindelser vi kan med Kina, för de har så stor tillväxt.

Jag efterlyser bara lite konsekvens när vi diskuterar diktaturer. De är avskryvbara allihop och ska behandlas så. Jag försvarar absolut ingen diktatur – inklusive Kuba.

Anf. 127 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Det som stod på lappen, att jag har lagt om Kubapolitiken betyder precis just detta, att vi nu kan ha kontakter som innebär att jag skulle kunna göra ett besök, att vi kan ha det ministernivå, och på ett helt annat sätt kan utveckla våra bilaterala kontakter och vår dialog. Det är just det som det innebär. Vi kommer att förstärka våra kontakter. Och vi kommer även fortsättningsvis att driva en mycket stark linje när det gäller mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och så vidare. Och förändringarna av politiken och de bilaterala kontakterna sker i ju ljuset av andra länders förändrade relationer till landet.

Tack och lov har EU viss erfarenhet av att förvandla tidigare diktaturer till demokratiska länder och av hur den proceduren kan drivas och hur processen kan föras framåt. Det går inte att föreskriva exakt hur man ska förhandla. Men det är alldeles självklart att Sverige räknas till de länder som kommer att stå på den sida som är aktivt pådrivande för att mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och alla fri- och rättigheter ska bevakas och vara med som förutsättningar för att vi ska öppna upp också på alla andra områden. Hur man sedan ska samarbeta med till exempel USA måste avgöras av vad vi tror kan ge bäst resultat och hur vi använder vår samlade kraft för att vrida utvecklingen i rätt riktning.

Jag lyssnade på ett radioprogram som gjorde starkt intryck på mig. Det handlade just om hur man godtyckligt har fängslat ungdomar som på något sätt, som studenter, har uttryckt sig kritiskt eller tillhört de oppositionella. Framför allt visste föräldrarna inte var de var. Den oron som de uttryckte kunde jag känna och sätta mig in i eftersom jag har en son i samma ålder. Det är fasansfullt att det får förekomma att man helt godtyckligt rycker undan livet för de ungdomarna och för alla familjer och hur det påverkar ett helt samhälle. Det är alltså självklart att det är avskryvbara inslag i ett sådant samhälle.

Jag kan inte annat än upprepa att jag kommer att driva den linjen hårt och försvara mänskliga rättigheter även i fortsättningen. Jag kommer att driva vår position via FN men också i EU-förhandlingar. Men vi tror på metoden öppenhet och dialog och raka rör i vår kommunikation också med Kuba.

Tack och lov öppnas nu en möjlighet för att göra besök och få en diplomatisk kontakt som ser annorlunda ut. Vår ambassad där, som har funnits där och varit öppen hela tiden, har spelat en enormt viktig roll. Det

har tidvis funnits ganska stort motstånd mot den då andra har tyckt att man skulle stänga den, men vi har insisterat på att ha den kvar. Därför är vi nu återigen i ett bra läge för att snabbt kunna fylla en viktig roll. Och kontakterna fortsätter.

Anf. 128 JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Vad gäller ambassadens roll på Kuba har jag själv besökt den när jag har varit där och träffat demokratirörelsen. Jag kan väl avslöja att jag inte har varit helt överksam under min tid i Regeringskansliet när det gäller att ge ambassaden goda möjligheter att fortsätta den viktiga verksamheten med att ha en dialog, träffa demokratiföreträdare och oppositionella och visa att Sverige bryr sig om vad de gör, att Sverige värdesätter det arbete de gör och att vi ska se till att ge dem de möjligheter som finns för att de ska kunna göra det. Det betyder enormt mycket.

Vi som lever i en demokrati har svårt att värdera vad det moraliska stödet betyder för de här människorna som, bara för att de tycker annorlunda, är utsatta varje dag av sina grannar, vars barn trakasseras på skolorna och som fängslas på kort eller lång tid.

Jag noterar också att det är en häpnadsväckande diskrepans mellan Börje Vestlund och Margot Wallström. Jag är glad att det är Margot Wallström som är utrikesminister. Ni får reda ut inom Socialdemokraterna om ni vill hålla på och relativisera på det här sättet eller inte. Jag tycker att den här debatten har varit väldigt bra och inte alls konstig på något sätt. Vi har haft en samsyn, och jag är glad för det. Vi kommer att fortsätta bevaka vad regeringen gör i EU-sammanhang och även bilateralt när det gäller detta.

Det vore också bra om du reste dit personligen, Margot Wallström. Se då till att träffa de oppositionella, demokratirörelsen, som finns på Kuba. Visa att den kubanska regimen inte är folkets legitima företrädare.

Jag håller med om EU:s möjligheter. EU har visat att med de möjligheter till handel och utbyte som EU erbjuder kan man åstadkomma saker som man inte klarar med enbart dialogen men som handelsmöjligheter och annat erbjuder. Det gläder mig mycket att ni vill ta upp den här fanan, hålla den högt och se till att vi kan åstadkomma precis så mycket som vi någonsin kan. Alla människor förtjänar att leva i demokrati och frihet.

Jag vill tacka så mycket för svaret och för den här debatten.

Anf. 129 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! För att det inte ska kännas genant vill jag bara säga att jag tror att Börje hade en helt annan ingång, en helt annan poäng. Jag tror inte att det finns några skillnader mellan våra åsikter när det gäller att man ska fördöma diktaturer och denna typ av beteende.

Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2014/15:169 om vetenskapliga rekommendationer som grund för ställningstaganden

Anf. 130 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Emma Henriksson har frågat statsministern på vilken grund regeringen har baserat sitt ställningstagande att Sverige lade ned sin röst angående de genetiskt modifierade produkterna och om regeringen fortsättningsvis kommer att följa vetenskap och beprövad erfarenhet som grund för ställningstaganden om godkännande av GMO-produkter och i ställningstaganden på andra områden. Frågan har överlämnats till mig.

En nytillträdd regering har många ärenden att ta ställning till. Det är inte ovanligt inom EU att nya regeringar lägger ned sin röst i GMO-omröstningar medan man tar sig tid att diskutera igenom GMO-politiken. Jag var angelägen om att regeringen skulle komma fram till en hållbar och förutsägbar hållning även i denna fråga. Det var därför viktigare att vi diskuterade igenom frågan grundligt än att vi kom med ett hastigt svar.

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystem samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

GMO bedöms var för sig och från fall till fall beroende på vilka egenskaper organismen har. Regeringen grundar sina ställningstaganden på vetenskapliga bedömningar av risker för människors och djurs hälsa, för miljön och med beaktande av försiktighetsprincipen. Det är viktigt att användningen och odlingen av genetiskt modifierade organismer inte leder till påverkan på den biologiska mångfalden. En GMO ska vara lika säker som den vanliga motsvarigheten för att godkännas.

GMO-produkter ska fortsatt vara tydligt märkta för att möjliggöra ett fritt val för konsumenter och lantbrukare av konventionella, ekologiska och genetiskt modifierade produkter. Beslutsprocessen om GMO ska vara transparent och så öppen det går med hänsyn till sekretesslagstiftningen.

Sverige ska även fortsättningsvis verka för ett öppet regelbaserat världshandelssystem där våra WTO-förpliktelser respekteras samt för en enhetlig och fungerande inre marknad.

Regeringen har att förhålla sig till både det EU-gemensamma och det nationella regelverket i frågan och kommer att utgå från den vetenskapliga bedömningen som görs av Efsa, den europeiska granskningsinstansen, samt yttranden från våra svenska GMO-myndigheter och de analyser som de gör. Efter detta gör regeringen en sammanvägd bedömning. Detta är en generell utgångspunkt för vår politik.

Anf. 131 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Tack så mycket, statsrådet, för svaret!

Det var ju mycket riktigt så att jag inte ställde min fråga till landsbygdsministern utan till statsministern. Orsaken till det var att frågan

inte rör specifikt GMO-produkter. Snarare rör den regeringens förhållningssätt till vetenskaplighet och det vetenskapliga som grund för de beslut som regeringen fattar.

När jag tar del av det svar som statsrådet har avgett kvarstår tyvärr den oro som väcktes under hösten. Frågan uppmärksammades först när regeringen hade gett instruktion till den ansvariga tjänstemannen som deltog i beslutet om att lägga ned rösten, att inte följa det som Sverige tidigare har följt när det gäller vetenskaplighet.

Nu gav regeringen återigen samma instruktion senare i november. Det är tydligt att regeringen fortfarande inte har enats om vad man ska ha för förhållningssätt till specifikt GMO-produkter. Men det har också under de senaste dagarna väckts ytterligare oro på grund av att regeringen när det gäller läkemedel svävar på målet på samma sätt.

Beträffande antroposofiska och homeopatiska läkemedel kan regeringen inte klart och tydligt säga att man kommer att luta sig på vetenskap och beprövad erfarenhet. Man ska diskutera frågan, återkomma, ta hänsyn och förhålla sig till olika saker.

Frågan till regeringen, i dag företrädd av Sven-Erik Bucht, är: När regeringen säger att man utgår ifrån en vetenskaplig bedömning men ska väga in annat, är det att tolka som att vetenskap inte längre är det grundläggande för regeringens beslut? Det gäller läkemedelsfrågor, GMO-frågor och andra viktiga områden. Det har varit otroligt viktigt för Sveriges hållning att vi står upp för det vetenskapliga så att våra medborgare kan lita på att det är det som är utgångspunkten när de får stöd från samhället eller när de ska förhålla sig till produkter som staten har godkänt.

Anf. 132 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Den här interpellationen, liksom den som kommer efter, handlar ju i grund och botten om att den regering som vi nu har, S- och MP-regeringen, har frångått den praxis som socialdemokratiska regeringar liksom alliansregeringar tidigare har haft, nämligen att Sverige brukar följa de vetenskapliga rekommendationer som kommer från EU:s livsmedelssäkerhetsorgan Efsa i Italien.

Det är klart att man kan titta på till exempel hur olika partier agerar i Gentekniknämnden eller i andra sammanhang. Då ser man att Socialdemokraterna och allianspartierna i grund och botten har en snarlik syn på bioteknik, modern växtförädling och annat medan Miljöpartiet är fullständigt fanatiska, dogmatiska motståndare till detta och röstar emot precis allt.

Det är då ganska intressant för forskarvärlden, för andra länder, för oppositionen och för svenska medborgare att se hur den dragkampen i regeringen slutar. Jag ser med spänning fram emot det.

Låt mig peka på några problem.

Det första problemet är att Europeiska unionen i dag håller på att bli förbisprungen av USA, Kina, Indien, latinamerikanska länder och i framtiden även av afrikanska länder när det handlar om modern

växtförädling. Om EU för samma politik som nu, har samma direktiv som nu, den försiktighetsprincip som råder och den mycket rigida hållning som ett antal medlemsstater har kommer det i förlängningen att innebära att Europa blir konsumenter av det som andra producerar. Europeiska länder kommer då inte att kunna vara med och driva utvecklingen framåt. Även om man är väldigt skeptisk mot genetisk modifiering borde det innebära ett problem om Europa ställs vid sidan av utvecklingen.

Det andra problemet uppstår om regeringen nu landar i att nonchalera de vetenskapliga rekommendationer som kommer från Efsa. I dag kan det nog innebära att sådant som forskarna rekommenderar ska bli tillåtet för marknadsintroduktion stoppas av politikerna. Det kommer att innebära problem att få fram nya grödor och annat som kan hjälpa mänskligheten. Men i morgon kan ju det motsatta råda, nämligen att vi får populistiska politiker som är fast i olika mycket starka affärsintressen och därför släpper igenom saker och ting som vetenskapsmän och forskare rekommenderar att man ska ha en mer restriktiv hållning till.

Det betyder att oavsett i vilken riktning som man vill gå är det ganska tryggt i dag att lita på vad vetenskapen säger. Vi som politiker, inte minst i den här salen, vet mycket mindre än vad en professor i bioteknik kan om dessa frågor.

Vi som politiker måste bygga regelverk och system, anta direktiv i Europeiska unionen och implementera dem i medlemsstaterna. Det ska ge rimliga villkor för forskare, för industri, för lärosäten och för information till medborgarna och sådant. Men det är mycket riskabelt om politiker går in som någon sorts smakdomare och säger att man ibland när man känner för det struntar i Efsas rekommendationer. Det är inte en bra väg att gå framöver.

Sverige är också mer positivt i jämförelse med andra länder i Europeiska unionen, och det innebär att om Sverige frångår den positionen sänder det ju en signal till andra länder som brukar vara like-minded med oss om att Sverige svänger. Då blir dessa länder mer ensamma, och det blir svårare att värna biotekniken långsiktigt i Europa.

Anf. 133 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Regeringen har den fördelningen av arbetet att det är jag som ska svara på interpellationen. Emma Henrikssons fråga om läkemedel hanteras av socialministern.

Det påstods att vi frångår vetenskapliga rekommendationer. Jag menar att vi hela tiden följer dem. En nedlagd röst betyder inte nödvändigtvis att man inte litar på vetenskapen. Som jag tidigare har sagt kan en nedlagd röst betyda att man inte har hunnit att diskutera igenom frågan, vilket var fallet i höstas.

I regeringen fattas besluten kollektivt. Därför är det självklart att alla delar av regeringen som berörs av frågan har diskuterat den. Det är också viktigt för mig att regeringens politik är hållbar över tid och förutsägbar. Politiken ska leda till ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart

samhälle. I dessa avväganden finns det skäl att diskutera frågorna grundligt.

Men jag upprepar det igen: det är inte så att en nedlagd röst nonchalerar vetenskapen. Det finns flera länder med nya regeringar – jag behöver inte nämna vilka, för de representerar inte vårt parti, men kanske ert – som också har agerat så i de här frågorna. Det är inget som är ovanligt.

Anf. 134 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Jag har full respekt för att det är statsrådet Bucht som i regeringen har ansvaret för GMO-produkter och därför är den som besvarar interpellationen.

I interpellationen ställde jag frågan hur regeringen kommer att göra med ställningstaganden på andra områden. Bara de senaste dagarna har det rått osäkerhet hos svenska folket, bland dem som jobbar inom de medicinska verksamheterna, bland patienter som är beroende av att kunna lita på de läkemedel som förskrivs och används när vi är sjuka. Det råder osäkerhet om hur regeringen kommer att agera, om man ska gå på vetenskaplig när det gäller vilka mediciner vi ska ha tillgängliga, vilka som ska subventioneras. Det är allvarligt.

Det var också grunden för min interpellation. När regeringen börjar svaja beträffande GMO finns det risk för att regeringen börjar svaja även när det gäller andra saker. Nu gäller det GMO, och det gäller läkemedel. När kommer det att börja gälla behandling av sjukdomar? När kommer det att influera hur vi hanterar skolan och hur vi hanterar forskning på andra områden? Det är mycket oroväckande.

Statsrådet säger att en nedlagd röst inte innebär att man frångår vetenskap. Låt mig återge vad den person som var regeringens representant, en statsinspektör vid Livsmedelsverket, sa. Hen uttryckte sig enligt följande: Min instruktion var att jag skulle lägga ned rösten utan att ge en röstförklaring. Och hen fortsätter: Sverige har alltid gått på den vetenskapliga linjen, och i det här fallet har jag bara en instruktion att följa från departementet. Det är helt enkelt att vi inte har följt den vetenskapliga linjen, som varit brukligt i Sverige.

Instruktionen var att inte följa den vetenskapliga linjen. Det är mycket oroväckande att vi i dag inte kan få ett klart besked om att Sverige alltid ska följa den vetenskapliga linjen.

Frågorna kvarstår därför: Vad är regeringens hållning? Har regeringen kunnat enas om hur man ska hantera GMO-produktioner i fortsättningen? Har regeringen kunnat enas om hur man ska hantera godkännande av läkemedel? Jag förväntar mig svar på dessa frågor, och framför allt förväntar sig Sveriges medborgare svar på dem.

Anf. 135 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Det är helt riktigt att en nedlagd röst inte är ett nej, men det är heller inte ett ja. Ett nej är alltid ett nej, och ett ja är väl alltid ett ja, i de flesta sammanhang. Däremot behövs det en majoritet av ja-röster för att få ett beslut i EU. Det innebär att en nedlagd röst försvårar möjligheten att få ett beslut i enlighet med det som är den vetenskapliga rekommendationen.

Låt mig, fru talman, nämna en specifik gröda, bt-bomull. Den har delvis skapats genom genetisk modifiering. Det följer något som mänskligheten ägnat sig åt i 10 000 år, nämligen domesticering och växtförädling. Det anses tydligen nu av många vara så farligt att det bör totalförbjudas.

På vilket sätt hänger det ihop med de enorma utmaningar världen står inför? Jo, det faktum att vi vid millennieskiftet var 6 miljarder människor på jorden och kommer i mitten av det här seklet att vara ungefär 9 miljarder innebär att den areal vi har till att odla saker på, och till att ha boskap och annat på, kommer att bli mycket mer ansträngd. Vi kommer att behöva producera 50, 60, 70 procent mer livsmedel. Samtidigt blir människor rikare och efterfrågar mer animaliskt.

Vi har ökenutbredning, klimatförsämringar, näringsfattiga jordar och mycket annat. Det gör att fungerande jordbruksmarknader är avgörande, liksom tekniksprång, men också biotekniken kommer att spela en mycket viktig roll. Det är en viktig pusselbit i att klara av att mätta alla munnar i världen om 20, 30, 40 år. Det måste vara en överlevnadsfråga för

mänskligheten. Därför hänger de här frågorna intimt samman med frågor som är avgörande för hela världsutvecklingen, och därför bör de diskuteras mer.

Anf. 136 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! När det gäller den globala livsmedelsförsörjningen berörs den i nästa interpellation, väckt av Fredrik Malm, och då ska jag ta upp en diskussion om det. Vi bör ha respekt för interpellanten som har en annan frågeställning.

När det gäller instruktionen fanns det *en* instruktion: Lägg ned rösten. Det fanns ingen instruktion som löd: Du ska inte följa vetenskapliga råd. Det fanns *en* instruktion. Det var regeringens instruktion till personen som deltog, ingenting annat.

Bioteknik är mycket mer än bara GMO. Life science och de gröna näringarna är tillsammans med miljöteknik en av Sveriges starkaste grenar och något vi hoppas ska bidra till ökad sysselsättning. Det har regeringen också mycket tydligt uppmärksammat, bland annat genom att tillsätta ett innovationsråd direkt under statsministerns ledning.

Låt mig upprepa: Vi har inte nonchalerat vetenskaplig rådgivning. Den är grunden. När ni påstår det, Emma Henriksson, måste jag fråga om ni då också menar att när Storbritannien under regeringen Cameron under åtta månader lade ned sin röst, när de som nytilträdd regering skulle formulera sin politik på det här området, därmed nonchalerade vetenskaplig rådgivning.

Anf. 137 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Det är svårt att tolka vad som är regeringens hållning när argumentet är att andra regeringar, i andra länder, vid andra tidpunkter haft svårt att besluta sig för vilket förhållningssätt de ska ha och att vi då borde ha förståelse för att den nuvarande svenska regeringen inte riktigt vet vad den tycker.

Jag ställde ganska enkla frågor. Kommer regeringen att förhålla sig till vetenskap som grund eller har man någon annan grund för besluten? Vilken grund är det i så fall man har? Svaret var att regeringen gav en instruktion om att inte rösta, att lägga ned rösten. När det gäller grunden för det beslutet är det uppenbart att man inte var överens i regeringen, och man är fortfarande inte överens. Därmed kvarstår oron för vad regeringen så småningom kommer att komma överens om.

Vi har i Sverige haft stor enighet om att vi ska följa vetenskap och beprövad erfarenhet när det gäller ställningstagandet till GMO-produkter men också på andra områden, vilket är minst lika viktigt, till exempel läkemedelsområdet. Nu råder oklarhet om vilken princip regeringen kommer att följa. Det är klart att oron inte blir mindre av att vi vet att regeringen består av Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Miljöpartiet har inte samma tradition som Socialdemokraterna av att alltid luta sig mot vetenskapen. Vi har sett det på det medicinska området, bland annat vad

gäller behandlingar, och vilken typ av infrastruktur som ska finnas i Stockholms län.

Det är oroväckande att regeringen inte kan ge besked. Jag ger statsrådet ännu en möjlighet att svara på frågan vilken annan grund man hade för beslutet.

Anf. 138 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Ja, det är kanske svårt att tolka. Vi kommer att precisera oss, Emma. Vi för en diskussion om exakt hur det här ska vara, precis som regeringen Cameron gjorde 2011. Det är inget märkvärdigt.

Svenska GMO-myndigheter granskar ansökningarna och Efsas utlåtande om ansökningar enligt det regelverk som finns. Sedan skickar man ett samlat yttrande till regeringen. Därefter gör regeringen en samlad bedömning från fall till fall beroende på de egenskaper produkten har. Det går inte att svara enkelt och generellt på frågan hur det är. I grunden ska försiktighetsprincipen beaktas. Det är självklart.

Exakt hur det kommer att se ut återkommer vi till. Vi för diskussioner. Så är det när man är två partier. Det är inte konstigt. Det är väldigt bra att det finns olikheter. Jag tror att det fanns olikheter även i den gamla alliansregeringen. Man diskuterade frågorna innan man tog ställning. Också vi hade ibland väldigt svårt att tolka vad regeringen ville.

Jag tackar för en bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2014/15:179 om vetenskapliga rekommendationer avseende GMO

Anf. 139 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Fredrik Malm har frågat mig hur jag ser på frågan om biotekniken och dess möjligheter att bidra till världens livsmedelsförsörjning och om jag tänker se till att Sverige driver på för att mer eller mindre forskning och utveckling av bioteknik kommer att ske inom EU.

En nyttillträdd regering har många ärenden att ta ställning till. Jag var angelägen om att regeringen skulle komma fram till en hållbar och förutsägbar hållning i GMO-frågan. Det var därför viktigt att vi diskuterade igenom frågan grundligt.

EU-lagstiftningen inom GMO-området är harmoniserad och har hög skyddsnivå. GMO är en politiskt känslig fråga i många EU-länder. EU har på grund av detta svårigheter med att fatta beslut. Kommissionen presenterade 2010 ett förslag som medger att medlemsstaterna får möjligheter att förbjuda odling av godkända GMO-grödor på sitt territorium. Denna lagstiftning kommer på plats i närtid.

Regeringen har förhållit sig till det EU-gemensamma och det nationella regelverket i frågan och kommer att utgå från den vetenskapliga

bedömning som görs av Efsa, den europeiska granskningsinstansen, samt yttranden från våra svenska GMO-myndigheter och den analys som de gör. Efter detta gör regeringen en sammanvägd bedömning med beaktande av försiktighetsprincipen.

Biotekniken och användningen av moderna molekylära metoder inom växtförädling har möjlighet att bidra till att på snabbare sätt identifiera och behålla ett växtmaterial som är fritt från skadegörare och mer näringsriktigt samt innehåller de genetiska förutsättningar som efterfrågas. Det kan handla om resistens mot sjukdomar eller tålighet mot klimat- eller miljömässiga utmaningar.

Dessutom kan det finnas genetiskt modifierade produkter som kan bidra till en miljö- och hälsomässigt sund livsmedelsförsörjning, både här och i utvecklingsländer. Förutsatt att GMO-grödor, med beaktande av försiktighetsprincipen och med hänsyn till miljömålen, har visats säkra ser jag positivt på odling av sådana grödor.

En vision i EU-arbetet är att Europa ska ta ledningen i övergången till en hållbar och biobaserad ekonomi. Detta framgår av Europa 2020-strategin. Sverige har under lång tid varit framgångsrikt inom life science, till exempel inom områdena bioteknik och biomedicin. Sverige har vid planeringen av Horisont 2020 drivit life science med bioekonomi som ett prioriterat område för att EU även fortsättningsvis ska vara globalt konkurrenskraftigt.

Regeringen sätter stor vikt vid innovationer och ökad konkurrenskraft och har därför tillsatt ett innovationsråd under ledning av statsministern.

Anf. 140 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret på interpellationen. Interpellationen handlar om att regeringen tycks vara på väg att anta en ny svensk ståndpunkt vad gäller bioteknik och genetisk modifiering. Tidigare har såväl socialdemokratiska som borgerliga regeringar följt de vetenskapliga rekommendationerna från EU:s fristående livsmedelsorgan Efsa i Parma. Detta gällde fram till i höstas.

Fru talman! Det är viktigt att slå fast att forskarna kan mer än politikerna om detta. De vetenskapliga rekommendationerna är viktiga för att bioteknik och modern växtförädling ska kunna utvecklas och inte medföra risker för natur och hälsa. Därför bör Sverige följa de vetenskapliga rekommendationerna från Efsa. På den punkten är landsbygdsministern tyvärr mycket otydlig i sitt svar.

Sanningen är att vår regering i dag består av två partier. Det ena partiet, Socialdemokraterna, har i grund och botten en klok uppfattning i de här frågorna, förstår utvecklingspotentialen, vill värna biotekniken och har inte någon annan uppfattning än den tidigare regeringen – tror och hoppas jag i alla fall. Sådan har min bild varit.

Det andra koalitionspartiet, Miljöpartiet, vill helt förbjuda och stoppa allt vad GMO heter. Europa har i dag en lagstiftning som i mångt och mycket bygger på att man reglerar teknik och inte det som blir utfallet av forskning och annat. Miljöpartiets linje är inte ens restriktiv. Den är

dogmatiskt förbudsivrande. Därför blir det väldigt viktigt hur dragkampen mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet kommer att sluta.

Fru talman! Landsbygdsministern beskriver detta som att det är en ny regering, att det är lite rörigt i början och att det finns många ärenden att ta ställning till men att man nu ska sätta sig och diskutera och komma överens. Men det är ju två totalt motstridiga viljor som ska leda fram till en linje! Detta påverkar våra forskare och invånarna i Sverige. Det påverkar hur Sverige ställer sig i EU-omröstningar och hur Sverige ser på EU:s framtida regelverk. Nu kommer det att introduceras en ny lagstiftning som innebär att medlemsstaterna i EU har större möjligheter att stoppa introduktion av produkter, grödor och material i sina egna länder, även om dessa är tillåtna i EU. Det är alltså klart att det finns en oro.

Fru talman! Jag vill återanknyta till något jag nämnt tidigare, nämligen att det kan få effekter åt olika håll om man inte följer de vetenskapliga rekommendationerna. Man kan bli mer restriktiv än vetenskapsmännen. Det kommer att vara utvecklingshämmande och innebära att Europa halkar efter ännu mer. Det europeiska jordbruket kommer då i huvudsak att vara konsumenter av sådant som andra producerar. Europeiska forskare kommer att söka sig bort från Europa. Europa kommer inte att vara med och forma den så viktiga utvecklingen.

Men om man nonchalerar de vetenskapliga rekommendationerna kan det i den andra änden innebära att man blir mindre restriktiv än vetenskapsmännen. Vi kan få populistiska politiker som är i klorna på starka kommersiella intressen och därmed agerar så att produkter kommer ut på marknaden fast vetenskapsmännen och forskarna säger att det finns betydande risker, eller i alla fall mer än icke-marginella risker. Detta kan hota människors hälsa. Därför måste vi ha en större tilltro till vetenskapen i de här frågorna.

Anf. 141 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag måste också upprepa mig från förra debatten. Vi följer de vetenskapliga rekommendationerna hela tiden. En nedlagd röst betyder inte att man inte följer dem. En nedlagd röst är inte ett nej. En nedlagd röst är inte heller ett ja. En nedlagd röst innebär att vi kan formera oss på det här politikområdet med en ny regering, precis som man gjort i andra regeringar runt om i Europa. Det är inget konstigt, vilket Fredrik Malm försöker ge en bild av att det är.

När det gäller bra forskning ska inte politiken avgöra vad som ska forskas. Det är det samlade forskarsamhället som avgör det och ingen annan.

Sedan kommer jag till den fråga som Fredrik Malm lyfter upp om livsmedelsförsörjningen globalt. Där verkar vi vara överens om att vi behöver ett hållbart jordbruk som inte tär på jordens resurser. Det är oerhört viktigt särskilt med de klimatförändringar som vi har. De ställer betydligt hårdare krav på att vi kan producera livsmedel på den mark som finns tillgänglig och helst där befolkningen är som störst.

Livsmedlen skulle givetvis räcka längre om svinnet blir lägre. Men det avgörs inte bara av den här tekniken. Det avgörs väldigt mycket av vilken infrastruktur som finns, vilken typ av åker som finns och vilken typ av lagringskapacitet som finns. Det är så mycket som avgör om vi ska lyckas med att öka livsmedelsförsörjningen globalt.

Det finns inte ett sätt att bidra till en trygg global livsmedelsförsörjning. Man måste nog se på helheten och använda alla verktyg. I debatten har den nya regeringen lyft fram svensk livsmedelsstrategi som någonting viktigt. Vi ska producera mer livsmedel nationellt. Där finns det också en solidaritetstanke med människor ute i världen.

Vi är långt ifrån självförsörjande. Vi använder givetvis livsmedel som produceras i andra länder som kan behöva dem bättre själva och i framtiden har ett jättestort behov av det.

Anf. 142 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Den lagstiftning vi har bygger i mångt och mycket på de två EU-direktiv som finns. Den är problematisk i den bemärkelsen att om två produkter kommer fram – låt säga potatis eller någonting annat – och den ena är framtagen genom en genetisk modifiering medan den andra är framtagen genom en traditionell växtförädling där man har lyckats få fram en likadan produkt skulle den ena vara tillåten och den andra vara förbjuden.

Så blir det när lagstiftningen fokuserar på att reglera teknik. Det vore bättre om lagstiftningen utgår från att man kan forska fram och odla fram saker och ting och sedan tillåts saker som vetenskapen kan rekommendera utifrån att det inte är farligt för människors hälsa eller för naturen. Det vore en bättre hållning till biotekniken och livsmedelsproduktionen i Europa i den frågan.

Fru talman! Det är mycket riktigt, som landsbygdsministern klargör, att frågan om bioteknik bara är en del för att klara den framtida livsmedelsutmaningen. Det handlar om infrastruktur, att få mer näring i jorden och annat. Det är mycket riktigt att det är så.

De prognoser som finns bland annat från FN:s livsmedelsorgan och andra tyder på att befolkningen i världen kommer att öka med ungefär 50 procent över 50 år. Den stora befolkningsökningen kommer att ske i Afrika söder om Sahara, i delar av Mellanöstern och i Asien. Europa tillsammans med Ryssland kommer sannolikt att få se en minskad befolkning även om det är lite. Japan och OECD-länder runt Stilla havet kommer likaså att få en minskad befolkning.

Det betyder att den stora befolkningsökningen kommer i områden där jorden redan i dag är urlakad på näring på många håll och produktiviteten i jordbruket är mycket låg. Det är klart att biotekniken kommer att vara en viktig pusselbit för att kunna klara av den framtida matförsörjningen.

Fru talman! Det är problematiskt att vi i regeringen har ett parti som är dogmatiska motståndare till allting vad genetisk modifiering heter. Jag har ägnat mig åt något som inte är särskilt rofullt utan snarare väcker en viss förskräckelse och har läst de yttranden som finns på Gentekniknämndens hemsida. Där röstar Miljöpartiet och även Vänsterpartiet konsekvent nej till precis allt.

De reserverar sig mot vartenda beslut om att tillåta vad som helst oavsett vad. Det kan handla om hybridaspår som kan innebära att vi får mer och bättre råvara till industrin. De reserverar sig mot saker och ting som kan innebära att vi får mer kunskap om fotosyntesen. Det är saker som kanske har enorma fördelar i framtiden för klimatförbättringar, en bättre miljö och människors hälsa. Allt det reserverar de sig mot.

Vi har ett parti som kallar sig för Miljöpartiet som gång på gång offerar miljö och klimat till förmån för ett dogmatiskt motstånd mot modern

växtförädling. Det kan inte vara att sätta vetenskapen främst. Därför är det viktigt att dessa debatter sker så att landsbygdsministern ser att det finns en tydlig vilja från riksdagens sida att inte överge de vetenskapliga målen.

Fru talman! Det är dessutom inte bara landsbygdsministern som ansvarar för detta. Jag tror att vi har åtta eller nio GMO-myndigheter i Sverige varav en del lyder under Miljödepartementet.

Anf. 143 JAN-OLOF LARSSON (S):

Fru talman! Jag hade inte tänkt att gå in i debatten men gör det när man från talarstolen diskuterar vilka partier som tycker vad och hänvisar till partier som inte finns representerade här.

Jag har haft förtroendet och förmånen att få sitta i miljö- och jordbruksutskottet sedan 2002. GMO-frågan har ständigt varit på tapeten och diskuterats. Samtliga partier har varit rätt så restriktiva i hållningen till införandet av GMO.

De två partier som har varit allra mest restriktiva är Miljöpartiet och ännu mer Kristdemokraterna. Kristdemokraterna vet jag ingår i något som kallas för Alliansen. Min fråga till min kollega Fredrik Malm är: Hur har ni klarat av frågan i åtta år när du har haft en sådan konstant motståndare som Kristdemokraterna?

Man måste naturligtvis diskutera sig fram och se hur förhållandet är i riksdagen. Jag är helt övertygad om att landsbygdsministern klarar av att lösa frågan på ett bra sätt framgent, lika bra som det har skötts under de åtta år som har passerat där vi har haft en ganska sammanhållen åsikt i miljö- och jordbruksutskottet.

Fredrik Malms har farhågor vad gäller Miljöpartiet. Jag tror inte att du behöver oroa dig i den här tappningen. Det är nog bättre om du tittar inom Alliansen för att se hur ni ska få ett stadigt stöd i den frågan.

Anf. 144 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Världens livsmedelsförsörjning är en jättestor fråga och en jättestor utmaning. Visst kan den diskuteras och beröras. Men som jag sa i mitt förra inlägg är det mycket större och mycket som påverkar om vi ska lyckas öka livsmedelsförsörjningen med 70 procent fram till 2030 som FN-organen har tittat på, och som för övrigt Fredrik Malm skriver i sin interpellation.

Vad gäller attackerna på Miljöpartiet tänker jag inte bemöta dem. Regeringen är ett kollektiv, och vi fattar kollektiva beslut. Man ska inte gå ut och bara ta en position. Det är inte alls omöjligt att en ny regering diskuterar igenom vilken politik man ska ha.

När det gäller de myndigheter som i huvudsak hanterar dessa frågor är det Jordbruksverket och Livsmedelsverket, och de ligger under nya Näringsdepartementet.

Om man tittar på odlingen i Sverige har vi tidigare haft odling av exempelvis stärkelse i form av potatis. Den har företaget som gjorde det tagit bort från marknaden. Det pågår utveckling av grödor som behöver mindre kväve eller kan ersättas av exempelvis oljebaserade produkter.

Men det finns i nuläget ingen produkt på marknaden som för närvarande är särskilt intressant att odla i Sverige.

Även om det kan finnas scenarier som skulle kunna påverka miljön positivt får de inte samtidigt utgöra en risk för människors och djurs hälsa eller miljö – det vill jag säga.

Anf. 145 FREDRIK MALM (FP):

Fru talman! Jan-Olof Larsson gick upp här i talarstolen och menade att han ville försvara Miljöpartiet, som han ansåg felaktigt apostroferades eftersom partiet inte är närvarande i debatten. Därefter levererade han en kraftfull attack på Kristdemokraterna. De är mig veterligen inte heller närvarande i denna debatt, vill jag påpeka.

De var däremot med i den förra. De har skrivit en interpellation där de på samma sätt som jag gör i min interpellation uttrycker kritik mot att regeringen frångår de vetenskapliga rekommendationerna. Jag uppfattar inte att Kristdemokraterna är något problem i de här frågorna. Det är möjligt att det har funnits en annan hållning tidigare, men i Alliansen har vi följt de vetenskapliga rekommendationerna. Vi tycker att vetenskapen är viktig, och vi tycker att biotekniken är viktig. Europa ska inte halka efter andra kontinenter.

Jag vill ändå tacka landsbygdsministern för svaret. Det finns några delar i det som är positiva, fru talman. Det gäller framför allt det femte och sjätte stycket, där man uttrycker sig mycket positivt om bioteknik och användningen av moderna molekylära metoder inom växtförädling. Man säger att detta har möjlighet att bidra till att man på snabbare sätt kan identifiera och behålla ett växtmaterial som är fritt från skadegörare, till exempel. Det kan handla om att det är mer näringsrikt och innehåller de genetiska förutsättningar som efterfrågas. Det kan handla om resistens mot sjukdomar, tålighet mot klimat- och miljömässiga utmaningar och så vidare.

Detta är mycket positivt, och min förhoppning är förstås att det också ska genomsyra Sveriges politik framöver på området. Frågorna är alldeles för viktiga för att vi ska tillåta Sverige och Europa att halka efter övriga världen. Detta är frågor där all den kunskap, det kunnande och det engagemang som finns i Sverige och i andra länder i Europa ska kunna mobiliseras för att också kunna förbättra världen och bidra till nya landvinningar. Det gäller inte bara det som rör livsmedelsproduktionen utan även till exempel råvara för industrin, drivmedel och mycket annat.

Anf. 146 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! I interpellationen tar Fredrik Malm upp flera viktiga globala utmaningar. Vi står inför både en befolkningsökning och en klimatförändring. Det är sant att matproduktionen måste höjas och att klimatförändringen kommer att medföra att det blir svårare att odla på delar av den globala jordbruksmarken.

Svaret på dessa frågor kan, som jag har sagt tidigare, aldrig vara endast ett. Vi måste tillsammans bidra på många olika sätt för att hitta lösningar, och vi måste samverka.

Fredrik Malm! Jag tror inte att våra mål skiljer sig åt så särskilt mycket. Det är mycket glädjande, och det lovar gott för framtiden. Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2014/15:183 om tvärvillkoren

Anf. 147 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Anders Forsberg har frågat mig vilka generella åtgärder jag avser att vidta för att komma till rätta med det beskrivna problemet att lantbrukare har drabbats av avdrag på sina EU-stöd som en följd av Jordbruksverkets bestämmelser för avdrag för upprepade fel inom tvärvillkoren.

Jag vill börja med att tydliggöra att det är Jordbruksverket som utifrån ett bemyndigande från regeringen har det fulla ansvaret för hur tvärvillkoren tillämpas i Sverige. Det innebär att det är upp till Jordbruksverket att tolka EU-regelverket och utifrån det upprätta ett system för tvärvillkor. Samtidigt följer regeringen arbetet med genomförandet av jordbrukspolitiken genom kontinuerlig dialog och diskussion med Jordbruksverket. Jag har under hösten informerats om att Jordbruksverket har sett över avdragssystemen för tvärvillkoren och att de har funnit utrymme för förbättringar och därmed också vidtagit åtgärder i tillämpningen.

Regelförenkling är en viktig fråga för regeringen både i EU-förhandlingar och i framtagandet av nationell lagstiftning. Jordbruksverket har många års erfarenhet av regelförenkling, och att förenkla och tydliggöra reglerna för lantbrukare är en ständigt pågående process.

Jag vill dock uttrycka min förståelse för den komplexitet som tvärvillkoren medför i stödsystemet. Tvärvillkorsreglerna och principen för hur avdrag på stöden ska göras regleras på EU-nivå. Att den nya jordbrukskommissionären har satt regelförenklingar högt på sin agenda är i detta hänseende mycket positivt. Ett enklare och mer transparent sanktions-system för tvärvillkoren är något som kan behövas, och jag kommer att verka för att dessa frågor inkluderas i en övergripande översyn av jordbrukspolitiken inför nästa reform.

Anf. 148 ANDERS FORSBERG (SD):

Fru talman! Jag vill först tacka landsbygdsministern för hans svar om tillämpningen av reglerna för tvärvillkoren.

Tvärvillkor betyder att lantbrukarna ska uppfylla ett antal verksamhetskrav inom till exempel tvärvillkorsområdet djurskydd för att få fulla stöd. Överträdelser bestraffas med avdrag på stöden, och om

lantbrukarna inte har rättat till tidigare uppmärksammade fel blir avdragen procentuellt större, från 3 till 15 procent.

Enligt EU:s regelverk i artikel 41 a ska avdrag bara göras om bonden har gjort sig skyldig till samma överträdelse inom en treårsperiod. Länsstyrelserna och Jordbruksverket har sedan 2006 krävt tillbaka 80 miljoner kronor av lantbrukarna i olika avdrag när det gäller tvärvillkoren. En fjärdedel tar regeringen hand om, medan 60 miljoner kronor har gått tillbaka till Bryssel. År 2011 gjordes till exempel avdrag för 9,4 miljoner kronor, av vilka 1,4 miljoner var för upprepade förseelser. Hur många av dessa som är felaktiga finns det ingen statistik på. Det må i detta sammanhang tyckas vara små summor, men för de drabbade kan det ha en direkt påverkan på den egna ekonomin.

I ett internt pm skriver Jordbruksverket att deras avdragssystem är fel. De skriver att det har resulterat i att tusentals lantbrukare kan ha fått avdrag för fel de inte har begått. Verket har nämligen gjort avdrag och hänvisat till den övergripande rubriken för ett tvärvillkorsområde utan att ange den specifika överträdelsen.

Men trots att Jordbruksverket har gjort fel tänker de inte betala tillbaka några pengar. Samtidigt som Jordbruksverket har ett väldigt fokus på att återkräva stöd från brukarna eller lantbrukarna på grund av deras felaktigheter verkar det snarare som att verket försöker sopa undan sina egna felaktigheter.

Jordbruksverket har föreslagit tre åtgärder för att komma till rätta med problemet i det interna pm:et.

1. Verket går tillbaka till enskilda fall och rättar till felen.
2. Ärenden som är aktiva omprövas. Här ska alltså lantbrukarna själva överklaga för att få sina ärenden prövade i domstol.
3. Jordbruksverket löser problemet genom att justera – och här finns ett frågetecken – sitt it-system.

Av dessa förslag förkastar alltså Jordbruksverket det första på grund av att det skulle vara för resurskrävande. Det andra förslaget lämnar Jordbruksverket utan kommentar. Det tredje förslaget är just vad Jordbruksverket förordar.

Min fråga till landsbygdsministern gäller det som interpellationen egentligen handlar om: Tycker landsbygdsministern att det finns fog för den kritik som har framförts om att Jordbruksverket systematiskt och felaktigt har tillämpat EU-rätten inom återkrav på EU-stöd och tvärvillkorsavdrag?

Anf. 149 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag beklagar det som har hänt. När det sker fel måste de rättas till så snart det går. Men vi måste också arbeta för att förbättra stödsystemet.

Jag har en bra löpande dialog med Jordbruksverket i dessa frågor. Samtidigt har jag förståelse för att tvärvillkoren medför komplexitet i

stödsystemet. Även sanktionssystemet är komplext och svårt att förstå. De regler som ligger till grund för tvärvillkoren och sanktioner finns i EU-reglerna. Det är därför som jag har som ambition att förenkla EU-reglerna i nästa reform av jordbrukspolitiken. Här är det också glädjande att den nya kommissionären har denna synpunkt. Alla ministrar i EU har till och med fått brev från kommissionären om att komma med förslag till förenklingar, och vi jobbar just nu med detta.

När det gäller tvärvillkoren ansvarar alltså regeringen för EU-förhandlingarna, medan Jordbruksverket ansvarar för att utforma det nationella systemet. Jag vet att Jordbruksverket lyssnar på närings synpunkter och tar till sig av de olika förslagen till förbättringar. Att förenkla för företagen är av hög prioritet för regeringen, och detta måste också genomsyra myndigheternas arbete. När det sedan gäller kraven måste de ställas till Jordbruksverket. Det är ingenting som jag som statsråd över huvud taget kan hantera.

Anf. 150 ANDERS FORSBERG (SD):

Fru talman! Jag tackar landsbygdsministern för detta svar och noterar att han i svaret säger att vi måste rätta till fel. Jag är väl medveten om att han i sin roll kan ha svårt att uttala sig i frågan när det gäller specifika myndigheter. Men det är ganska viktigt i denna fråga.

I interpellationssvaret säger landsbygdsministern bland annat: ”Jag vill börja med att tydliggöra att det är Jordbruksverket, som utifrån ett bemyndigande från regeringen, har det fulla ansvaret för hur tvärvillkoren tillämpas i Sverige.”

Men EU-förordningar ska inte tolkas i Sverige eller i något annat medlemsland, för den delen. De ska tillämpas som vilken annan lag som helst.

Landsbygdsministern säger i svaret att han har fått information från Jordbruksverket om hur avdragssystemet ser ut för tvärvillkoren och att det finns utrymme för förbättringar. Men borde ministern så lätt bli övertygad? Vari består dessa förbättringar och åtgärder? Det vill jag se först och främst.

I svaret nämner lantbruksministern också regelförenklingar och att Jordbruksverket har många års erfarenhet av regelförenkling. Det kan jag själv skriva under på.

Lantbruksministern nämner också den komplexitet som tvärvillkoren medför för stödsystemet. Men vem har påstått att det är just reglerna kring tvärvillkoren som är krångliga och otydliga? Jag vill hävda att det är tillämpningen som inte är korrekt. Det är där problemet ligger, inte i EU-förordningarna i sig.

Jag vill upprepa min fråga. Anser landsbygdsministern att myndigheter, utan att nämna namnet på den vi diskuterar, i så fall bör återbetala de belopp som felaktigt har dragits från stöden till de drabbade lantbrukarna? Anser lantbruksministern att det är ett bra förfarande?

Anf. 151 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag tänker som statsråd inte värdera myndigheter och tala om vad de ska göra i sådana här fall. Det har jag inte befogenhet att göra. Det hoppas jag att du förstår, Anders Forsberg.

Samtidigt vill jag poängtera att EU-regelverket faktiskt ger möjligheter till många olika tolkningar av hur det nationella systemet ska upprättas. Den gamla tillämpningen behöver därför inte ha varit fel i rättslig mening. Det faktum att EU-kommissionen år 2011 granskade det svenska tvärvillkorsystemet och inte kritiserade de aspekter som omnämns i medierna gör det svårt att säga om det svenska tvärvillkorsystemet var felaktigt utformat i just denna fråga. Det finns alltså ett tolkningsutrymme i lagstiftningen.

I mina ögon finns det också ett utrymme för förenklingar av EU-reglerna. I den senaste reformen blev det i slutändan tyvärr inte någon större förändring av regelverket för tvärvillkoren. Det kan finnas en förklaring, nämligen att det även fanns många andra frågor som stod i fokus för både oss och andra medlemsländer.

Men inför nästa reform är min ambition definitivt att verka för förenklingar av flera delar i jordbrukspolitiken. Områden som kan förenklas är just tvärvillkoren, men också frågor om förgröning och så vidare behöver förenklas. Här behöver du absolut inte tvivla på att den ambitionen finns, och den diskuteras på ministerrådet. Jag ser fram emot att det kan hända väldigt mycket när det gäller förenklingar just därför att kommissionär Hogan mycket tydligt har aviserat att vi behöver göra förenklingar, och det är många länder som också driver dessa frågor.

Anf. 152 ANDERS FORSBERG (SD):

Fru talman! Jag tackar lantbruksministern för detta. Vi saknar inte ambitioner, och det är bra. Vi talar om förenkling, och det är bra. Men i dag talar vi om tvärvillkoren och om den övertolkning som en svensk myndighet har ägnat sig åt. Jag upprepar att om man läser EU:s regelverk, artikel 41 a, kan man se att det där står att avdrag ska göras bara om bonden gjort sig skyldig till samma överträdelse inom en treårsperiod. Detta har misstolkats grovt av den svenska myndigheten – i detta fall Jordbruksverket.

Den fråga som från början ställdes var hur ministern vill komma till rätta med de problem som beskrivs i interpellationen. Du nämner en hel del. Men jag tycker inte att det duger. I Sverige har den här tillämpningen fått karaktären av en osthysel som skär över nästan varje gård som kontrolleras. Många miljoner försvinner ut ur landet alldeles i onödan. Det var aldrig avsikten med dessa tvärvillkorsavdrag, eller reglerna för tvärvillkoren över huvud taget, när de infördes. De skulle främja att reglerna följdes och framför allt att fusk stävjades.

Jag tolkar ministerns besked som att regeringen inte tar frågan på allvar. Det är beklagligt. Det är kanske till och med oansvarigt. Förutom alla felaktigheter, som att beröva lantbrukarna deras rättmätiga ekonomiska stöd, handlar det om en rättssäkerhetsprincip och en tilltro till

statsapparaten. Att myndigheten inte gör rätt och riktigt är helt enkelt inte acceptabelt. Enbart den anledningen borde vara skäl nog att ministern tar frågan på större allvar. För mig är det viktigt att man inte sviker de svenska lantbrukarna i denna fråga.

Anf. 153 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Direktstödet har en stor betydelse för jordbrukarna och är en mycket viktig del av deras inkomst. För mig är det viktigt att stödet utformas på ett sådant sätt att det i så hög grad som möjligt stärker konkurrenskraft och bidrar till miljönytta.

Vi måste också, som jag har sagt tidigare, säkerställa enkla, rättssäkra och stabila regelverk. Det finns behov att se över detta, som jag har sagt i tidigare inlägg. Min ambition är även att tvärvillkoren kommer upp på agendan, så att vi kan få ett enklare och mer transparent system. Det kommer jag att jobba hårt med, och jag har redan inlett detta arbete. Trots den korta tid som jag har varit statsråd har jag vid flera tillfällen diskuterat detta i EU-sammanhang.

Anders Forsberg, jag tar denna fråga på mycket stort allvar. Det är däremot upp till Jordbruksverket som ansvarig myndighet att bedöma huruvida det är lämpligt att öppna upp gamla ärenden för en ny bedömning.

Enskilda lantbrukare kan överklaga beslut om stöd och sanktioner som de anser vara felaktiga. Det är Jordbruksverket som hanterar dessa överklaganden, inte jag som statsråd.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2014/15:199 om ett paradigmskifte i fiskeripolitiken

Anf. 154 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Roland Utbult har frågat mig när jag och regeringen kommer att göra en samlad bedömning av vilka system som behövs för fiskets bedrivande i en ordning med en landningsskyldighet.

På grund av svårigheten att styra ett fiske mot den önskade arten kan ett fartygs fångst innehålla fisk som inte omfattas av den enskilde fiskarens individuella fiskeranson. Landningsskyldigheten innebär att fiskarna kommer att vara skyldiga att landa även sådan oönskad fisk och räkna av den från kvoten. För att denna landningsskyldighet ska fungera i praktiken krävs selektiva redskap som minimerar den oönskade fångsten, men vid behov måste fiskarna också snabbt kunna överlåta fiskeransoner sinsemellan för att anpassa sina ransoner efter den fisk som fångats.

Mot den bakgrunden beslutade regeringen i fjol om vissa förordningsändringar för att möjliggöra ett mer flexibelt system under en landningsskyldighet. I fiskeförordningen infördes ett bemyndigande för Havs- och vattenmyndigheten att meddela föreskrifter om fördelning av

fiskeransoner och om överlåtelser av fiskeransoner under året. Sådana överlåtelser påverkar inte nästföljande års ransoner. Myndigheten har nyligen utnyttjat detta bemyndigande genom att föreslå en möjlighet till tillfällig omfördelning av fiskemöjligheter för svenska räkfiskare.

Vidare gjorde regeringen i fjol ändringar i Havs- och vattenmyndighetens instruktioner, i syfte att göra det enkelt för dem som önskar överlåta fiskeransoner att göra det på elektronisk väg och snabbt få myndighetens godkännande. Genom dessa ändringar, som möjliggör frivilliga överlåtelser av fiskeransoner under året, bedömer regeringen att de nödvändiga förutsättningarna finns på plats för att genomföra landningsskyldigheten på nationell nivå.

Sådana överlåtelser som sker under året skiljer sig emellertid tydligt från det system med överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska fisket som Roland Utbult nämner i sin interpellation. Det systemet handlar i stället om att minska fiskeflottan och öka fiskets lönsamhet genom köp och försäljning av fiskerättigheter som tilldelats för en period av tio år. En eventuell utvidgning av detta system till andra fisken än det pelagiska måste dock föregås av noggrann utredning av konsekvenserna för såväl fiskerinäringen som miljön. Den frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Anf. 155 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag tycker att statsrådet Sven-Erik Bucht har gett ett bra svar, på ett bra sätt.

Det är väldigt viktigt med bland annat de selektiva redskap som utvecklas lite här och där i Sverige och som har en möjlighet att få mycket stor betydelse framöver. Samtidigt är det så med selektiva redskap att det inte finns möjlighet att fånga enbart den typ av fisk man vill fiska, utan det blir alltid bifångster. Havet är ständigt i rörelse, och fiskarna rör sig lite som de vill. Det blir alltså alltid en del bifångster.

Det är bland annat därför det är viktigt med möjlighet att överlåta, så att fisket fortsättningsvis kan bedrivas på ett korrekt och lönsamt sätt i en ordning med landningsskyldighet. Den tidigare utkastskyldigheten var enligt min mening egentligen helt absurd. Vi går alltså från högsta kvantitet landad fisk till högsta kvantitet fiskad fisk.

Jag har noterat att Havs- och vattenmyndigheten nu i dagarna har beslutat möjliggöra samfiske, det vill säga att två fartyg kan gå samman och fiska som ett inom räkfisket. Havs- och vattenmyndigheten menar att någon form av överförbara rättigheter krävs och att det är en välbehövlig åtgärd som skapar möjligheter till ett lönsamt fiske. Det är långt ifrån att sälja fiskerättigheter, som ministern nämnde mot slutet av sitt svar.

Det finns naturligtvis en oro bland yrkesfiskarna och fiskarna i Bohuslän när det gäller just vad som kommer efter landningsskyldigheten. Jag tycker att oron ska tas på allvar. Det börjar med att man får ett samarbete där två fiskare kan gå samman, alltså att man kan hyra ransoner av den andra och så vidare, och det finns en oro över vad som händer framöver och hur det utvecklas. Jag tycker att det är viktigt att man tar

oron på allvar. Det finns dock regler som hindrar riktigt stora båtar att ta över ransoner från de mindre båtarna, så det finns regler som Havs- och vattenmyndigheten hanterar.

I framtagandet av system för fiskets bedrivande är det min övertygelse att det bästa resultatet nås om man har en samverkan mellan forskningen och yrkesfiskarna. Jag har varit här många gånger och talat för att man ska lyssna på yrkesfiskarna och dem som håller på med detta dagligdags. Det har varit väldigt mycket snack om att det ska vara forskarna hela tiden, men båda är oerhört viktiga. Vi ska inte heller glömma att fiskaren när det gäller de överlåtbara ransonerna, som det talas om i landningsskyldigheten, har makten att överlåta eller behålla fångstmöjligheten.

En fråga till ministern är när regeringen kommer att göra en samlad bedömning av vilka system som behövs för att människor ska kunna leva på fiske i framtiden, med nya regler om landningsskyldighet. Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Anf. 156 JAN-OLOF LARSSON (S):

Herr talman! EU:s nya fiskepolitik är sjösatt, framför allt i Östersjön där man har infört det nya regelverket. Tyvärr finns det inget regelverk för hur man ska hantera de beslut som nu är fattade, så fiskarna står där och begår lagöverträdelse egentligen varenda dag. Som politiker skäms jag för att vi sätter något i sjön som inte är klart.

Riksdagen har samfällt, gång på gång, sagt sig värna det småskaliga fisket. Det är också ett miljömål – en levande kust och skärgård. Det är jätteviktigt, tycker vi. Fisket i sig har inte så stor nationalekonomisk betydelse, men bieffekterna har det. Försvinner fisket från mina hemtrakter, Bohuslän, kommer det att påverka turismen stort. Vad är Strömstad, Fjällbacka, Grebbestad, Kungshamn och Smögen utan fiskebåtar? Det är ju hjärtat i vår kultur.

Roland Utbult framför att utvärderingen av det pelagiska fisket och införandet av försäljningsbara kvoter visade på positiva erfarenheter. Ja, om man vill ha en reducering av den pelagiska fiskeflottan var det positivt. Det var också det som var syftet, och det lyckades vi med. Inom räkfisket och kräftfisket finns dock inte behovet av strukturomvandling, utan här kommer ett annat problem fram: Hur ska vi se till att unga har råd och möjlighet att börja fiska? Vi har en relativt hög medelålder inom fiskarkåren, och löser vi inte problemet med förnygring har vi inga andra problem heller med fisket. Då försvinner det automatiskt.

Skulle vi gå den väg pelagikerna har gjort har vi ett litet antal båtar som klarar att ta upp hela den svenska kvoten – tre fyra båtar räcker för att ta upp de räk- och kräftor vi får lov att ta upp. Min människokänedom är också så skadad att jag tror detta: Om en fiskare kan välja mellan att sälja sina fiskekvoter och överlåta båten till en ny generation och att sälja kvoterna till högstbjudande kommer den som bjuder högst att få kvoterna. Då får säljaren en redig pension.

Som ministern nämnde har Havs- och vattenmyndigheten startat ett prov med så kallat polfiske. I en artikel i lokalpressen hemma är man djupt oroad över vilka konsekvenser det får. Men det är inget att vara orolig över, säger myndigheterna.

När förslaget tillkännagavs steg värdet på en räkbåt från 4,7 miljoner på söndagen till 11 miljoner på måndagsnatten. Över en natt höjde myndigheten värdet med hundra procent. Risken med ett prov är att det inte går att backa. Det kunde vi inte med det pelagiska, och det kommer vi att kunna med det här heller.

De som gör dessa affärer för att komma över kvoter vill jag meddela att jag som politiker inte känner några som helst förpliktelser mot dem. Den som köper upp och banken får ta den ekonomiska risken. Jag kommer inte som politiker att gå in och försöka förhindra att de får ta den smällen.

Jag hade hoppats att yrkesfisket skulle få ta den här matchen och försöka komma fram med ett gemensamt förslag. Men det ansvaret har myndigheterna lyft ifrån dem, och det tycker jag är djupt olyckligt.

Här är det en konflikt mellan stora och små båtar. Det hade varit bra om de själva först hade fått bena ut det här problemet så mycket de kunde.

Anf. 157 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! System med överlåtbara fiskerätter kan givetvis se olika ut beroende på syftet. Sedan kan ju en fiskare aldrig helt förutse sin fångst, oavsett hur selektiva redskap han eller hon fiskar med. Vi har tillfört medel för inköp av selektiva redskap. Anslaget är 38 miljoner under fyra år, och det är för att underlätta och förbättra situationen.

Jag tycker liksom Roland Utbult och Jan-Olov Larsson att det är glädjande att systemet i det pelagiska fisket verkar fungera som det var tänkt. Vi har sett att kapaciteten minskar och lönsamheten ökar i det fisket. Men varje fiske har unika förutsättningar. Om detta system ska tillämpas även på annat fiske måste man ha en god uppfattning om konsekvenserna. Vi kommer att titta vidare på frågan.

Jag håller med om att det är viktigt att man får en förankring i fiskenäringen när man går vidare. Det är viktigt med en nära dialog mellan myndighet och näring.

Anf. 158 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Jag tackar ministern.

Jag kanske ska säga någonting om bakgrunden till att jag är engagerad i detta. Jag sitter inte i miljö- och jordbruksutskottet utan i socialförsäkringsutskottet, men det här är viktiga frågor för mig. Det beror på min bakgrund i Öckerö i Bohuslän. Jag bor i Uddevalla men kommer från Öckerö. Ropar någon Utbult på Öckerö vänder sig halva befolkningen om, så det är inte ett så ovanligt namn därute.

Min far var fiskare liksom min farfar. Ända sedan 1600-talet har vi fiskat i vår släkt. Vi har fiskat demersalt, alltså på botten med bottentrål, och pelagiskt med flyttrål. Det har vi som sagt hållit på med i flera hundra

år. Jag har också varit med ute och fiskat. Därför finns ett stort intresse av vad som händer framöver.

Jan-Olof Larsson och jag sjunger i nästan samma tonart, men det kanske är lite dissonans här och där. Jag upplever att Jan-Olof Larsson vill ha det som det är. Vi har haft bekymmer med utkastskyldigheten, alltså en skyldighet att kasta ut fisk. Jag vill någonting annat. Jag vill få upp all fisk och få den landad.

Sedan finns det en oro i Bohuslän, som jag tycker ska tas på allvar, när det gäller räkfisket och detta med båtarna. Det är viktigt att det blir en samverkan mellan fiskenäring, beslutsfattare och myndighet.

Jag har dock inte uppfattat yrkesfisket som en näring som är emot kontroll. I stället visar vederhäftig kontroll att det inte har blivit många åtgärder. Hela arbetet mellan myndighet och fiskare bygger egentligen på tillit, att man måste ha tillit till fisket.

I Norge finns det inga kameror. I Norge har man byggt på tillit. Där har man haft utkastförbud i 25 års tid, och man har byggt det på tilliten. Norge är ett föregångsland, säger vi ofta i många olika sammanhang. Men när det kommer till kontroll blir det tyst här i Sverige, för man vet inte riktigt hur man ska hantera det. Men jag menar att yrkesfisket inte är emot kontroll. Och det har visat sig att det händer väldigt lite på det området när det gäller att det skulle behöva kontrolleras. Det är så här vi ska arbeta i Sverige, med tillit.

Jag blir lite bekymrad när Jan-Olof Larsson i en artikel skriver att han och ett par till vill ha kameror ombord, alltså kontrollera yrkesfiskarna med kameror. Jan-Olof får väl förklara eller möjligen försvara vad som var tanken med det. Det talades om att det skulle bli något slags frihet för yrkesfisket på det sättet. Det får i alla fall inte jag ihop.

Nej, det måste handla om tillit. Och jag är övertygad om att yrkesfiskarna vill ha ett reglerat fiske som säkerställer framtida möjligheter. Men jag tror inte att de vill ha en kontroll som inkräktar på deras integritet, för frihet är det starkaste uttryck vi har i Bohus, och det har det varit i flera hundra år.

Anf. 159 JAN-OLOF LARSSON (S):

Herr talman! Vi kan konstatera på en gång, Roland Utbult, att jag inte vill ha några kameror. Det var nog en misstolkning av artikeln.

Jag tillhör också en släkt som har varit fiskare sedan generationer tillbaka. Men min far sa till mig: Om du blir fiskare slår jag av dig ryggen. Det ville han absolut inte att jag skulle bli, och det förstår jag nu. Men jag vill inte tillhöra den generation i fiskarsläkten som ser till att det svenska fisket försvinner. Och det gör vi om vi, som Havs- och vattenmyndigheten nu har föreslagit, inför systemet med polfiske.

Det finns redan de som har köpt upp båtar sedan några år tillbaka – de har fiskat med bägge båtar, men nu räcker det att de fiskar med en i stället – för att komma över kvoter. Det blir så här med det system som föreslagits: Det är pengarna som styr.

Inte minst är det en konflikt mellan stora och små fiskebåtar som de har haft svårt att reda ut. Nu har den statliga myndigheten lyft av yrkesfisket bördan att komma överens. Tyvärr har många av dem gett upp. Nu har de gått en part till viljes. Jag vill inte ta ansvaret från dem som ska komma med ett gemensamt förslag, men om förslaget ska komma från politiskt håll är riksdagens ställning sedan många år att vi ska värna det småskaliga fisket, vilket för mig innebär att det finns fiskebåtar kvar utefter hela Bohuskusten, Hallandskusten och så vidare. Om vi ska ha ett system med fördelning av kvoter kan vi inte överlåta dem på båtarna längre. Då får vi överlåta dem geografiskt. Då får SD-, LL- och GG-distrikten kvoter utifrån hur mycket de har fiskat, och då stannar kvoterna geografiskt. Men jag vill helst se att fiskarna själva kommer med ett förslag.

Jag är djupt oroad över myndighetens förslag och hoppas att ministern tar till sig det.

Anf. 160 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Tilliten som Roland Utbult tar upp är jätteviktig, och den tror jag att man får om man har en nära dialog mellan myndighet och näring. Det var därför som jag sade i mitt förra inlägg att det är så oerhört viktigt att den dialogen finns, och det har också Jan-Olof Larsson varit inne på.

Sedan är det lite svårt att diskutera, för vi verkar vara så överens i de här frågorna, men något vill jag säga.

Jag kan inte kommentera, Jan-Olof Larsson, myndighetens hantering av beslut. Men jag kan säga att Havs- och vattenmyndigheten har i dag en möjlighet att hantera tilldelningen av individuella årsransoner och formerna för byten och andra överlåtelser. Man för också en dialog med näringen och tar särskild hänsyn till det småskaliga fiskets förutsättningar där det är relevant. Mer än så kan jag inte kommentera myndigheten utifrån min roll.

Det stora problemet i frågan om landningsskyldigheten är omnibusförslaget som inte är klart och den oenighet som råder mellan kommissionen, ministerrådet och parlamentet. Det är mycket olyckligt att det inte har kommit på plats. Det skapar nationella problem för näringen och för våra myndigheter vad gäller hur detta ska hanteras.

Jag hoppas verkligen att vi får det på plats. Det lettiska ordförandeskapet har en tydlig ambition att få det på plats, och jag hoppas att vi lyckas med det så fort det bara går.

Anf. 161 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! I interpellationssvaret skriver ministern om selektiva redskap att ”vid behov måste fiskarna också snabbt kunna överlåta fiskeransoner sinsemellan för att anpassa sina ransoner efter den fisk som fångas”. Det är bra att ministern har denna inställning.

Jag är glad över att ministern uttrycker att det är viktigt med en dialog mellan näring, myndighet och forskning.

Det finns många frågor vad gäller landningsskyldighetens införlivande i svensk fiskes vardag. Vad ska fiskarna göra med den fisk som inte får säljas? Kommer det nya regelverket att fordra att fiskarna bygger om sina fartyg? Kan de modifiera sina fiskeredskap för att fiska mer selektivt?

Det är min förhoppning att alla parter samverkar så att landningsskyldigheten tillämpas på ett klokt och balanserat sätt, framför allt så att inte den enskilde fiskaren lider skada till följd av oklarheter när detta införs.

Låt mig avsluta med några frågor till ministern. Nu har ni makten. Statsrådet är ansvarig för den svenska fiskeripolitiken. Jag vill att ministern utifrån att betrakta lönsamheten i fisket ska tala om för mig och svenska folket hur framgångsmöjligheterna ser ut för det svenska fisket framöver. Hur får man fart på näringen? Hur ser man till att inte tappa fler i näringen? Var finns regeringens jobbpolitik på detta område?

Anf. 162 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag tror att det svenska fisket har en framtid och är betydelsefullt. Fisk är en viktig råvara när vi diskuterar framtida nationell livsmedelsstrategi.

Jag håller med Roland Utbult om att det finns många frågor som gör det besvärligt. Att man inte har löst detta på EU-nivå drabbar fiskenäringen i många länder, inte bara i Sverige. Det är ett problem, och vi måste få ordning och reda på detta. Från svensk sida har vi ambitionen att göra allt för att få det på plats så fort som möjligt.

Jag besökte den lettiska jordbruksministern i Riga den 2 december inför ordförandeskapet för att lyssna av hans prioritering. Bland annat lyfte vi upp denna viktiga fråga vid detta tillfälle.

Vi har infört ett antal verktyg på nationell nivå, men vi måste vara beredda att reagera på situationer som uppstår längre fram. Det kan uppstå saker som vi inte kunnat förutse. Oavsett de åtgärder som vidtagits innebär landningsskyldigheten en stor utmaning för fisket. Det är också viktigt att fortsätta titta på möjliga åtgärder för att anpassa strukturen i flottan och skapa förutsättningar för ett lönsamt fiske och ett levande kustsamhälle.

Jag tackar för en bra debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2014/15:168 om Marinens musikkår

Anf. 163 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Mikael Oscarsson har frågat mig när jag tänker tillsätta den utredning som sanktionerats i riksdagen gällande Marinens musikkårs framtid.

Försvarsmusiken omfattar i dag tre musikkårer. Det är Arméns musikkår och Livgardets dragonmusikkår i Stockholm och Marinens

musikkår i Karlskrona. Totalt omfattar dessa tre musikkårer 113 heltidsanställda musiker. Utöver detta har hemvärnet 26 musikkårer.

Regeringen styr Försvarsmaktens verksamhet bland annat genom myndighetens instruktion, regleringsbrev och enskilda regeringsbeslut. Försvarsmakten ska enligt sin instruktion – förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten – medverka i statsceremonier. Detta innebär bland annat att försvarets musikkårer ska spela vid högvaktsavlösningen och annan statsceremoniell verksamhet. Ett annat exempel är musikkårens deltagande vid riksdagens öppnande. I bilaga 1 till förordningen med instruktion för Försvarsmakten framgår det att Försvarsmusiken är en enhet under Livgardet.

Regeringen har på detta sätt hittills bestämt ramarna för försvarsmusikens verksamhet. Regeringens inställning är att verksamhetens inriktning och omfattning, med bland annat tre musikkårer, i allt väsentligt ska fortsätta som i dag. Denna inriktning har förtydligats i Försvarsmaktens regleringsbrev för budgetåret 2015. Därmed ser jag inget behov av att tillsätta en utredning.

Anf. 164 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för svaret.

Låt mig först ge en liten bakgrund. Marinens musikkår är landets näst äldsta orkester. Musikkåren har anor sedan 1680 och är en viktig del av det svenska kulturarvet och en central del i världsarvet Karlskrona. Musikkåren är alltså 335 år gammal.

Marinens musikkår genomför en mängd olika uppdrag för Försvarsmakten, statsledningen och allmänheten. Musikkåren är ett levande kulturarv som sprider god pr åt Försvarsmakten på förband och regementen i hela landet, gör regelbundna framträdanden på internationella arenor och finns ofta med vid statsceremonier i Stockholm. Musikkåren är inte minst ett viktigt föredöme för framtidens musiker och har rönt stora framgångar internationellt.

Marinens musikkår har, som herr talmannen och försvarsministern vet, varit ifrågasatt ett antal gånger. Den senaste debatten slutade med att dåvarande försvarsministern sa att det skulle göras en utredning för att gå till botten med hur det ska organiseras.

Det ska tilläggas att det har varit ett stort engagemang för detta. Ett stort antal namnunderskrifter har skickats in. Människor från musikhögskolor, orkestrar och akademier har engagerat sig och även allmänheten. Det har funnits en oro för vad som skulle hända om musikkåren försvinner. Samtliga har ansett att regeringen måste ta sitt ansvar och tillsätta en efterlängtd utredning. Utredningen skulle vara bred och se till Marinens musikkårs lydnadsförhållande och till försvarsmusiken som kulturarv.

Låt mig ge försvarsministern en eloge för att musikkåren är räddad. Det är ett viktigt besked, och jag hoppas att det gäller för hela mandatperioden. Men när man bygger ett hus, herr talman, är det viktigt att ha en grund och tänka långsiktigt. Nu är detta en musikkår med långa anor som står på en fast grund. Men jag tror att problemen kommer att

komma tillbaka igen som ett slags gummiboll till politiken, om man inte tar ett fast tag. Jag tycker att det finns anledning att titta på omvärlden.

I Norge har man exempelvis valt att lägga försvarsmaktens sex musikkårer, fästningar och museer i en egen organisation. Jag tror att man behöver något slags kombination där Kulturdepartementet och Försvarsdepartementet tar ett gemensamt ansvar. Jag tror att en mix skulle vara en framkomlig väg.

Jag skrev min interpellation i början av december. Vi skulle ha haft debatten före jul, men det blev ändrade planer. Nu har beskedet kommit att musikkåren är räddad i nuläget, men jag skulle önska att försvarsministern visade handlingskraft, tillsatte en utredning, tittade på en långsiktig lösning och tog vara på det kulturella värde som finns.

När man har gjort en utredning har vi alla blivit klokare. Sedan kan vi fatta ett beslut och få en långsiktig lösning på denna viktiga fråga.

Anf. 165 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Det är bra att vi har denna debatt om Marinens musikkår och försvarsmusiken i dag. Det är mycket viktigt. Framför allt är det otroligt bra att regeringen och försvarsminister Peter Hultqvist har säkrat musikkårens framtid genom att skriva in den i regleringsbrevet. Regeringen förtjänar ett stort beröm för detta.

Marinens musikkår är en nationell angelägenhet och genomför årligen över 100 framträdanden genom medverkan vid officiella statsbesök, kungliga audienser, högvakter, förbandsspelningar och konserter. Musikkårens verksamhet är inte bara statsceremoniell, utan den har också många andra viktiga uppgifter.

En är att musikkåren utgör ett stöd till svenska förband både i Sverige och utomlands. Musikkåren har deltagit vid utlandsmissioner i bland annat Bosnien, Kosovo och Afghanistan. Den har deltagit med såväl ceremonimusik som musikunderhållning i personalvårdande syfte.

En annan viktig uppgift är att musikkåren har en betydelsefull kulturell roll i Sverige, både historiskt, genom att vara Sveriges näst äldsta musikkår, och i musiklivet i dag. Den har en viktig del i världsarvsstaden Karlskrona och har funnits där i över 300 år.

Herr talman! Musikkåren har ett mycket högt anseende i den internationella blåsmusiksfären och är också förebild för såväl professionella som amatörmusiker. Att musikkåren finns är otroligt viktigt för att denna musikgenre kan komma också framtida generationer till godo.

Marinens musikkår är verkligen en unik resurs för Sverige men har tidigare flera gånger fått se sin framtid hotad vid budgetförändringar inom Försvarsmakten. Detta har skapat en osäkerhet för verksamheten. Genom att regeringen nu har skrivit in Marinens musikkår i regleringsbrevet är dess existens räddad, och det är mycket bra.

Tyvärr ser vi trots detta redan tecken på att Försvarsmakten har för avsikt att kringskära Marinens musikkårs uppgifter och minska dess möjligheter att verka.

Från Försvarsmaktens sida låter det ofta som att det är det statsceremoniella som är musikkårens enda uppgift. Men som jag redan beskrivit i mitt tal har musikkåren väldigt många fler och viktiga uppgifter än att spela vid slottet, även om det såklart också är viktigt.

Därför vore det, trots den föredömliga handlingskraft som regeringen och försvarsministern har visat genom regleringsbrevet, värdefullt om regeringen kunde göra en översyn av försvarsmusikens uppgifter som helhet inför framtiden.

Anf. 166 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Jag är väldigt glad att vi får det här tillfället att tala om Marinens musikkår. Jag har själv njutit av tonerna från dem några gånger, och jag tycker att de har en stor roll hos oss.

Jag tänker inte gå in på alla uppgifter de har, för det har tidigare talare gjort, utan jag vill diskutera detta med utredningar. I dag samlades försvarsutskottet igen för att titta på krisberedskap, och jag häpnade över alla de utredningar som fanns med i papperen. Att den förra regeringen tillsatte så många utredningar upplevde jag som ett svar på hur politik ska föras. Däremot saknas beslut.

Vår nuvarande regering, med försvarsministern i spetsen, tog direkt till sig vad som skulle göras och fattade beslutet att musikkåren ska vara kvar. Jag tycker att det tyder på beslutskraft men också på en väldig styrka från regeringen. Vi kan inte bara lägga pengar på att utreda saker hela tiden och aldrig komma till skott.

Den förra regeringen har suttit här i åtta år. Vi har diskuterat musikkåren och behovet av den många gånger. Inte en enda gång har vi kommit till beslutet att den ska vara kvar. Den nuvarande regeringen har haft makten i några få månader och har genast fattat detta beslut. Jag tycker att det är väldigt bra.

Musikkåren har hotats av nedläggning under dessa åtta år och har varit på tapeten flera gånger. Vi har stått här i talarstolen och diskuterat, och vi har haft möten med musikkåren. Hela tiden har orosmolnet hängt över oss, men nu har vi ett beslut. Den ska finnas kvar. Det tycker jag är bra. Men vi kan inte hålla på år ut och år in och utreda allt som ska göras, när vi vet vad vi vill.

Försvarsministern och regeringen har fattat ett klart beslut, och jag tycker att det är väldigt bra.

Anf. 167 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Det är den politiska viljan som är avgörande för om olika verksamheter överlever eller om de förändras.

Vår politiska vilja är att de tre musikkåren ska finnas kvar. Därför har vi markerat i regleringsbrevet att Försvarsmakten ska bedriva försvarsmusikverksamhet med i allt väsentligt samma inriktning och omfattning som i dag.

Detta innebär att verksamheten ska fortsätta med den inriktningen. Det ger inte utrymme för några större förändringar i verksamheten, utan det är

en tydlig signal till myndigheten i fråga. Vi har fört resonemang och förklarat innehållet i regleringsbrevet för Försvarsmakten.

Om man utgår från att regeringen har en politisk vilja som ska effektueras är det ett sätt att peka rätt ordentligt när man går in i ett regleringsbrev och tydligt talar om. Om vi tillsätter en utredning öppnar vi upp fältet för en massa olika typer av konstruktioner och finansieringsmöjligheter.

Man ska ha klart för sig att ekonomin ligger i intervallet 10–12–15 miljarder. Det är alltså ingen stor post i statsbudgeten. Med den summa pengar detta kostar tror jag att man med en tydlig politisk vilja i sammanhanget kan garantera att verksamheten i allt väsentligt fortsätter med den inriktning och omfattning den har i dag.

Jag tycker inte att en utredning behöver tillsättas när vi ändå vill ha musikkåren kvar. Det är inte det ultimata sättet att demonstrera någon sorts handlingskraft. I så fall är det bättre att vara tydlig och säga att orkestern ska vara kvar, punkt slut. Då har man i alla fall varit tydlig i den politiska viljan.

Jag har en lång bakgrund i både kommun- och länspolitik, och jag har varit med om rätt många olika konstruktioner för att finansiera verksamheter i stiftelser med samfinansiering från många olika intressenter – näringsliv, folkrörelser, kommuner, landsting och allt vad det nu kan vara – för att klara en ekonomi. Erfarenheten från detta är att det inte är säkert att det är det mest stabila sättet att klara en verksamhets långsiktiga överlevnad. Det blir alltid relaterat till viljan att åter gå in med pengar varje år.

När någon svajar och sviktar i finansieringen börjar nästa också göra det. Sedan är man ute på ett gungfly, och då blir kanske verksamheten som helhet ifrågasatt. Att gå in i den typen av finansieringsmodeller är inte med någon självklar logik en lösning på problemet.

Men om staten nu anser att man ska ha en statsceremoniell verksamhet inom ramen för Försvarsmakten och att man också ska driva övrig verksamhet inom denna kan det däremot vara tydligare och enklare att reda ut problemet för alla genom att säga att den ska vara kvar. Sedan får man stå för det i budgeten.

Frågan är egentligen vad som leder till stabilitet och framgång. Jag tror att en politisk vilja som man uttalar leder till bättre stabilitet än om vi startar utredningsarbete som syftar till en mångfasetterad finansiering.

Vi har redan sagt: Vi vill att detta ska vara kvar. Vi har reglerat det i regleringsbrevet. Det är vår politiska vilja, och det kommer vi att försöka jobba för även i framtiden.

Anf. 168 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Det var ett viktigt besked att musikkåren ska vara kvar. Det förtjänar du och ditt departement beröm för. Men jag tror att man kan klara av att göra två saker samtidigt. Jag tror att det är viktigt att se frågan långsiktigt. Det blir i längden svårt att tro att Försvarsmakten kan ta ansvar för den kulturella biten. Då tror jag att risken är att bara det

statsceremoniella kommer i fokus. I Norge har man organiserat på ett annat sätt.

Jag vill hålla fast vid att det är en viktig fråga hur vi löser detta långsiktigt. Ska musikkåren långsiktigt behålla den yttersta klassen av musiker är det viktigt att det känns att det finns en långsiktighet. Musikerna har nu erfarenhet av att det går och att musikkåren blir räddad – det har varit så flera gånger – men sedan blir det en ny kris, och så är man hotad igen. Så fortsätter det.

Det är bra att musikkåren har överlevt alla dessa år – det är jätteviktigt. Men det vore viktigt att lösa frågan långsiktigt. Därför hoppas jag få gehör för min önskan om en utredning.

Det finns ett beredningskrav. Det uttalades en tveksamhet kring utredningar. Jag håller med om att man inte ska begrava alla frågor i utredningar, och det har ju inte regeringen gjort i den här frågan. Men man kan samtidigt titta långsiktigt på hur man på ett maximalt sätt kan få en mix med både det kulturella, som är Kulturdepartementets ansvar, och Försvarsmakten och Försvarsdepartementet. Den frågan finns kvar att titta på.

Samtliga partier har uttryckt stöd för att tillsätta en utredning. I den förra interpellationsdebatten på försommaren deltog flera socialdemokrater. Det var Agneta Gille från mitt eget län, Kerstin Haglö, Peter Jeppsson och Gunilla Carlsson. Det var även deltagare från de borgerliga partierna. De menade att det behövs en utredning, och dåvarande ministern kom också sent omsider fram till samma hållning, vilket var bra. Argumenten finns kvar.

Det är ett viktigt besked som nu har kommit om att staten fortsätter ge stöd till verksamheten och att den kommer att leva kvar. Men den långsiktiga frågan kräver fortfarande sitt svar.

Anf. 169 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Det är en intressant och viktig diskussion. Självt har jag på olika sätt haft kontakt med Marinens musikkår i hela mitt liv. Jag ser mig som ganska insatt i dess verksamhet och är glad över det försvarsministern säger, herr talman. Det känns lyckosamt att vi nu har säkrat framtiden.

Men redan den här veckan har jag fått ny information som visar att det redan finns planer från Försvarsmakten att skära ned budgeten just för Marinens musikkår – även för de andra delarna av försvarsmusiken men framför allt på Marinens musikkår.

Det kommer att innebära att det enbart är det statsceremoniella som Marinens musikkår kommer att fortsätta med. Men är det bara det statsceremoniella som blir uppgiften för Marinens musikkår kommer det inte att vara så många professionella musiker som söker sig dit, för det är inte bara det som är det intressanta för en musiker. Jag har själv spelat en hel del och vet vad det innebär, för man vill utvecklas musikaliskt.

Därför är det otroligt viktigt att vi har en långsiktig finansiering så att det finns pengar till hela verksamheten, både det kulturella, det för

allmänheten och kulturarvet, och det statsceremoniella. Det ska finnas en bred verksamhet för Marinens musikkår.

Nu pratar vi om Marinens musikkår, men detta gäller såklart alla tre musikkårerna, också Arméns musikkår och Livgardets dragonmusikkår.

Det är egentligen därför jag är uppe och talar om detta. Vi har räddat Marinens musikkår. Det är mycket bra och förtjänar allt beröm. Men vi måste också ha en långsiktig lösning. Exakt hur den översynen ska gå till eller hur vi gör detta kan jag inte svara på här. Men jag vill att vi fortsätter den diskussionen och ser till att vi slipper ha den här diskussionen i framtiden – att det finns ett långsiktigt och stabilt sätt att finansiera Marinens musikkår.

Anf. 170 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Det här är förstås ett gemensamt ansvar. Men politik är att vilja, och nu vet vi att detta ska vara kvar i allt väsentligt. Det betyder för den skull inte att det ska vara absolut lika. Vi kommer att stå här om ett par månader och diskutera hela försvaret och dess framtid. Det kommer inte att bli en lätt diskussion – det tror väl ingen av oss. Vi vet ju att hela Försvarsmakten borde rustas, men det kostar väldigt mycket.

Jag är glad över det fattade beslutet och vet också att hemvärnet har en mängd musikkårer. Det finns många i Sveriges land som tycker om musik och tycker om att spela, till och med tillsammans.

Jag vill bara säga igen: En utredning är inte svaret på frågan. En utredning leder inte till att detta ska vara kvar. Den kan lika gärna leda till att det blir en nedläggning. Det måste vi ha klart för oss.

Men det beslut som nu är fattat om att musikkåren i allt väsentligt ska vara kvar är ett rejält och kraftfullt beslut. Det betyder att vi kommer att få ha den här musikkåren i en framtid och att den kommer att spela för oss. Det är jag mycket glad för och vill tacka för.

Anf. 171 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Jag vill bara erinra om några saker.

I den förra debatten i kammaren om den här frågan var det ett reellt nedläggningshot som låg över musikkåren. Att kräva en utredning var då ett sätt att hitta en tidsfrist och på det sättet försöka finna en lösning för att garantera någon form av överlevnad.

Vårt parti förde från oppositionens rollen diskussioner med den dåvarande regeringen, och ur de diskussionerna kom förslaget om utredning.

Sedan blev det ett valutslag som gjorde att det blev en ny regering. Då ansåg jag och andra att det enklaste kanske ändå är att reda ut frågan på ett tydligt sätt och göra slut på den gungflytsituation som fanns. Det var att göra en styrning genom regleringsbrevet, och det tycker jag är en rätt stark markering.

Man ska alltså komma ihåg den historien. När det krävdes utredning tidigare var det från en helt annan utgångspunkt och med en helt annan hotbild.

Detta är kanske en fråga som borde ha varit löst tidigare. Vi hade en annan regering i åtta år som representerade bland annat det underlag som Oscarsson företräder här. Den lyckades inte skapa någon stabilitet och tog inte initiativ till att göra någon reglering i regleringsbrev. Jag kan bara konstatera detta.

Ur detta kanske det sedan har skapats den osäkerhet kring framtiden som man nu ska reda ut. Men jag tycker att vi har rätt ut den genom att vi i regleringsbrevet har tydliggjort hur det ska se ut.

Sedan måste jag markera och upprepa: Tro inte att alternativa finansieringar och olika typer av finansieringskonstruktioner är höjden av stabilitet och leder till att man med automatik klarar finansieringen. Det kan vara en värld som är vanskelig att ge sig in i, om detta ska fungera.

Om man ska tala om det ur stabilitetssynpunkt är det en ganska stark markering att göra det i ett regleringsbrev. Inte alla verksamheter inom den statliga sektorn omfattas av den typen av markeringar.

Åsa Lindestam har väl en poäng i att vi senare under våren kommer att diskutera hela bredden i Försvarsmakten och alla behov som finns. Vi har underskott i personalförsörjningen, materiella behov av stort slag och den militära förmågan som måste öka. Vi har en lång rad saker att ta tag i. Det finns alltså en försvarspolitisk bredd. Och det är där tyngdpunkten i den framtida diskussionen måste ligga. Ett sätt att nå en koncentration på de områdena och att lägga tyngdpunkten i diskussionen där är bland annat att reglera en sådan verksamhet på ett tydligt sätt, så att man har nått stabilitet i den delen. Därmed kan man också ägna kraft och eventuell utredningskapacitet åt den typen av saker.

Jag menar att vi ska lösa den här frågan och då kan använda de utredningsresurser som vi har på ett annat sätt. Det är också fråga om ett strategiskt val.

Nu säger alla i debatten här att det är bra att vi har gjort regleringen. Och vi kommer att stå fast vid den. Hur andra regeringar kommer att göra i framtiden kan jag inte svara för, men jag kan konstatera att vi hade en regering som satt i åtta år och inte gjorde motsvarande sak.

Anf. 172 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tycker att det som försvarsministern var inne på på slutet visar att det blir tokigt när vi sätter trumpeter mot kanoner. Då säger Försvarsmakten såklart att de måste få kanonerna. Därför finns det en finess med den norska modellen. De har gjort en egen avdelning där de har lagt museerna, fästningarna och musikkåreerna – som för övrigt är sex stycken i stället för tre. Vi hade sex musikkåreer även i Sverige för inte alltför många år sedan. Men tre har lagts ned. Nu har vi minst antal musikkåreer per capita i Norden. Vi är nere på lägstanivå.

När det gäller utredningar beror det helt och hållet på vilka direktiv som ges, Åsa Lindestam. Om det ges direktiv om att man nu ska spara pengar och eventuellt lägga ned blir det på det sättet. Men om det ges direktiv om att man inte ska lägga ned men att man ska titta på en långsiktig lösning får man en sådan sak. Det är ganska elementärt.

Jag vill också tacka för ett mycket bra inlägg av Magnus Manhammar som hade information som är viktig att ta med i debatten. Det går alltså redan rykten om att Försvarsmakten gör ändringar som är neddragningar. Det är ett exempel på att det blir fel när vi sätter trumpeterna mot kanonerna. Därför behöver man titta på en långsiktig lösning.

I den här kammaren vet vi att allting inte snurrar kring Sverige och Stockholm, även om vi ofta vill tro det. Vi har anledning att titta på omvärlden. Norge tycks ha hittat någonting som fungerar över mandatperioderna på ett imponerande sätt.

Jag vill tacka för beskedet och för debatten. Men det behövs fortfarande en utredning.

Anf. 173 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Oscarsson och jag är inte överens i frågan. Det har väl framgått med önskvärd tydlighet. Jag anser att vi inte behöver utreda det här. Vi behöver inte lägga utredningsresurser på det här eftersom vi har gjort en mycket stark markering genom att reglera det i ett regleringsbrev.

Det finns en stor finess, för att använda Oscarssons uttryck, med att göra det i ett regleringsbrev. Då är man nämligen tydlig, och det ges uttryck för regeringens vilja till myndigheten. Då har man också lagt grunden för en långsiktig lösning. Man ska inte tro att man löser det med enkelhet genom att bara ta in modeller från olika håll och kanter. Om man står för en grundläggande statlig finansiering av statlig verksamhet är det väl tydligt besked nog. Vi har för avsikt att driva den här linjen.

Oscarsson och den gruppering av partier han företräder har ett eget *record* att ta ansvar för med de åtta år som har gått. Nu har vi löst frågan på det här sättet och gjort det tydligt för Försvarsmakten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2014/15:170 om Europa i förkrigstillstånd

Anf. 174 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Allan Widman har frågat mig vilka omedelbara åtgärder jag är beredd att vidta till Sveriges försvar och säkerhet med anledning av ett hastigt försämrat omvärldsläge.

Ett enskilt militärt väpnat angrepp direkt mot Sverige är fortsatt osannolikt. Kriser eller incidenter som även inbegriper militära maktmedel kan dock uppstå, och militära angreppshot kan likväl aldrig uteslutas.

Den ryska aggressionen mot Ukraina och Rysslands olagliga annektering av Krim och Sevastopol är oacceptabel. Det är ett entydigt brott mot internationell rätt och principerna för fred och säkerhet i Europa.

Vi kan se att den militära övnings- och underrättelseverksamheten i Östersjöområdet har ökat. Rysk militär uppträder mer utmanande runt Östersjön och kränker Östersjöländers territorium. Regeringen bedömer

att denna utveckling kommer att fortsätta. Den ryska ledningen gör stora ekonomiska satsningar på den militära förmågan och har visat att de också är beredda att använda den för att uppnå sina politiska mål och syften. Detta påverkar situationen både i vårt närområde och i Europa som helhet. Det ryska agerandet innebär en kraftig försvagning av den europeiska säkerhetsordningen.

Utvecklingen i Ukraina och Rysslands agerande runt Östersjön understryker vikten av att förstärkningen av Sveriges försvarsförmåga påskyndas. Utifrån den förändrade säkerhetspolitiska situationen i Europa är det särskilt viktigt att stärka Sveriges försvarsförmåga på både kort och lång sikt. Det bör göras med fokus på Sveriges närområde.

Som en omedelbar åtgärd har riksdagen på förslag från regeringen i höständringsbudgeten för 2014 därför beslutat om en ökning av anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap med 210 miljoner kronor i syfte att möjliggöra en utvecklad övningsverksamhet som höjer förbandens förmåga i närtid.

En annan omedelbar åtgärd är att regeringen har beslutat att Försvarsmakten ska ges möjlighet att bedriva repetitionsutbildning av totalförsvarspiktiga i krigsförbanden i den utsträckning som behövs för Sveriges försvarsberedskap.

Försvarsberedningen har i sin rapport *Försvaret av Sverige – starkare försvar för en osäker tid* beskrivit sin syn på de försvarspolitiska konsekvenserna av den säkerhetspolitiska utvecklingen. Regeringen konstaterar att det finns ett brett stöd för huvuddragen i rapporten. Dessa kommer att ligga till grund för den försvarspolitiska proposition som regeringen avser att lämna till riksdagen till våren och som avser perioden efter 2015. En bred politisk överenskommelse om det försvarspolitiska inriktningsbeslutet är ett viktigt sätt att markera den svenska positionen med anledning av utvecklingen i vår omvärld. Det främsta syftet är att öka den operativa förmågan. Därmed höjs tröskeln för den som skulle vilja angripa Sverige eller använda militära maktmedel för att utöva påtryckningar mot Sverige.

Riksdagen har redan, utifrån analysen i Försvarsberedningens rapport, beslutat om nya förstärkningar av förbandsverksamheten och materielinvesteringar för 2015 och aviserat ytterligare förstärkningar för kommande år. Dessa bidrar till att öka Försvarsmaktens verksamhet och närvaro i närområdet, främst i och över Östersjön, bland annat genom en ökad incidentberedskap, både kommande år och på längre sikt.

Hot mot fred och säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Regeringen framhåller vikten av att Sverige fördjupar de bilaterala och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbetena. Under hösten har arbetet med att stärka våra försvarspolitiska samarbeten i allmänhet, och samarbetet med Finland i synnerhet, intensifierats.

Regeringen anser vidare att samarbetet med Nato ska fortsätta att utvecklas inom ramen för det svenska partnerskapet. Likaså är den transatlantiska länken betydelsefull ur ett långsiktigt säkerhetspolitiskt

perspektiv. Sveriges samarbete med Nato begränsas ytterst av att vi inte åtar oss försvarsförpliktelser.

Anf. 175 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Jag vill tacka försvarsministern för svaret.

Jag märker att försvarsministern i sitt svar upprepar den numera smått legendariska text som Försvarsberedningen har återkommit till i betänkande efter betänkande, nämligen att ett enskilt militärt väpnat angrepp direkt mot Sverige är fortsatt osannolikt, men kriser eller incidenter kan uppstå. Han säger även att militära angreppshot inte kan uteslutas.

Det här ger mig nästan intrycket att försvarsministern menar att händelseutvecklingen sedan Försvarsberedningens förra rapport i maj 2014 fram till i dag inte har förändrats på något sätt eftersom han just hänvisar tillbaka till de bedömningarna. Det vore naturligtvis på sin plats om försvarsministern ville förtydliga om det är på det sättet eller inte.

Försvarsministern säger också i sitt svar att det är viktigt att man påskyndar förstärkningen av det svenska försvaret. Det är ju det som är skälet till min interpellation.

Herr talman! Jag tillhör dem som tror att en kritisk tidpunkt för säkerheten i norra Europa kan infalla mycket tidigare än vad vi tänkt oss. Detta hänger samman med den ekonomiska situation som Ryssland nu upplever med full kraft och som är en följd av sanktioner från EU, USA och övriga västvärlden. Det är också en effekt av de fallande energipriserna. Det är då, när Ryssland är trängt politiskt, socialt och ekonomiskt, som det blir riktigt otäckt.

Den förra regeringen gav Försvarsmakten anvisning om att påbörja en försvarsplanering igen i Sverige, en verksamhet som legat nere i över tio års tid. Syftet med en sådan är att om det väpnade angreppet likväl inträffar ska man ha planer för vad man ska göra, med vilka förband och hur man ska bete sig.

I den bästa av världar ska denna försvarsplanering sedan leda fram till vad man kallar försvarsförberedelse, och det är närmast på den punkten som jag undrar vilka lågt hängande frukter som försvarsministern såg framför sig.

Ingen kunde ju ta miste på det allvar som präglade statsministern, försvarsministern och överbefälhavaren vid en presskonferens där man tillkännagav att det fanns en konstaterad främmande undervattensverksamhet på det svenska sjöterritoriet under hösten.

Men för bara en vecka sedan gav överbefälhavaren ett mycket tydligt besked om att han inte hade de bekämpningsmässiga förutsättningar som krävdes för att tillgripa vapenmakt under den så kallade underrättelseoperationen. Detta för oss fram till en av många frågor som jag tror behöver en mycket snar lösning, nämligen Sveriges förmåga till luftburen ubåtsjakt.

Den ubåtsjakthelikopter som Sverige beställde 2002 och som skulle vara slutlevererad 2008 sägs nu bli slutlevererad 2020. Då är min konkreta

avslutande fråga efter det mönster av kränkningar som nu avtecknar sig på svenskt territorialhav: Anser försvarsministern att vi kan vänta i ytterligare sex år på förmåga till kvalificerad ubåtsjakt och på förmåga att komma till skott?

Anf. 176 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Frågan är alltså vilka åtgärder som krävs för att stärka Sveriges försvar i ett hastigt försämrat omvärldsläge. Precis den fråga som Allan Widman avslutade med är ju viktig att fundera över med tanke på den ubåtsjakt som var och med tanke på att det tycks vara en stor aktivitet. I luften har det varit den ena kränkningen efter den andra och den enda incidenten efter den andra. Vi har sett att antalet incidenter 2014 jämfört med året innan har ökat med 50 procent där svenska flygvapnet har fått göra insatser.

Vi vet att det är ohyggligt svårt att jaga ubåtar, men utan helikoptrar är det ännu svårare. Helikopter 4 fasades ut och såldes, och nu sitter vi här utan helikopter 14 som blir alltmer försenad. Tidigare när det har varit speciella tillfällen – till exempel i Afghanistan – har vi vidtagit extraordinära åtgärder när det har fattats förmåga. Aktiviteten finns där och tycks öka. Är det då rimligt att vi ska vänta de här åren utan att ha den förmågan? Är det ett rimligt förhållningssätt?

Utöver den frågan är det väldigt bra att försvarsministern påpekar detta med repetitionsövningar. Det är den enskilt viktigaste frågan att få personal på plats. Det fattas tusentals soldater, framför allt deltidsanställda men även heltidsanställda, och kommer så att göra under lång tid. Det är väldigt bra att regeringen har gått på det förslag som vi lyfte fram om att det hela blir verklighet och kommer igång redan det här året och att det blir rejäla övningar som håller på i veckor. Detta handlar om soldater som gjorde sin värnplikt kanske för tio år sedan, och de måste få en rejäl uppdatering för att kunna fungera.

Det är också viktigt med beredskapskontroller för att se i vilken mån den redan existerande organisationen har förmåga att med kort varsel inta en högre beredskap. Åtgärden är mycket angelägen då Försvarsmakten i dag består av nyorganiserade förband vilka dessutom ska understödjas med en helt ny logistikorganisation. Systemet måste prövas och svagheter identifieras och åtgärdas. Dessutom skulle det fokusera Försvarsmaktens personal på Försvarsmaktens huvuduppgift, nämligen att försvara vårt territorium.

Ryssland genomför hela tiden beredskapsövningar för att kontrollera att det hela fungerar. Det betyder i praktiken att ett helt förband eller ett regemente kallas in, att personal åker ut till den fysiska plats där man ska göra sin krigsuppgift och kontrollera hur många man har, hur många som fattas och om fordonen fungerar. Det kan vara så att man skulle ha haft 38 fordon, men det finns bara 17. Försvarsministern vet ju att det finns en kö av upp till tusen fordon som väntar på att repareras. Det har sagts att det kan ta upp till fyra år att bara halvera den kön. Det är

oacceptabelt. Dessa brister måste identifieras och åtgärdas, och det behöver göras i närtid.

Anf. 177 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Jag vill börja med att instämma i det som försvarsministern har sagt. Jag tycker att det är ett bra samtal som vi nu har. Vi borde kanske ha det oftare och diskutera i kammaren, om än med större publik. Det är viktigt att vi debatterar de här sakerna.

Direkt efter att vi bytte regering har man fått en annan inställning till information. Försvarsutskottet har fått betydligt snabbare information både från överbefälhavaren och från försvarsministern om de eventuella kränkningar som vi har utsatts för. Det är bra. Jag tycker att vi i försvarsutskottet ska få veta när det händer saker.

Vi har också samlats i en försvarsmaktsgrupp, eller vad den nu ska kallas, där vi ska diskutera inriktningspropositionen. Vi är sex partier som står bakom Försvarsberedningens rapport. Det är också väldigt bra.

Jag tror nämligen på samtal. Jag har tidigare tillhört OSSE:s delegation, och jag har besökt många av OSSE:s missioner. OSSE är inte utestängt som många andra, utan OSSE finns på plats för att kunna visa och ibland interagera med det som händer i de olika länderna där det finns bekymmer. Den samverkan som vi står för är oerhört viktig. Vi kan få information som vi kan lita på. Personer från olika länder deltar och samverkar med varandra. Vi gör någonting i det land som vi befinner oss i. Detta har vi kanske inte lyckats med på alla fronter, men i OSSE-familjen gör man väldigt många bra saker.

Övningarna i Sverige hade kunnat startas betydligt tidigare, om det nu hade varit så akut som föregående talare beskriver det. Men nu har det anslagits över 200 miljoner som gör att man kan ha ett antal övningar. Direkt har det också startats upp beredskapsövningar.

Precis som sas i förra debatten gäller det ju inte bara att säga saker, utan man måste också göra något för att det ska bli politik. Viljan måste finnas, och vi måste säga att nu gör vi så. Då kan det bli någonting av det hela. Det är jätteviktigt. Det går inte att bara prata, utan vi måste också göra någonting.

Mikael Oscarsson pratade om kön med försvarets materiel som väntar på att bli reparerad. Ja, vem har ställt till den kön, och varför har det inte gjorts någonting åt den? Vi ska absolut ta itu med den. Det kommer att bli ändring – det är jag helt övertygad om – för vi har inte råd att ha materiel som står på kö och inte kan användas för att man väntar på delar. Självklart ska materielen användas så fort det bara går att få den lagad. Vi måste se till att det blir gjort.

Det tycker jag är ett ansvar också för försvarsmaktsgruppen i de samtal som vi ska ha i samband med inriktningspropositionen. Det är jätteviktigt att vi tar itu med de bekymmer som finns och ser till att de löses. Vi ska inte bara prata om dem utan se till att det händer någonting.

Anf. 178 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Annekteringen av och interventionen i östra Ukraina 2014 och det som hände i Georgien 2008 visar att den ryska statsledningen är benägen att använda militära medel för ensidiga strategiska initiativ på bekostnad av andra länders territorier. Vi kan sannolikt vänta oss ett självsäkert ryskt agerande i vårt närområde. Relationerna mellan länderna i Östersjöregionen är helt andra i dag än de var för exempelvis tio år sedan.

Ryssland använder sig av militära operationer på ett subversivt sätt, på ett sådant sätt att det ska finnas en förnekbarhet om att de är närvarande i olika sammanhang ifall de blir anklagade för någonting av omvärlden. Vi ser i Östersjön en ökad militär närvaro med ett offensivt uppträdande från ryska örlogsfartyg och flyg, och det fortsätter. Det finns risk för att det leder till incidenter av olika slag. Ryssland kommer enligt min bedömning att fortsätta att använda sig av politiska, ekonomiska och subversiva medel för att skaffa sig inflytande i grannländernas säkerhetspolitiska utveckling. Ryssland fortsätter att öka sin militära förmåga på ett mycket tydligt sätt.

Ett exempel på positionsförflyttningarna är att Ryssland tidigare förnekat militarisering i Arktisregionen. Nu är det en realitet som man också står för. Ryssland har officiellt uttalat att man inte avser att ingå internationella samarbeten som begränsar landets säkerhetspolitiska manöverutrymme. Ryssland har också krävt att det tillerkänns någon form av säkerhetsintresse i det man betraktar som det forna Sovjetunionen.

Det är klart att det skett en förändring. Den har varit mycket tydlig och markant. Det är väl därför det blir en reaktion i hela västvärlden. Vi är i dag i ett läge av sanktioner riktade mot Ryssland. Det är mycket som skett och som försämrat hela världsläget, framför allt läget i vår region.

Då är det viktigt att vi kommer fram till ett inriktningsbeslut, som ska gälla från den 1 januari 2016. Där ska vi presentera en höjd militär förmåga, åtgärda problem genom det som vi kallar för basplattan av försvaret, titta på Gotlands position och roll och slå vakt om och utveckla incidentberedskapen.

Det finns många ytterligare saker som måste göras. Låt mig bara konstatera att jag gett Försvarsmakten ett uppdrag att särskilt titta på våra plus- och minussidor vad gäller ubåtsjaktförmågan. Jag har ännu inte fått den återrapporterad. När jag får rapporten kommer den att distribueras till den arbetsgrupp som nu jobbar inför inriktningsbeslutet.

Sverige–Finland–relationen och alla de fördjupade samarbeten som där förekommer har vi lyft upp och lagt till en framtidsbild, vilket jag anser också bidrar till ökad säkerhet. Vi ska inte heller underskatta allt det arbete som genomförs inom ramen för Nordefco, partnerskapet med Nato, den nordisk-baltiska relationen och den transatlantiska länken.

Det finns ingen enkel lösning på hela säkerhetsproblematiken. Det är en politik som måste drivas i många dimensioner och på många nivåer. Där är den nationella hemläxan en och samarbetena med vår nära omvärld en annan. Det är den strategi som finns.

Anf. 179 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Jag vill gärna inleda med att säga att jag inte är otacksam. Flera av de åtgärder som försvarsministern nämner är bra. Möjligheten att kalla in med plikt krigsplacerade ur insatsorganisationen till repövningar är ett utomordentligt förslag som har mitt partis fullständiga och hjärtliga bifall. När det sedan gäller budgetarna är det min uppfattning att de 210 miljonerna till ökad incidentberedskap aviserades redan före valet, och jag är tacksam för att den nya regeringen valt att fortsätta att öka förmågan i det avseendet. Vi ska också vara tacksamma för att Försvarsmakten inte drabbades hårt av de reducerade rabatterna på ungdomsarbetsgivaravgifterna, för det hade varit ett hårt slag mot förbandsverksamheten i dessa tider.

Jag är inte otacksam, som sagt, men jag vill understryka att här finns ett brådskande allvar. Försvarsministern svarade inte på min direkta fråga om man nu kan göra samma bedömning som Försvarsberedningen gjorde i maj 2014, men jag tycker att han indirekt svarade på det genom att på olika sätt räkna upp hur sedan dess och under det senaste året vårt omvärldsläge försämrats på en lång rad områden.

Åsa Lindestam och försvarsministern hänvisar till försvarsmaktsgruppen som nu är konstituerad och för förhandlingar; själv kallar jag den Genomförandegruppen 2. Den kan säkert komma fram till goda förslag i olika stycken, men problemet med hela perspektivet, vad avser både de förstärkningar som föreslogs under förra året av Försvarsberedningen och de som kan komma nu, är att det ligger flera år fram i tiden. Jag ser samtidigt, herr talman, hur kvalificerad krigsmateriel varje dag avvecklas i vår försvarsmakt. Sonarbojsfartyg försvinner, kustkorvetter avväpnas och helikopter 10, den enda sjöoperativa medeltunga helikopter som finns kvar och som släckte skogsbränder i Västmanland i somras, ska avvecklas.

Jag önskar att försvarsministern vid sidan av det visionära, det långsiktiga, som jag i stora stycken instämmer i, förvandlade sig till en gråkappa, en Karl XI eller Karl IX, och red runt i Försvarssverige och mönstrade både trupp och materiel inkognito. Det är det vi behöver. Vi behöver en uppföljning på detaljnivå för att just tillvarata varje möjlighet till tidigt militärt försvar av Sverige, för den händelse att olyckan är framme.

Sedan hänvisar försvarsministern till våra samarbeten – transatlantiska, EU, Nordefco, Sverige–Finland. Låt mig säga en gång till i kammaren i dag att ett försvarssamarbete som förutsätts upphöra i händelse av krig är, herr talman, inget försvarssamarbete. Det är ett förvaltningssamarbete i bästa fall och har en mycket begränsad säkerhetspolitisk betydelse för Sverige.

Anf. 180 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Vi ser en enorm upprustning från Rysslands sida. 5 000 miljarder kronor satsas enbart på materiell förnyelse fram till 2020. Vi ser också aggressiva övningar från rysk sida. Jag vill understryka det som

Allan Widman sa tidigare. Det hastar, det är bråttom och det gäller att vi kommer bort från synsättet 2025 – eller någonstans där borta. Vi måste titta på det hela praktiskt, hur vi löser det nu, hur vi får Försvarsmakten att fungera.

Jag nämnde förut vikten av att repetitionsövningarna kommer igång redan i år och att pengar tillförs. Jag talade om beredskapskontrollerna, att vi behöver kontrollera att det fungerar. Jag tror också att vi behöver titta på Gotland. Jag skulle vilja se att beredskapen på Gotland höjdes genom att det under huvuddelen av året pågick övningsverksamhet med kvalificerade markstridsförband på ön, det i väntan på att en permanent militär närvaro kan tillskapas.

Det är också viktigt att se på personalförsörjningssystemet. Försvarsministern har själv varit inne på att titta på de norska och danska modellerna, där man kombinerar frivillighet och plikt. Jag tror att det är viktigt att komma igång med det. Jag tror också att det är viktigt att göra som alla andra som har anställda soldater, nämligen ha premier. Annars blir det väldigt svårt att få dem att stanna. De kanske stannar två tre år, men ska vi få dem att stanna sex till åtta år, som det var sagt, måste vi införa premier. Annars kan vi se i stjärnorna efter det.

Natofrågan hinner vi inte prata om nu, men det hör också ihop med att tänka för framtiden. Det skulle förmodligen få väldigt positiva konsekvenser om vi kunde samöva som medlemmar. Vi borde utreda det i varje fall.

Anf. 181 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! I dag hade vi möjligheten att lyssna på eller delta i en säkerhetspolitisk debatt där vår utrikesminister fick oss att lyfta blicken långt över försvarsförmågan och skissade på de hotbilder som föreligger för oss. Det finns väldigt mycket mer som vi borde stärka än bara den försvarsförmåga vi talar om.

Jag sa i mitt förra inlägg att jag tror på samtal. Vi har i dag mycket samverkan och samarbete i vårt närområde och även lite längre bort. I Europarådet jobbar vi framför allt med sanktioner mot Ryssland. Vi har EU och dess stridsgrupper, där vi står i beredskap just nu. Vi jobbar med Finland och håller på med väldigt konkreta förslag. Vi har också ett nordiskt samarbete och ett nordisk-baltiskt samarbete.

Allt det här går ut på att vi ska öva tillsammans för att känna varandra. Jag tror att det i väldigt hög grad är en lösning på våra bekymmer att man anstränger sig, sitter tillsammans, funderar över problemen, jobbar på och försöker öva så mycket som det går. Det är först då vi kommer att vara klara över att vi klarar av saker. Men vi kommer inte att veta vad som kommer att hända och vad vårt nästa stora bekymmer kommer att bli.

Det är oerhört viktigt att vi följer utvecklingen i vårt närområde och lite längre bort. Det är oerhört viktigt att vi får rätt information om vad som händer och att vi kan tolka och analysera det vi ser. Den förmågan behöver vi också stärka. Jag ser fram emot fortsatta diskussioner med herrarna om hur vi ska lösa våra bekymmer.

Anf. 182 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Vi har alla ett ansvar. Jag vill påminna om att det arv som den förra regeringen lämnat efter sig inte är enkelt att hantera. Det är en oerhörd börda att ta tag i. Det gäller mycket, från basnivån till de högteknologiska nivåerna. Vi har som bekant tagit över efter en förvaltning och en regering som hade både Widman och Oscarsson med i underlaget. Därför är det spännande att höra alla grejer som man kräver att vi ska göra med omedelbar verkan. Vi försöker nu efter hand beta av de här sakerna. Vi kommer att återkomma till den plan B som jag har aviserat kring personalförsörjningen och som vi också pekade på under den tid då vi var i oppositionsställning.

Jag har inte talat om år 2025 eller något långt där bortom. Jag ser nog att vi måste försöka åstadkomma saker inom en rätt snar framtid. Det hade vi också en reservation om från vårt partis sida i Försvarsberedningen när man lade fram sin rapport. Vi pekade på det. Vi tyckte att den förra regeringens perspektiv låg alltför långt fram i tiden för att egentligen påverka en nödvändig höjning av försvarsförmågan på ett sätt som var rimligt. Arvet är alltså inte enkelt att ta tag i, men vi griper oss an uppgiften.

Jag vill också påminna om att vi i friska pengar blev tvungna att lägga till 1 ½ miljard direkt i försvarsbudgeten 2014 för att i inledningen täppa till ett hål efter den uteblivna JAS-affären. Om vi inte hade gjort det hade vi haft allvarliga problem i hela försvarsbudgeten.

Beredskapsövningar och beredskapskontroller är sådant som man har påbörjat inom Försvarsmakten. Men det är naturligtvis någonting som kan utvecklas.

När det gäller soldaternas möjligheter att stanna kvar är det många saker vi måste titta på. Bostadsfrågan är en sak. Jag var nyligen med och invigde ett soldatboende utanför Stockholm i Kungsängen. Premier är en annan sak, studiestimulanser en tredje. Det finns många saker som måste hanteras. Vi har också fått en utredning presenterad för oss, och den sänds på remiss för att vi ska kunna få det här.

När det gäller försvarssamarbeten är det inte så enkelt som att det bara är någon sorts förvaltningsuppgift, Allan Widman. Vad som görs av dessa samarbeten i ett givet läge är någonting som en regering har att fatta beslut om i det så kallade givna läget. Det är många band som har knutits inom ramen för partnerskapet med Nato, inom Nordefco och inom alla andra typer av samarbeten vi har. Vi har exempelvis Crossboard Training på Nordkalotten, Swedish-Finnish Naval Task Group, som man har utvecklat, och alla andra grejer som vi nu gör ihop med Finland. Vad det här kan användas till i olika krissituationer är någonting som vi får ta ställning till då. Men vi har byggt upp en förmåga som kan användas i en sådan situation.

Man ska inte förringa de bitar som har byggts upp och vad de kan användas till inom ramen för exempelvis en nordisk solidaritetsförklaring, som också är en realitet. Jag har svårt att se framför mig en situation där vi skulle få en kris i vår del av Europa men det bara är ett land som berörs. Jag tror att det är flera som blir inblandade med rätt så omedelbar verkan. Gotlands strategiska position i ett sådant scenario ska inte underskattas på något sätt. Jag har själv drivit den frågan under en lång period. Jag hoppas också att vi kan få en markering av detta i inriktningspropositionen. Där är vi sex partier som sitter ned, och där har vi ett gemensamt ansvar för att åstadkomma någonting.

Anf. 183 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Det är riktigt att Peter Hultqvist har fått ärva en hel del bekymmer. Det är jag den förste att tillstå. På samma sätt fick tyvärr den alliansregering som regerade från 2006 till i höstas ärva en hel del bekymmer. Men poängen, Peter Hultqvist, är att jag inte kan göra någonting just nu. Den ende som kan göra någonting är du. Jag står här för att stimulera dig till att ta varje möjlighet till agerande.

Jag blir smått besviken när försvarsministern talar om värnpliktsspåret som en plan B. Det antyder på något sätt, herr talman, att vi ska fortsätta att pröva det vi nu håller på med. Men från 2009 till 2014 är det i runda tal hälften av det mycket lilla försvar Sverige har som har blivit bemannat. Vi ska nog i så fall inte vänta så länge till innan denna plan B sjösätts.

Peter Hultqvist säger att han ville ge ytterligare 900 miljoner kronor den där sista kvällen. Det var ett bud som jag aldrig fick ta del av. Hade det lagts på Försvarsberedningens bord hade jag naturligtvis gjort vad jag kunnat för att understödja en sådan ambition. Men det intressanta, herr talman, är att när sedan Peter Hultqvists parti tillsammans med Miljöpartiet bildade regering kom inte dessa 900 miljoner kronor med i budgeten. Jag stannar där.

Jag har alltid uppskattat Peter Hultqvist för att han inte skönmålar. Men jag blir lite orolig när han kallar det som nu händer i Ukraina för en rysk aggression. Självt skulle jag kalla det ett väpnat angrepp. Och jag blir orolig när det som hänt på Krim kallas för annektering, herr talman. I mina ögon är det en ockupation.

Anf. 184 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Vi kan naturligtvis föra den här debatten genom att hålla på och fundera över olika ordvändningar. Men det som hänt i Ukraina är oacceptabelt. Det står i strid med internationell folkrätt. Jag har varit utrydlig om detta från första dagen. Det finns ingen tvekan i det sammanhanget.

Detta med plan B kan man naturligtvis lägga vilken värdering man vill i. Men det handlar om att titta på hur vi gör med ett personalförsörjningssystem som är en realitet, som en borgerlig majoritet röstade igenom i riksdagen med tre rösters övervikt och som visar uppenbara brister. Då menar jag att man måste ta fram en analys och ett förslag. Det kräver lite mer än att vi bara står i riksdagen och säger att vi ska införa allmän värnplikt eller göra på något annat sätt. Det kräver ett ordentligt utredningsarbete, och det ska jag återkomma till.

När det gäller ekonomi trodde jag att den representant jag diskuterade med i Försvarsberedningen representerade hela Alliansen. Nu visade det sig att det inte är på det sättet. Jag noterade också att Allan Widman inte hade någon reservation om ekonomin vid den tidpunkten.

När det gäller den samlade ekonomin för Försvarsmakten får vi väl se vad vi nu kan komma fram till gemensamt. Ni tre som sitter och jag som står, vi alla fyra, är inblandade den processen. Alla har ett ansvar. Det är inte bara jag som har ett ansvar, utan det har vi allihop. Vi är allihop inblandade.

Ska vi ha en bred majoritet, vilket jag innerst inne hoppas och tror, måste vi ta det ansvaret tillsammans. Det gäller inte bara pengar utan hela bredden i vad vi ska prioritera. Vi måste orka med att göra prioriteringar. Vilka materielinvesteringar krävs? Hur ska vi se på personalförsörjning? Hur ska vi göra med olika avvägningar?

Det är en grannliga process som har inletts. Jag är övertygad om att vi tillsammans kan ordna det, ta ett ansvar och få en bred majoritet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2014/15:21 SGI-skydd för deltagare i
arbetsmarknadspolitiska program
2014/15:3027 av Linus Bylund m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2014/15:22 Några ändringar i lagen om
disciplinansvar inom totalförsvaret
2014/15:3022 av Roger Richtoff m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2014/15:37 Strafflindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet

2014/15:3019 av Linda Snecker m.fl. (V)

2014/15:3023 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (SD)

med anledning av prop. 2014/15:39 Vissa frågor om utlandssvenska elevers utbildning i Sverige

2014/15:3029 av Stefan Jakobsson m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2014/15:44 Möjligheter till fjärrundervisning

2014/15:3032 av Christer Nylander m.fl. (FP, M, C, KD)

med anledning av prop. 2014/15:45 Utbildning för nyanlända elever – mottagande och skolgång

2014/15:3018 av Daniel Riazat m.fl. (V)

2014/15:3030 av Carina Herrstedt m.fl. (SD)

2014/15:3031 av Christer Nylander m.fl. (FP, M, C, KD)

med anledning av skr. 2014/15:16 Riksrevisionens rapport om granskning av livsmedelskontrollen

2014/15:3016 av Jens Holm m.fl. (V)

med anledning av skr. 2014/15:23 Riksrevisionens rapport om etableringslotsar

2014/15:3013 av Sven-Olof Sällström (SD)

med anledning av skr. 2014/15:27 Integritetsskydd vid signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

2014/15:3020 av Jeff Ahl m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2014/15:46 2014 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild utlänningskontroll

2014/15:3024 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (SD)

§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 21 januari

2014/15:171 Momsregler vid second hand-försäljning

av *Aron Modig* (KD)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2014/15:172 Bedömning av LSS-insatser

av *Roger Haddad* (FP)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

§ 22 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 21 januari

2014/15:158 Upphandling av transporter

av *Monica Green* (S)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2014/15:159 Säkerheten för judar i Sverige

av *Erik Ullenhag* (FP)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2014/15:160 Säkerställande att myndigheten Statens museer för världskultur har sitt säte i Göteborg

av *Robert Hannah* (FP)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2014/15:162 Patientsäkerhet och läkemedel

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2014/15:161 Brutalt rån i Skaraborg

av *Cecilia Widegren* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2014/15:163 Trafikpoliser

av *Monica Green* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 23 Kammaren åtskildes kl. 19.31.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.59,

av talmannen därefter till och med § 12 anf. 110 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med § 17 anf. 154 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Aktuell debatt om det säkerhetspolitiska läget i närområdet	1
Anf. 1 KARIN ENSTRÖM (M)	1
Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	1
Anf. 3 KARIN ENSTRÖM (M)	3
Anf. 4 Andre vice talman BJÖRN SÖDER (SD)	5
Anf. 5 JAKOP DALUNDE (MP)	7
Anf. 6 KERSTIN LUNDGREN (C)	8
Anf. 7 HANS LINDE (V)	9
Anf. 8 ALLAN WIDMAN (FP)	11
Anf. 9 MIKAEL OSCARSSON (KD)	12
Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	14
Anf. 11 KARIN ENSTRÖM (M)	15
Anf. 12 Andre vice talman BJÖRN SÖDER (SD)	16
Anf. 13 JAKOP DALUNDE (MP)	17
Anf. 14 KERSTIN LUNDGREN (C)	18
Anf. 15 HANS LINDE (V)	19
Anf. 16 ALLAN WIDMAN (FP)	20
Anf. 17 MIKAEL OSCARSSON (KD)	21
Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	22
Anf. 19 KARIN ENSTRÖM (M)	23
Anf. 20 Andre vice talman BJÖRN SÖDER (SD)	23
Anf. 21 JAKOP DALUNDE (MP)	24
Anf. 22 KERSTIN LUNDGREN (C)	24
Anf. 23 HANS LINDE (V)	25
Anf. 24 ALLAN WIDMAN (FP)	26
Anf. 25 MIKAEL OSCARSSON (KD)	26
Anf. 26 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	27
§ 2 Meddelande om utrikespolitisk debatt	27
§ 3 Avsägelse	27
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	28
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	28
§ 6 Anmälan om faktapromemoria	30
§ 7 Ärende för hänvisning till utskott	30
§ 8 Svar på interpellation 2014/15:143 om IS grymheter mot kvinnor och barn	30
Anf. 27 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	30
Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (V)	31
(forts. § 10)	32

Ajournering	32
Återupptagna förhandlingar	32
§ 9 Frågestund	32
Anf. 29 TALMANNEN	32
<i>Finansieringen av svensk film</i>	33
Anf. 30 CECILIA MAGNUSSON (M)	33
Anf. 31 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	33
Anf. 32 CECILIA MAGNUSSON (M)	33
Anf. 33 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	34
<i>Prioriteringar för en budget i balans</i>	34
Anf. 34 DENNIS DIOUKAREV (SD)	34
Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	34
Anf. 36 DENNIS DIOUKAREV (SD)	34
Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	35
<i>De svenska mjölkföretagens situation</i>	35
Anf. 38 KRISTINA YNGWE (C)	35
Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	35
Anf. 40 KRISTINA YNGWE (C)	36
Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	36
<i>Den inhemska efterfrågan</i>	36
Anf. 42 MONICA GREEN (S)	36
Anf. 43 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	37
Anf. 44 MONICA GREEN (S)	37
Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	37
<i>Begreppet produktivitet</i>	37
Anf. 46 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	37
Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	38
Anf. 48 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	38
Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	39
<i>Strategier för att förbättra romernas situation</i>	39

Anf. 50 AMINEH KAKABAVEH (V).....	39
Anf. 51 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	39
Anf. 52 AMINEH KAKABAVEH (V).....	39
Anf. 53 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	40
<i>Mätning av produktiviteten</i>	40
Anf. 54 ERIK ULLENHAG (FP).....	40
Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	40
Anf. 56 ERIK ULLENHAG (FP).....	41
Anf. 57 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	41
<i>En nationell strategi för bildkonsten</i>	41
Anf. 58 NICLAS MALMBERG (MP).....	41
Anf. 59 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	42
Anf. 60 NICLAS MALMBERG (MP).....	42
Anf. 61 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	42
<i>Utvecklingen av primärvården</i>	42
Anf. 62 EMMA HENRIKSSON (KD).....	42
Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	43
Anf. 64 EMMA HENRIKSSON (KD).....	43
Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	44
<i>Älvdalens skjutfält</i>	44
Anf. 66 ULF BERG (M).....	44
Anf. 67 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	44
Anf. 68 ULF BERG (M).....	45
Anf. 69 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	45
<i>Återvändande jihadister</i>	45
Anf. 70 ANGELIKA BENGTTSSON (SD).....	45
Anf. 71 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	45
Anf. 72 ANGELIKA BENGTTSSON (SD).....	46
Anf. 73 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	46
<i>Stöd till utvinning av solenergi</i>	46
Anf. 74 LISE NORDIN (MP).....	46
Anf. 75 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	46
Anf. 76 LISE NORDIN (MP).....	47
Anf. 77 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	47

<i>Ekonomiskt stöd till allmänna samlingslokaler</i>	48
Anf. 78 SOLVEIG ZANDER (C)	48
Anf. 79 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	48
Anf. 80 SOLVEIG ZANDER (C)	48
Anf. 81 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	48
<i>Åtgärder för att stärka gymnasieutbildningen</i>	49
Anf. 82 HILLEVI LARSSON (S)	49
Anf. 83 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	49
Anf. 84 HILLEVI LARSSON (S)	49
Anf. 85 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	50
<i>Skydd av judar och muslimer</i>	50
Anf. 86 FREDRIK MALM (FP)	50
Anf. 87 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	50
Anf. 88 FREDRIK MALM (FP)	51
Anf. 89 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	51
Anf. 90 TALMANNEN	51
§ 10 (forts. från § 8) Svar på interpellation 2014/15:143 om IS	
grymheter mot kvinnor och barn	52
Anf. 91 FREDRIK MALM (FP)	52
Anf. 92 HILLEVI LARSSON (S)	53
Anf. 93 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	53
Anf. 94 AMINEH KAKABAVEH (V)	54
Anf. 95 FREDRIK MALM (FP)	55
Anf. 96 HILLEVI LARSSON (S)	56
Anf. 97 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	56
Anf. 98 AMINEH KAKABAVEH (V)	57
§ 11 Svar på interpellation 2014/15:171 om Sveriges motståndskraft mot ryska hot om användning av kärnvapen	58
Anf. 99 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	58
Anf. 100 ALLAN WIDMAN (FP)	59
Anf. 101 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	59
Anf. 102 ALLAN WIDMAN (FP)	60
Anf. 103 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	61
Anf. 104 ALLAN WIDMAN (FP)	61
Anf. 105 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	62
§ 12 Svar på interpellation 2014/15:181 om utrikesministerns vägran att erkänna pågående folkmord	62
Anf. 106 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	62
Anf. 107 MAGNUS OSCARSSON (KD)	63
Anf. 108 FREDRIK MALM (FP)	64
Anf. 109 HILLEVI LARSSON (S)	65
Anf. 110 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	66

Anf. 111	MAGNUS OSCARSSON (KD)	67
Anf. 112	FREDRIK MALM (FP)	67
Anf. 113	HILLEVI LARSSON (S)	68
Anf. 114	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	68
Anf. 115	MAGNUS OSCARSSON (KD)	69
Anf. 116	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	70
§ 13	Svar på interpellation 2014/15:203 om ett tydligare agerande från EU gentemot Kuba	70
Anf. 117	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	70
Anf. 118	JAKOB FORSSMED (KD)	71
Anf. 119	FREDRIK MALM (FP)	72
Anf. 120	MARIA WEIMER (FP)	73
Anf. 121	BÖRJE VESTLUND (S)	74
Anf. 122	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	75
Anf. 123	JAKOB FORSSMED (KD)	76
Anf. 124	FREDRIK MALM (FP)	77
Anf. 125	MARIA WEIMER (FP)	77
Anf. 126	BÖRJE VESTLUND (S)	78
Anf. 127	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	79
Anf. 128	JAKOB FORSSMED (KD)	80
Anf. 129	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	80
§ 14	Svar på interpellation 2014/15:169 om vetenskapliga rekommendationer som grund för ställningstaganden	80
Anf. 130	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	80
Anf. 131	EMMA HENRIKSSON (KD)	81
Anf. 132	FREDRIK MALM (FP)	82
Anf. 133	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	83
Anf. 134	EMMA HENRIKSSON (KD)	83
Anf. 135	FREDRIK MALM (FP)	84
Anf. 136	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	85
Anf. 137	EMMA HENRIKSSON (KD)	85
Anf. 138	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	86
§ 15	Svar på interpellation 2014/15:179 om vetenskapliga rekommendationer avseende GMO	86
Anf. 139	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	86
Anf. 140	FREDRIK MALM (FP)	87
Anf. 141	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	88
Anf. 142	FREDRIK MALM (FP)	88
Anf. 143	JAN-OLOF LARSSON (S)	89
Anf. 144	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	90
Anf. 145	FREDRIK MALM (FP)	90
Anf. 146	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	91
§ 16	Svar på interpellation 2014/15:183 om tvärvillkoren	91
Anf. 147	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	91
Anf. 148	ANDERS FORSBERG (SD)	92
Anf. 149	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	93
Anf. 150	ANDERS FORSBERG (SD)	93
Anf. 151	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	94
Anf. 152	ANDERS FORSBERG (SD)	94

Anf. 153 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	95
§ 17 Svar på interpellation 2014/15:199 om ett paradigmskifte i fiskeripolitiken.....	95
Anf. 154 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	95
Anf. 155 ROLAND UTBULT (KD).....	96
Anf. 156 JAN-OLOF LARSSON (S).....	97
Anf. 157 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	98
Anf. 158 ROLAND UTBULT (KD).....	98
Anf. 159 JAN-OLOF LARSSON (S).....	99
Anf. 160 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	100
Anf. 161 ROLAND UTBULT (KD).....	100
Anf. 162 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	101
§ 18 Svar på interpellation 2014/15:168 om Marinens musikkår	101
Anf. 163 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	101
Anf. 164 MIKAEL OSCARSSON (KD)	102
Anf. 165 MAGNUS MANHAMMAR (S).....	102
Anf. 166 ÅSA LINDESTAM (S).....	103
Anf. 167 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	104
Anf. 168 MIKAEL OSCARSSON (KD)	105
Anf. 169 MAGNUS MANHAMMAR (S).....	105
Anf. 170 ÅSA LINDESTAM (S).....	106
Anf. 171 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	106
Anf. 172 MIKAEL OSCARSSON (KD)	107
Anf. 173 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	108
§ 19 Svar på interpellation 2014/15:170 om Europa i förkrigstillstånd.....	108
Anf. 174 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	108
Anf. 175 ALLAN WIDMAN (FP).....	110
Anf. 176 MIKAEL OSCARSSON (KD)	111
Anf. 177 ÅSA LINDESTAM (S).....	111
Anf. 178 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	112
Anf. 179 ALLAN WIDMAN (FP).....	113
Anf. 180 MIKAEL OSCARSSON (KD)	114
Anf. 181 ÅSA LINDESTAM (S).....	115
Anf. 182 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	115
Anf. 183 ALLAN WIDMAN (FP).....	116
Anf. 184 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	117
§ 20 Bordläggning	117
§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar	118
§ 22 Anmälan om skriftliga svar på frågor	119
§ 23 Kammaren åtskildes kl. 19.31.	119

Tryck: Elanders, Vällingby 2015